

A Ch'añ Libro

ÉXODO

Éxodo sb'i jun libro tic. Éxodo syalelc'ochi "tz'eli", yujto a tz'alancot yuj tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton b'aj ec'nac eb' checab'vumal d'a jun tiempoal.

A jun libro tic, ox macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 18. Syalcot yuj tas ajnac scolchajelta eb' israel yuj Dios d'a Egipto b'aj ayoch eb' checab'vumal yed' tastac ajnac sb'eycot eb' d'a lum taquiñ luum masanto javinac eb' d'a yich lum vitzal Sinaí. Axo schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 19 masanto d'a 24. Syalcot yuj jun strato Dios ix sb'o yed' eb' schoñab', syalanpax yuj sc'ayb'ub'al tas syutej yic'an b'ey sb'a junjun anima yed' junjun macañ checnab'il. Axo yoxil macañ tz'el yich d'a capítulo 25 masanto d'a 40, syalcot tas ajnac sb'ochaj jun scaj nub' Dios b'aj yovalil tz'och eb' israel ejmelal d'a Dios. Syalpax yuj sleyal d'a yib'añ eb' sacerdote yed' tas tz'aj yoch eb' anima ejmelal d'a Dios.

Syalcot jun libro tic tas yutej nac Dios scolanelta eb' schoñab'. Ix yalan Dios to a jun schoñab' chi' yovalil c'anab'ajum syutej sb'a d'a schecnab'il Dios chi'. Ay jun schecab' Dios te nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic, aton viñaj Moisés. Aton viñ ix yac'lab'ej Dios ayic ix yic'anelta schoñab' d'a Egipto. Ay pax jun macañ c'ayb'ub'al te ojtacab'il aycan d'a jun libro tic, aton lajuñe' checnab'il tz'ib'ab'ilcan d'a capítulo 20.

Ya ec'nac eb' yiñtilal viñaj Jacob d'a Egipto

1 Aton sb'i eb' yuninal viñaj Israel tic, eb' ajun yed' viñ ayic sc'ochnac viñ d'a Egipto yed' yal yuninal junjun eb': **2** Aton viñaj Rubén, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá, **3** viñaj Isacar, viñaj Zabulón, viñaj Benjamín, **4** viñaj Dan, viñaj Neftalí, viñaj Gad yed' viñaj Aser. **5** Ay 70 sb'isul eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' d'a smasanil. A viñaj José, aytaxon ec' viñ d'a Egipto chi'.

6 A viñaj José chi' yed' masanil eb' yuc'tac yed' eb' ajun yed' viñaj Jacob chi', junjunal ix laj chamel eb', **7** palta tzijtumto yiñtilal eb' ix elcani, ix te q'uib' sb'isul eb'. Yelxo val te ay smay ix aj eb'. Ix b'ud'jiel masanil yol yic Egipto chi' yuj eb'.

8 Nivanxo tiempo ayec' eb' ta', axo ix aji, ix och junxo viñ rey d'a Egipto chi'. Mañxo yojtacoc jab'oc yab'ixal viñaj José chi' viñ. Ix yalan viñ d'a smasanil eb' choñab': **9** Tzam eyil tic-naic te tzijtum ix aj juntzañ eb' israel tic, yelxo val ay smay eb' d'a quichañ. **10** A ticnaic yovalil sco na' tas tz'aj eb', yic vach' mañ ol te q'uib' sb'isul eb', yujto talaj ay b'aq'uiñ ay mach scot ul yac' oval d'ayoñ, syac'anoch sb'a eb' yed' eb' caje'ol chi', axo eb' viñ smolan sb'a yac'an oval chi' qued'oc. Tzam elcan eb' libre d'a tic, xchi viñ rey chi'.

11 Yuj chi', ix ac'jioch yilumal eb' israel chi', ix ac'jioch eb' d'a munlajel te ya. Ix chec'ji sb'o eb' juntzañ choñab' te nivac, aton Pitón yed' Ramesés. A d'a juntzañ choñab' chi' ix smolb'ej ixim trigo viñ rey.

12 Vach'chom te ya tz'ec' eb' israel yuj eb' aj Egipto chi', palta añeja' ste q'uib' sb'isul eb', yuj chi' ix te xiv eb' aj Egipto chi' d'a eb'.

13 Ix ac'jioch eb' d'a munlajel te ya. 14 Yelxo te ya tz'utaj eb' viñ d'a munlajel. Ix ac'chajoch eb' d'a tec'oj soc'om yed' b'o'oj xan. Mañocñej chi', ay eb' smunlajpax d'a avoj trigo yed' juntzañxo munlajel. Yelxo val ilb'ajc'ol tz'utaj eb'. 15 Ay val junxo ix utaj eb' yuj viñ rey chi'. Ay jun checnab'il ix yac' viñ d'a ix Sifra yed' d'a ix Fúa, aton eb' ix vetz'vajum yaj d'a scal eb' ix hebrea (ma eb' ix israel), ix yalan viñ icha tic:

16 —Ayc tzeyilan sb'o sc'ol eb' ix hebrea chi', tzañej val alji jun nene' unin chi', tzeyilani tato vinac, tze mac'chamoc. Tato ix, q'uib'ocab'i, xchi viñ.

17 Palta a eb' ix vetz'vajum chi', xiv eb' ix d'a Dios. Maj sc'anab'ajejlaj eb' ix icha ix yal viñ rey chi', toñej syiloch eb' ix ayc tz'alji eb' vinac unin chi'. 18 Ayc ix yab'an jun chi' viñ rey, ix avtaj eb' ix yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' ix:

—¿Tas yuj toñej tzeyiloch juntzañ vinac unin tz'alji chi'? xchi viñ d'a eb' ix. Yuj chi' ix yalan eb' ix:

19 —Mamin, mañ lajanoc eb' ix hebrea yed' eb' ix quetchoñab'. A eb' ix hebrea chi' te ay yip snivanil eb' ix, manto oñ c'ochlaj, sb'o sc'ol eb' ix, xchi eb' ix.

20 A yuj jun tas ix sc'ulej eb' ix vetz'vajum chi', ix te q'uib' sb'isul eb' israel. Yelxo val ay smay eb'. 21 Yujto ay yelc'och Dios d'a yol sat eb' ix vetz'vajum chi', yuj chi' ix yac' svach'c'olal Dios chi' d'a yib'añ eb' ix. 22 Ayc ix yilan viñ rey to max

yal-laj icha chi', ix yalan viñ d'a eb' yetchoñab' smasanil icha tic: Masanil eb' vinac unin tz'alji d'a scal eb' hebreo tic, tzeyumcanb'at eb' d'a yol a' Nilo. Tato ix unin jun, q'uib'ocab'i, xchi viñ.

A yaljub'al viñaj Moisés

2 1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ vinac d'a scal eb' yiñtilal viñaj Leví, ix yic' jun ix ix viñ, añeja' yiñtilal pax ix viñaj Leví chi'. Ay chavañ yune' eb'. 2 Ix alji junxo svinac unin ix, ix yilan ix to te vach' yilji, oxe' ujal ix sc'ub'ejel ix. 3 Axo yic majxo yal-laj sc'ub'anel jun nene' unin chi' ix jun, ix yic'ancot jun xuuc ix, ix yac'anoch juntzañ asfalto ix d'ay icha tzataj yic snub'laj sb'a, yic vach' max ochlaj a' d'a yool. Ix lajvi chi' ix yac'anem viñ nene' unin chi' ix d'a yool, ix b'at yac'ancan ix d'a scal juntzañ te te' icha te' aj d'a sti' a' nivan Nilo. 4 Axo jun ix yanab' viñ unin chi', najatto ix can ix yic syilb'at ix tas ol aj viñ.

5 Axo ix aji, ix c'och ix yisil viñ rey sb'ic sb'a d'a sti' a' chi'. Yacb'an van sb'eyec' eb' ix schecab' ix d'a stitac a' chi', ix yilanb'at ix d'a scal juntzañ te' icha te' aj chi' to ayec' jun te' xuuc ta', ix schecanb'at jun ix schecab' ix yic b'at yic'ancot jun xuuc chi'. 6 Ayc ix sjacan te' ix, ix yilan ix to nene' unin jun ayem d'a yool, van yoq'ui, yuj chi' ix oc' sc'ol ix d'ay, ix yalan ix:

—Yic am eb' ix hebrea jun unin tic, xchi ix.

7 Axo ix yanab' viñ unin chi', ix c'och ix d'a ix yisil viñ rey chi', ix yalan ix:

—¿Ma max yal a c'ol b'at vavtej junoc ix hebrea yic vach' syac'

chunoc jun nene' unin tic ix d'ayach? xchi ix.

8 —Ixíc, avtej junoc ix, xchi ix d'a ix unin chi'. Yuj chi' ix b'at ix yal d'a ix snun. Axo ix ja ix nunab'il chi', ix yalan ix yisil viñ rey chi' icha tic:

9 —Ic'b'at jun nene' unin tic, tzilan q'uib'oc, ol ach in tupu', xchi ix. Ix yic'anb'at viñ nene' unin chi' ix snun chi', ix sq'uib'tzitan viñ ix.

10 Axo yic vach'tacxo viñ, ix b'at ac'jican viñ yuj ix snun chi' d'a ix yisil viñ rey chi'. Axo ix yisil viñ rey chi', icha val yune' ix ix yutej viñ. Moisés ix yac' ix sb'ioc. Ix yalan ix icha tic:

—Ujto a d'a yol a a' ix vic'q'ueta jun unin tic, yuj chi' Moisés^a ol sb'iej, xchi ix.

Ix el viñaj Moisés d'a Egipto

11 Ayic tec'anxo viñaj Moisés chi', ix b'at viñ yil eb' yetisraelal chi', ix yilan viñ to te ya munlajel b'aj ayoch eb'. Van smac'jipax jun viñ yetchoñab' viñ yuj jun viñ aj Egipto ix yilan viñ. 12 Ix ec' q'ueleloc viñ, malaj mach van yilani. Yuj chi' ix smac'cham jun viñ aj Egipto chi' viñ, ix smucancanem viñ d'a scal q'uen arena. 13 Axo d'a junxo c'u ix b'atxi viñ yil eb' yetchoñab' chi', axo ix yilan viñ van yac'an oval chavañ eb' viñ yetchoñab' viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix mac'vaj chi':

—¿Tas yuj tza mac' viñ etchoñab' tic? xchi viñ.

14 Ix tac'vi viñ chi':

—¿Mach ix ach ac'anoch yajalil, ma juezal d'a co cal tic? ¿Mato tza nib'ej tzin a mac'cham icha utej viñ

aj Egipto evi? xchi viñ. Ayic ix yab'an viñ tas ix yal viñ chi', ix xiv viñ, yujto ix nachajel yuj viñ to ix el specal to ix smac'cham viñ aj Egipto chi' viñ.

15 A ix yab'an specal jun chi' viñ rey, ix yac'anb'at sayumal viñaj Moisés chi' viñ yic smiljicham viñ. Yuj chi' ix b'at viñaj Moisés chi' elelal d'a yol yic Madián. Ayic ix c'och viñ d'a sti' jun a' uc'b'ila', ix em c'ojan viñ ta'.

16 Ay jun viñ sacerdote scuchan Reuel cajan d'a jun lugar chi', ay ucvañ yisil viñ. Ix xid'ec' eb' ix d'a a' uc'b'ila' chi', yic syac'an b'ud'joc te' jucub' eb' ix yic syuc' a' noc' scalnel viñ smam eb' ix chi'. 17 Ix javi jun-tzañ eb' viñ tañvum calnel, ix spechanel eb' ix eb' viñ ta'. Ix yilan viñaj Moisés, ix q'ue jucnaj viñ, ix b'at viñ scol eb' ix, ix yac'an a' viñ yuc' noc' scalnel eb' ix chi'. 18 Ayic ix c'ochxi eb' ix d'a viñ smam chi', aton viñaj Reuel,^b ix sc'anb'an viñ d'a eb' ix:

—¿Tas yuj ix pet ex jax ticnaic? xchi viñ.

19 Axo ix tac'vi eb' ix:

—Ay jun viñ aj Egipto ix oñ colan d'a eb' viñ tañvum calnel, ix yic'an-q'ueta a' viñ yuc' noc' co calnel tic, xchi eb' ix.

20 —¿B'ajtil ix can viñ eyuuj? ¿Tas yuj maj eyic'cot viñ d'a tic? Ixiquec elañchamel eyavtejcot viñ yic ol va viñ, xchi viñ mamab'il chi'.

21 Icha chi' ix aj sc'ochcan viñaj Moisés d'a spat viñaj Jetro chi'. Ayic ix ec'b'at jab'oc tiempo, ix yac'an jun yisil viñ yetb'eyumoc viñaj Moisés chi', aton ix Séfora. 22 Ix alji jun

^a 2.10 A jun sb'i scuch Moisés lajan yalji yed' jun lolonel "tz'ic'jiq'ueta".

^b 2.18 A viñaj Reuel tic, chab' oxé' tz'aj yalji d'a viñ. A d'a Éxodo 3.1 yed' d'a 18.1 syala' to Jetro sb'i viñ. Axo d'a Jueces 1.16 yed' d'a 4.11 syalpaxi to Hobab sb'i viñ.

yune' ix, Gersón^c ix yac' viñaj Moisés chi' sb'iej, ix yalan viñ: Ch'oc choñab'il vaj d'a jun lugar tic, xchi viñ.

23 Ayic ayxo tiempo yajec' viñ d'a Madián chi', ix cham viñ sreyal Egipto. Palta axo eb' israel añeja' yab'an syail eb' yujto checab' yaj eb' ta'. Ichato chi' b'ian, ix ab'ji scus-c'olal eb' yed' syaelal yuj Dios. **24** Ix ab'ji yoc' eb' yuuuj, ix snaancot strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. **25** Yuj chi' ix ilji syaelal eb' yuj Dios, ix oc' sc'ol d'a eb'.

Ix avtaj viñaj Moisés yuj Dios

3 ¹ A viñaj Moisés chi' tañvoj calnel ix yac' viñ yuj viñ siñi', aton viñaj Jetro, sacerdote d'a eb' aj Madián. Ay jun c'u ix b'at viñaj Moisés chi' tañvoj calnel, ix c'ax-pajec' viñ d'a tz'inan luum masanto ix c'och viñ d'a yich jun lum vitz scuchan Horeb^d aton d'a jun lum vitz chi' b'aj ix sch'ox sb'a Dios d'a viñ.

2 Ata' ix sch'ox sb'a jun yángel Jehová d'a scal jun te' q'uiix ayoch sc'ac'al. Vach'chom te ov sq'ue tiñton sc'ac'al te', palta max tz'aemlaj te'.

3 Ix snaan viñaj Moisés chi': Te satub'tac yilji jun tic, tas yuj max tz'aem jun te' q'uiix chi'. Tecan b'at vila', xchi viñ.

4 Ayic ix yilan Jehová to van snitzancot sb'a viñ, ix avajelta d'a scal te' c'ac' chi':

—Moisés, Moisés, xchi.

—Oy, Mamin, xchi viñ.

5 Ix yalan Jehová:

—Mañ a nitzcot a b'a d'a tic. Iq'uel a xañab' yujto a jun lugar tic vico', a

in ayinec' d'ay. **6** A in tic, sDiosal in a mam, sDiosal in pax eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi.

Ayic ix yab'an viñaj Moisés icha chi', ix smacan sat viñ, yujto ix xiv viñ yoch q'uelan d'a Dios chi'. **7** Ix yalan Jehová chi' d'a viñ:

—Svil val to ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto. Yelxo val svab' yoc' eb' yuj tas tz'utaj yuj eb' ayoch yilumaloc. Vojtac to yelxo val ilb'aj-c'ol sc'ulej in choñab' ta'. **8** Yuj chi' ix in emuli, tzin colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Ol viq'uel eb' d'a jun lugar chi', ol vic'anb'at eb' d'a junxo lum luum yelxo te vach', levan, te yax sat. A eb' cajan d'a sat jun luum chi', aton eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' pax eb' jebuseo. **9** Yel-c'olal sq'ue yav eb' in choñab' Israel stevi d'ayin, yujto te ya yaj eb' d'a choñab' Egipto chi'. **10** Yuj chi', tzach b'at ticnaic, tzach vac'b'at d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi', yic sb'at ach lolonoc yed' b'at ic'anelta in choñab' d'a Egipto chi', xchi d'a viñ.

11 Ix yalan viñaj Moisés chi':

—¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol yal b'at in lolon d'a yichañ viñ rey chi', yic ol vic'anelta eb' vetchoñab' chi'? xchi viñ.

12 Yuj chi' ix tac'vixi Jehová icha tic:

—Mañ ac' pensar, a in ol in och ed'oc. Tic svac' junoc ch'oxnab'il d'ayach to a in tzach in checb'ati: Ayic toxo ix iq'uelta in choñab' d'a Egipto chi', ol ex ja eyaq'uem e b'a d'ayin d'a jun vitz tic, xchi.

^c 2.22 A Gersón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "ch'oc choñab'il".

^d 3.1 A lum vitz scuchan Horeb, más ojtacab'il lum d'a junxo sb'i, aton Sinaí.

13 Ix tac'vixi viñaj Moisés chi' icha tic:

—A ol aj jun tic, q'uinaloc b'at in lolon d'a eb' vetisraelal, ol valan d'a eb' to a co Diosal yed' eb' co mam quicham, a ix in checancot d'ayex, ta xin chi d'a eb', axom ol yalan eb' d'ayin: ¿Tas sb'i jun mach tzal chi'? xcham eb' d'ayin. ¿Tas svutejpax tac'-voc in b'a? xchi viñ.

14 Yuj chi' ix tac'vi Jehová d'a viñ: A IN TIC AYIN TAXON EQ'UI. Icha tic tzutej alan d'a eb' etchoñab' chi': A jun mach A IN TON TIC sb'i, a' tzin checancot d'ayex, xa chi, xchi Jehová chi'.

15 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñaj Moisés chi':

—Tzalpax d'a eb' etchoñab' chi' icha tic: A Jehová^e co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, a' ix in checancoti yic tzul in colvaj d'ayex, xa chi d'a eb'. A jun in b'i tic ay d'a junelñej, aton in b'i tic ol b'inaj yuj eb' eyiñtilal ayic ol b'eyñejb'atoc. **16** Ixic, tza molb'an eb' yichamtac vinaquil Israel, tzalani: A Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, a' ix sch'ox sb'a d'ayin, ix yalani to syila' tas tzex utaj d'a Egipto tic. **17** Ix yalan d'ayin to ol ex scolel d'a syaelal d'a tic, ol ex yic'anb'at d'a jun lum lum te vach', te ay syaxil sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo yed' eb' jebuseo, xa chi d'a eb'. **18** Ol scha yab' eb' yichamtac vinaquil choñab' chi' tas ol ala', ol b'at och eb' ed'oc b'aj ay viñ sreyal Egipto chi'. Ol

alani: A Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic, a' ix sch'ox sb'a d'ayoñ. Yuj chi' tzoñ a chab'at d'a tz'inan lum yic scac' co silab' d'a co Diosal a oñ tic. **19** Vach'chom tzin chec al jun tic, palta vojta to mañ ol ex chajiel-laj yuj jun rey chi'. Añej d'a ac'b'il puralil ol aj ex schaanal viñ. **20** Yuj chi' ol in ch'ox val vipalil d'a viñ, ol vac' yaelal d'a yib'añ nación Egipto yuj tas satub'tac ol in c'ulej ta', axo eyactajelta chi' yuj viñ b'ian. **21** Yuj pax chi', a in ol vac'och d'a spensar eb' aj Egipto chi' yic nivan ol aj eyelc'och d'a yol sat eb'. Yuj chi' ayic ol ex el chi' nivan silab' eb' ol yac' d'ayex, mañ toñejoc ol e much' e c'ab' ol ex b'atoc. **22** Junjun eb' ix israel ol sc'an tastac ay d'a eb' ix aj Egipto cajan d'a slac'anil, ma yalñej mach ixal cajan ta', yic syac' plata eb', ma oro, ma pichul yic tzeyac'och yed' eyuninal. Icha chi' ol aj eyic'anb'at sb'eyumal eb' aj Egipto chi', xchi Jehová chi'.

4 ¹ Ix tac'vi viñaj Moisés d'a Jehová:

—Mañ ol yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, mañ ol sc'anab'ajejlaj eb' tas ol vala', axom ol yutej eb' yalan d'ayin: Mato val yel ix sch'ox sb'a Jehová chi' d'ayach mato maay, scham eb' d'ayin, xchi viñ.

² —¿Tas jun ed'nac chi'? xchi Jehová d'a viñ.

—A te' in c'ococh, xchi viñ.

³ —Actejem te' d'a sat lum chi', xchi Jehová chi'. Ix yactanem te' sc'ococh viñ chi' d'a sat lum, elañ-chamel ix och te' chanil. Ayic ix yilan jun chi' viñaj Moisés chi', ix el lemnaj viñ. ⁴ Ix yalanxi Jehová d'a viñ:

^e 3.15 A Jehová lajan tz'aj stz'ib'chaj d'a hebreo yed' jun lolonel "A IN TON TIC".

—Yam sñe noc' chan chi', xchi. Ix syaman sñe noc' chi' viñ, ix ochxi sc'ocochoc viñ.

5 —Yuj tas toxo ix il tic, ol yac'och eb' d'a sc'ol to ix in ch'ox in b'a d'ayach, a in ton Jehová a Diosal in, sDiosal in pax eb' e mam eyicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. 6 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:

—A ticnaic, aq'uem a c'ab' d'a sñi' a c'ool, xchi. Ix yac'anem sc'ab' viñ chi' d'a sñi' sc'ool, axo ix yic'anelta sc'ab' viñ chi', ayxo och yab'il lepra d'ay, toxoñej sacvequinac yilji icha q'uen cheev. 7 Ix yalanxi Jehová chi':

—Ac'xiem a c'ab' chi' d'a sñi' a c'ool, xchi. Ix yac'anxiem sc'ab' viñaj Moisés chi' d'a sñi' sc'ol chi', axo ix yic'anxiq'ueta sc'ab' viñ chi', te vach'xo icha val snivanil viñ smasanil. 8 Ix yalan Jehová:

—Tato max yac'och eb' anima chi' d'a sc'ol tas tzala', tato max sc'anab'ajej pax eb' yuj jun b'ab'el ch'oxnab'il tic, yuj jun schab'il ol yac'och eb' d'a sc'ool. 9 Palta tato max yac'och eb' d'a sc'ool, max schaanpax eb' yab' yuj chab' ch'oxnab'il tic, tzic'queta jab'oc a a' d'a a' nivan Nilo, tza secanem a' d'a sat lum, tzañej val em a' d'a sat lum chi', tz'och a' chic'al, xchi Jehová.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:

—Ay, ach Mamin Vajalil. Comonoc mañoc in tzin a checb'ati, yujto yelxo val max yal-laj in loloni, mañocto tzalan d'ayin tic svalani, palta toxonton in c'olb'al, teveliñej syal in loloni, xchi viñ. 11 Ix tac'vi Jehová chi':

—¿Mach yuj syal slolon eb' anima tza na'a? ¿Tom mañ vujoc slolon eb'? Añejtona' in svac' chacañib'oc eb'

yed' eb' max yal sloloni yed' eb' max yal yilani. A in svac' yil eb' vach' yilani. 12 Yuj chi, ixic, ol in ochñej ed'oc ayic ol ach lolonoc. Añeja' in ol val tas ol ala', xchi Jehová chi'.

13 Ix tac'vixi viñaj Moisés chi', ix yalan viñ:

—Ay Mamin Vajalil, comonoc mañoc in tzin a checb'ati. Vach' tza say junocxo mach, xchi viñ.

14 Ix cot yoval Jehová d'a viñ ix yalani:

—A d'a Egipto chi', ata' ayec' viñ uc'tac aj Aarón, yiñtilal viñaj Leví. Vojtac to b'ecan sc'ool viñ sloloni. Ol cot viñ ach scha'a. Ol te tzalaj viñ ayic ol ach yilani. 15 A ach ol ach lolon d'a viñ. Ol alani tas ol yutoc viñ sloloni. A inxo ol val d'ayex ayic van e lolon chi', ol vac'an e nael masanil tas ol e c'ulej. 16 A ach tzach lolon d'a viñaj Aarón chi' in q'uexuloc, axo viñ ol lolon d'a eb' choñab' a q'uexuloc. 17 Ic'b'at te' a c'ococh chi', yujto a te' ol ac'lab'ej ayic ol a ch'oxan juntzañ ch'oxnab'il ix val d'ayach.

Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés sb'at d'a Egipto

18 Ix meltzaj viñaj Moisés d'a spat viñ sñi', aton viñaj Jetro, ix yalan viñ:

—Ol in meltzaj d'a Egipto yic sb'at vilan eb' ayto vuj in b'a yed'oc, yic svila' tato pitzanto eb', xchi viñ.

—Ixix, tzil val a b'a d'a yoltac b'e, xchi viñaj Jetro chi'.

19 Ayic aytoec' viñaj Moisés d'a yol yic Madián chi', ix yalanxi Jehová d'a viñ:

—Ixix d'a Egipto, mañ ach xiv a b'ati, yujto chamnaxco eb' sgana ach smilanchamoc, xchi.

20 Ix yic'anb'at ix yetb'eyum viñaj Moisés yed' eb' yuninal, ix yac'anq'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' b'uru, ix b'at eb' d'a Egipto chi'. Yed'nac te' sc'ococh viñ, aton te' ix yal Dios to ol och yopisio yuj viñ. **21** Ix yalan Jehová d'a viñ:

—Ayic ol ach c'och d'a Egipto chi', naanñej uuj to ol a ch'ox juntzañ ch'oxnab'il te satub'tac d'a yichañ viñ rey, aton juntzañ ix vac' a c'ulej. Palta a in ol vac' pitb'oquel spensar viñ, yuj chi' mañ ol ex schael-laj viñ. **22** Slajvi chi', ol alan d'a viñ: Icha tic yalan Jehová: A jun choñab' Israel tic, icha val to sb'ab'el vuninal yaji. **23** Toxo ix val d'ayach to tza chab'at eb' vuninal tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. Palta toxonton malaj a gana tzactejeli, yuj chi' ol in milcham viñ a b'ab'el unin, xchi Jehová, xa chi.

24 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a Egipto chi'. A d'a yoltac b'e b'aj d'iñan svay viñ yed' eb' ajun yed'oc, ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ijan ix miljicham viñ yuuj. **25** Elañchamel ix yic'cot jun cuchilub' ix Séfora, nab'a comon q'ueen, ix spolanel stz'umal sjolom svinaquil viñ yune' ix, ix sjulanoch ix d'a yoc viñaj Moisés chi', ix yalan ix: Yujto vetb'eyum ach, yuj chi' locan in d'a jun chic' tz'el tic, xchi ix. **26** Ix lajvi chi' majxo miljicham-laj viñ yuj Jehová.

27 Ix yalan Jehová d'a viñaj Aarón:

—Ixix b'at a cha viñ uc'tac aj Moisés d'a tz'inan luum, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix cot viñaj Aarón scha viñaj Moisés chi' d'a jun vitz b'aj ix sch'ox sb'a Dios. Axo yic ix schalan sb'a eb' viñ, ix yac'lan stzatzil sc'ol eb' viñ, ix stz'ub'lanelta sti' eb' viñ. **28** Ix lajvi

chi', ix och ijan viñaj Moisés yalan d'a viñaj Aarón chi' masanil tas ix schec Jehová yala' yed' juntzañ ch'oxnab'il ix checchaj sch'ox viñ. **29** Ix b'at eb' viñ schavañil, ix smol-b'an eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel eb' viñ d'a Egipto chi'. **30** Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Aarón yalan d'a eb' smasanil tas ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix sch'oxanpax juntzañ ch'oxnab'il viñ yil eb' choñab' chi'. **31** Yuj chi', ix yac'och eb' d'a sc'ool tas ix yal eb' viñ. Ayic ix yab'an eb' to ix iljicot eb' yuj Jehová, yujto te ilb'ajc'ol tz'utaj eb', yuj chi' ix em ñojan eb' ejmelal d'a yichañ Jehová.

Lolonnac viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a viñ rey

5 ¹ Ayic ix lajvi yec'canb'at juntzañ chi', ix b'at lolon viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi', ix yalan eb' viñ:

—Mamin rey, icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic d'ayach: Chab'at in choñab' d'a tz'inan luum yic tzin yic'anchaañ eb' yed' junoc q'uiñ, xchi Jehová, xchi eb' viñ.

2 Ix tac'vi viñ rey chi':

—Mañ vojttacoc jun Jehová tzeyal chi'. ¿Tas yuj tzin c'anab'ajej tas syala', tzin chaanb'at jun choñab' Israel tic? Max in chab'at-laj eb', xchi viñ.

3 Ix yalan eb' viñ:

—A co Diosal a oñ hebreo oñ tic, ix sch'ox sb'a d'ayoñ. Yuj chi' chaoñ-b'at d'a tz'inan luum yic b'at cac'an co silab' d'a Jehová co Diosal, oxel c'ual stec'nab'il b'aj ol oñ b'at chi'. Tato max oñ b'ati, axo talaj tz'ajj

tzoñ yac'ancham co Diosal chi' yuj junoc yaelal, ma yuj oval, xchi eb' viñ d'a viñ rey chi'.

4 Yuj chi' ix yalan viñ:

—¿Tas yuj tzeyiq'uec' tiempo d'a juntzañ eyetchoñab' tic d'a smunlajel? A ex pax tic, ixiquec d'a e munlajel. 5 ¿Tom max eyila' to tziytum eb' eyetchoñab' d'a yol choñab' Egipto tic? ¿Tas yuj tzeyamoch vaan eb' d'a smunlajel? xchi viñ.

6 Añejtona' d'a jun c'ual chi' ix yalb'at viñ rey d'a eb' viñ yajal munlajel yed' pax d'a eb' viñ caporal icha tic:

7 —Mañxo eyac' añ ac yic sb'at d'a scal lum soc'om d'a eb' viñ israel chi', ichataxon tz'aji, palta to axo eb' viñ ol b'at sayan yico'. 8 Palta añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ ichataxoni. Yujto sjaraganail eb' viñ tz'ic'ani, yuj chi' tziytum yavaj eb' icha tic: To tzoñ b'at cac' co silab' d'a co Diosal, xchi eb'. 9 Aq'uecch más munlajel d'a yib'añ eb', yic vach' mañxalaj stiempo eb' yab'an juntzañ esal lolonel tz'alchaj chi', xchib'at viñ rey chi'.

10 Yuj chi' ix yal eb' viñ aj Egipto ayoch yajal munlajel d'a eb' israel ayoch caporalil yic syal eb' d'a eb' munlajvum chi' icha tic:

—Toxo ix yal viñ rey to mañxo ol ac'chaj añ ac d'ayex. 11 A ticnaic a exxo ol b'at e say eyic ol e c'ana', palta añeja' sb'isul lum xan ol e b'o'o, xchi eb' viñ.

12 Icha chi' ix aj saclem eb' viñ israel d'a masanil yol yic Egipto sayoj yoc trigo yic sc'an eb' viñ sq'uexuloc añ ac chi'. 13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta a eb' yajalil eb' caporal chi', syal eb' to añeja' sb'isul lum xan yovalil sb'o eb', icha sb'o

eb' ayic tz'ac'chaj añ ac d'a eb'.

14 Slaj mac'ji eb' israel ayoch d'a caporalil yuj eb' ayoch yajalilal d'a yib'añ eb' yuj viñ rey. Syalan eb' viñ icha tic d'a eb': ¿Tas yuj mañ tz'acanoc e b'o lum e xan evi yed' ticnaic ichataxon e b'oan lum? xchi eb' viñ yajalil eb' chi'.

15 Ix b'at eb' viñ caporal yal d'a viñ rey icha tic:

—Mamin rey ¿tas yuj ob'iltacxoñej tzoñ utej a oñ a checab' oñ tic?

16 Maxtzac ac'jilaj añ ac d'ayoñ yic tz'och scaloc lum co xan sco b'o'o, tob' yovalil tz'acan sco b'opax lum icha d'a yalañtaxo, tzoñ mac'ji. A oñ tic malaj co mul, palta a eb' viñ a checab' ay smul, xchi eb' viñ.

17 Ix tac'vi viñ rey chi':

—A ex tic yuj e jaraganail icha chi' tzeyala'. Tzoñ b'at cac' co silab' d'a Jehová, xe chi. 18 Ixiquec munlajel, vach'chom a ex tze say añ ac tzeyac'och d'a scal lum xan chi', añeja' icha sb'isul lum tze b'o'o, xchi viñ rey chi' d'a eb' viñ.

19 Yuj chi' a eb' viñ israel ayoch d'a caporalil chi', yelxo val ix chab'ax sc'ol eb' viñ, yujto ix alchaj d'a eb' viñ to añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ d'a junjun c'u.

20 Ayic ix elta eb' viñ caporal chi' d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix schalan sb'a eb' viñ yed' viñaj Moisés yed' pax viñaj Aarón, van stañvaj eb' viñ yuj eb' viñ. 21 Ix yalan eb' viñ caporal chi':

—Olxom yil Jehová tas ol ex yutoc, yujto a ex ay e mul, yuj chi' a viñ rey yed' eb' viñ ay yopisio yed' viñ, tzoñ syaj val eb' ticnaic. Ichato a ex ix eyac' q'uen espada d'a eb' viñ yic tzoñ smilancham eb' viñ, xchi eb' viñ.

A slesal viñaj Moisés

22 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés d'a slesal:

—Mamin Jehová, ¿tas val yuj te ya tzutej eb' a choñab' tic? ¿Tas yuj ix in a checcoti? **23** Atax in xid'nac lolonel d'a viñ rey chi' uuj, yelxo val ilb'aj-c'ol tz'utaj eb' a choñab' tic yuj viñ, maxto ach colvajlaj jab'oc, xchi viñaj Moisés chi'.

6 ¹ Ix tac'vi Jehová: —Olto val ila' tas ol vutoc viñ sreyal Egipto tic. Yed' vipal ol ex yac-tanel viñ. A in ol vac' pural viñ, ol ex spechanel viñ d'a yol schoñab' tic, xchi.

Ix iptzitaj viñaj Moisés yuj Jehová

2 Ix lolonxi Jehová yed' viñaj Moisés, ix yalani:

—A inton Jehová in. **3** In ch'oxnac in b'a d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob, d'a in b'i, Dios Syal Yuj Smanil. Palta a in b'i JEHOVÁ, maj vac'laj yojtaquejel eb' viñ tas syalelc'ochi. **4** In b'onac in trato yed' eb' viñ, vac'annac in ti' vac'an lum Canaán d'a eb' viñ, aton lum b'aj ec'lejnac cajan eb' viñ. **5** A ticnaic, toxo ix vila' to te ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto tic, yelxo val tz'ixtaj eb' d'a munlajel yuj eb' aj Egipto tic. Yuj chi', ix in nacot in trato yed' eb' e mam eyicham chi'. **6** A ticnaic, b'at al d'a eb' etisraelal chi': A Jehová tz'alan icha tic: A in Jehová in, ol ex in colel b'aj ayex och checab'oc tic, b'aj ilb'aj ex c'ol yuj munlajel d'a Egipto tic. Ol in ch'ox val vipalil, ol vac'anoch nivac yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic. Icha val chi' ol aj ex in colanel d'a yol sc'ab' jun choñab' tic. **7** Ol ex och in

choñab'oc, a inxo ol in och e Dios-aloc. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová e Diosal in tzex in colel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto tic b'aj ayex och d'a syaelal yuj munlajel. **8** Ol ex vic'anb'at d'a sat lum luum b'aj vac'nac in ti' vac'an d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob. A inxo Jehová in tic svalpax d'ayex to eyic ol aj luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

9 Masanil tas ix yal Jehová, a' ix yal viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal chi', palta maj schalaj yab' eb', yujto te somchajnaquel sc'ol eb' yuj syail munlajel. **10** Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

11 —Ixic al d'a viñ sreyal Egipto chi' to tzex yactejel viñ d'a sat sluum tic, xchi Jehová.

12 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:

—Ina max schalaj yab' eb' vet-choñab' tas svala', ocxom val viñ rey, tom ol scha yab' viñ, ina to max val yal-laj in loloni, xchi viñ.

13 Yuj chi' ix checjib'at viñ yed' viñaj Aarón yuj Jehová yic b'at lolon eb' viñ d'a eb' yetisraelal yed' d'a viñ rey, yujto alb'ilxo d'a eb' to ol yiq'uelta eb' yetchoñab' eb' d'a Egipto chi'.

A eb' smam yicham viñaj Moisés

14 Aton sb'i eb' yajal d'a junjun macañil eb' yiñtilal Israel d'a stzolal: A viñaj Rubén sb'ab'el yuninal viñaj Israel. Axo eb' yuninal viñ, aton eb' tic: Viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Ezrón yed' viñaj Carmi. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Rubén chi'.

15 A eb' yuninal viñaj Simeón, aton eb' tic: Viñaj Jemuel, viñaj Jamín, viñaj Ohad, viñaj Jaquín,

viñaj Zohar yed' viñaj Saúl yune' jun ix aj Canaán. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Simeón chi'.

16 A viñaj Leví, 137 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ d'a stzolal aton eb' tic: Viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari. 17 A eb' yuninal viñaj Gersón, aton eb' tic: Viñaj Libni yed' viñaj Simeí. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ. 18 A viñaj Coat chi', 133 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ, aton tic: Viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 19 Eb' yuninal viñaj Merari, aton eb' tic: Viñaj Mahli yed' viñaj Musi. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal viñaj Leví yed' yuninal eb'.

20 A viñaj Amram ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Jocabed yanab' viñ smam viñ, aton eb' ay yic viñaj Aarón yed' viñaj Moisés. A viñaj Amram chi' 137 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ.

21 A eb' yuninal viñaj Izhar, aton eb' tic: Viñaj Coré, viñaj Nefeg yed' viñaj Zicri.

22 A eb' yuninal viñaj Uziel, aton eb' tic: Viñaj Misael, viñaj Elzafán yed' viñaj Sitri.

23 A viñaj Aarón ix yic' sb'a viñ yed' ix Elisabet, yisil viñaj Aminadab, yanab' viñaj Naasón. Axo yuninal eb', aton eb' tic: Viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar.

24 Eb' yuninal viñaj Coré, aton eb' tic: Viñaj Asir, viñaj Elcana yed' viñaj Abiasaf. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Coré.

25 Axo viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón, ix yic' sb'a viñ yed' ix yisil viñaj Futiel. Ix alji jun yune' ix, aton viñaj Finees. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Leví.

26 Axo viñaj Aarón yed' viñaj Moisés sb'inaj d'a jun lista tic, aton d'a eb' viñ tic ix yal Jehová to a eb' viñ ol ic'anelta eb' israel d'a Egipto d'a stzolal. 27 Aton eb' viñ ix xid'ec' lolonel yed' viñ sreyal Egipto yic vach' syactejelta eb' choñab' israel chi' viñ.

Checjinac viñaj Moisés yed' viñaj Aarón

28 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés d'a Egipto, ix yalani:

29 —A in ton Jehová in. Al d'a viñ sreyal Egipto masanil tastac sval tic d'ayach, xchi d'a viñ.

30 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:

—Mamin, yelxo val max yal-laj in loloni, ¿tas val ol aj yab'an viñ rey tas ol vala'? xchi viñ.

7 1 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ: —Mañ ac' pensar, a ach tzach och d'a yichañ jun viñ rey chi' in q'uexuloc, axo viñ uc'tac aj Aarón ol lolon a q'uexuloc. 2 Masanil tas tzin chec ala', al d'a viñ uc'tac chi', axo viñ ol lolon d'a yichañ viñ rey chi' yic tzex yactanel viñ d'a smac'b'en tic. 3 A inxo ol vac' pitb'oquel spensar viñ rey chi' yic ol stec'b'ej sb'a viñ. Yuj chi' tzijtum tas satub'tac ol in ch'ox d'a Egipto tic. 4 Yujto mañ ol schalaj yab' viñ rey chi' tas ol eyala', yuj chi', a in ol in ch'ox val vipalil vac'an yaelal d'a Egipto tic. Icha chi' ol aj ex vic'anelta d'a stzolal a ex in choñab' Israel ex tic. 5 Ayic toxo ix in ch'ox vipalil chi', ayic toxo pax ex viq'uelta, ichato chi' ol nachajel yuj eb' aj Egipto tic to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.

6 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón tas ix yal Jehová. 7 A

viñaj Moisés chi', 80 ab'il sq'uinal viñ, axo viñaj Aarón chi', 83 ab'il sq'uinal viñ ayic ix lolon eb' viñ d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi'.

A te' sc'ococh viñaj Aarón

8 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

9 —Tato sc'an viñ rey chi' yil junoc ch'oxnab'il, tzalan d'a viñaj Aarón tic to syactejem te' sc'ococh viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ rey chi', ol och te' chanil, xchi d'a viñ.

10 Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ schavañil d'a viñ rey chi', ix sc'anab'ajan eb' viñ sc'ulan icha ix yal Jehová. Ix yactanem te' sc'ococh viñaj Aarón d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' ay yopisio yed' viñ, elañchamel ix och te' chanil.

11 Ayic ix yilan viñ rey icha chi', ix schec viñ avtaj eb' viñ aj Egipto, eb' viñ jelan yed' juntzañ yic yajb'alil, ix sc'ulan eb' viñ icha ix sc'ulej viñaj Aarón chi'. 12 Ix yactejpaxem sc'ococh eb' viñ d'a sat luum, ix och-pax chanil, palta ix turjib'at sc'ococh eb' viñ chi' yuj yic viñaj Aarón chi'.

13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta mañ jab'oc ix scha yab' viñ rey chi'. Ix yac'ñej pitb'oquel spensar viñ icha ix aj yalan Jehová.

A a' ix och chic'al

14 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ix pitb'iel spensar viñ rey chi', maj actajel eb' in choñab' Israel yuj viñ. 15 Ayic sacb'inaj q'uic'an, tzex b'at d'a sti' a' nivan Nilo, tze tañvan sc'och viñ achanvel ta'. Tzeyic'anb'at te' c'ococh ix och chanil. 16 Ata' tzeyal d'a viñ icha tic: A Jehová co

Diosal a oñ hebreo oñ tic, a checan-nac oñ cot ul cal d'ayach to tzoñ actejel a oñ schoñab' oñ tic, yic b'at oñ och ejmelal d'ay d'a tz'inan luum. Palta masanto ticnaic mañ jab'oc tza cha ab'i. 17 Yuj chi' ix yalanxi to ay tas ol sch'ox ila' yic tzojtaquejeli to a Jehová chi' añejton Dios Aytaxoneq'ui. Ayic ol in mac'an sat a a' tic yed' te' in c'ococh yamb'ilq'ue vuj tic, ol och a' chic'al. 18 Masanil noc' chay ol chamoc, ol q'ue sjab' a', mañxo ol yal-laj eyuc'an jab'oc a' tic, xa chi d'a viñ rey chi'.

19 —Tzalpax d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añ-tac sjaj a a' d'a Egipto tic: D'a yib'añ a' cotac yed' a' nivac melem yed' d'a yib'añ a' ñajab' toñej molan. Masanil a a' ay d'a yol yic Egipto tic ol laj och a' chic'al yed' masanil a' ayem d'a yol yed'tal yed' d'a yoltac jucub', xchi Jehová.

20 Icha val ix aj yalan Jehová chi', icha chi' ix yutej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'. Ix yic'anq'ue te' sc'ococh viñaj Aarón chi', ix smac'an sat a a' viñ d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ. D'a val jun rato chi' ix och a' chic'al.

21 Masanil noc' chay ay d'a yol a' Nilo chi', ix laj cham noc'. Ix q'ue sjab' a', majxo yal-laj yuc'an a' eb' aj Egipto chi'. Masanil a a' ay ta', chic'xoñej ix aj a'.

22 Icha pax chi' ix yutej eb' viñ ay d'a yol yic Egipto chi', yujto ay tas tzuji yuj eb' viñ yuj tas c'ayb'ab'il yuuj. Icha chi' ix aj spitaxi sb'a viñ rey icha ix aj yalan Jehová. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'.

23 Malaj val jab'oc yelc'och tas ix yal

eb' viñ chi' d'a yol sat viñ rey chi', ix meltzaj viñ d'a sdespacho. **24** Masanil eb' anima d'a Egipto chi', ix sjoy a a' eb' yic syuq'uej d'a stitac a a' chi', yujto masanil a a' chi' maxtzac yal-laj yuc'ji.

Noc' pajtza'

25 Yucub'ixial yoch a' chic'al,

8 ¹ ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:

—Ixíc, b'at il viñ rey chi', tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: Actejel eb' in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. **2** Tato mañ ol actejel in choñab' tic, ol vac'och yaelal d'a ib'añ, ol vac' pitzvoc'ue noc' pajtza' d'a masanil a macb'en tic. **3** Ol vac' pitzvoc noc' d'a yol a a' smasanil, ol laj och noc' d'a yol a despacho yed' b'aj tzach vayi. Ol laj q'ue noc' d'a sat a ch'at. Ol laj och noc' d'a yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc, d'a yoltac spat masanil anima, d'a yoltac horno b'aj sb'o ixim pan tza va'a yed' d'a sattac ac'ante' b'aj syotz'chaj ixim pan chi'. **4** Ol laj q'ue noc' d'a ib'añ yed' d'a yib'añ eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'añ masanil eb' etchoñab', xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'.

5 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añ smasanil a a': A cotac a' yed' a nivac ñajab', yic sq'ueta b'ulnaj noc' pajtza'. Ol majel yol yic Egipto tic yuj noc', xchi Jehová chi'.

6 Ix yac'anb'at te' sc'ococh viñaj Aarón chi' d'a yib'añ a a' chi'. Ix q'ueul b'ulnaj noc' pajtza' chi', ix majel masanil yoltac choñab' chi' yuj noc'. **7** Añeja' icha chi' ix yutejpax eb'

viñ ay tas tzuji yuuj yed' tas c'ay-b'ab'il yuj eb', ix japax noc' d'a yol choñab' chi' yuj eb'. **8** Ix laj te pucax noc', yuj chi' ix avtaj eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—C'anec d'a Jehová, yic ol yiq'uel noc' pajtza' tic d'a co cal, ol vactanel e choñab' tic, yic sb'at eb' yac' silab' d'ay, xchi viñ rey chi'.

9 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a viñ:

—A ach ol ala' b'aq'uiñ tzin lesalvi d'a Jehová yic syic'anel noc' pajtza' tic d'ayach yed' d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a scal masanil anima yed' d'a yoltac e pat. Axoñej d'a yol a' Nilo ol can noc', xchi viñ.

10 —Q'uc'an, xchi viñ rey chi'.

Ix yalanxi viñaj Moisés chi':

—Icha chi' ol ajoc, yic ol ojtaquejeli to malaj junocxo lajan spoder icha Jehová co Diosal a oñ tic. **11** Icha chi' ol aj yel noc' d'a a despacho yed' d'a yol spat eb' ayoch yajalil ed'oc yed' d'a scal masanil anima. Ol canñej noc' d'a yol a' Nilo, xchi viñ.

12 Ix lajvi chi, ix elta eb' viñ chavañ chi' d'a yichañ viñ rey chi'. Ix sc'anax viñaj Moisés d'a Jehová to tz'el noc' pajtza' chi'. **13** Ix sc'anab'ajej Jehová tas ix sc'an viñ chi'. Ichato chi' ix laj och ijan scham masanil noc' pajtza' d'a yoltac pat, d'a amac' yed' d'a caltac te'. **14** Axo eb' anima ix laj molb'an noc' chamnac pajtza' chi' d'a junjun b'ulañ, chuclaj ix aj sjab' yuj noc'. **15** Ayic ix yilan viñ rey to mañxalaj yaelal ayoch d'a yib'añ viñ, ix yac'anxi pitb'oquel spensar viñ, icha val ix yutej Jehová yalani, maj sc'anab'ajejlaj viñ tas ix yal d'a eb' viñ chavañ chi'.

A noc' cotac us

16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syic'chaan te' sc'ococh viñ, smac'an spococal lum lum viñ yed' te' yic smeltzajoch lum pococ chi' cotac usal d'a masanil yol yic Egipto tic, xchi.

17 Ichaton chi' ix yutej viñaj Aarón chi'. Ix smac'q'ue vaan lum pococ chi' viñ yed' te' sc'ococh, yuj chi' masanil lum pococ ay d'a yol yic Egipto chi', ix laj och lum cotac usal, ix och noc' d'a anima yed' d'a noc' noc'. **18** Añeja' eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani, icha ix yutej viñaj Aarón chi' icha chi' ix yutejpax eb' viñ snaani. Ix snib'ej eb' viñ ix och lum pococ chi' cotac usal, palta maj yal-laj yuj eb' viñ. Ix chiji eb' anima yed' noc' noc' yuj noc' us chi'. **19** Yuj chi', ix yal eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani d'a viñ rey chi':

—A jun tic, a Dios tz'utani, xchi eb' viñ.

Palta ix pitb'iel spensar viñ rey chi', icha val ix yutej Jehová yalani. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'.

A noc' cach

20 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—A q'ui'c'an d'a sacb'inaji, sb'at viñ rey chi' d'a sti' a a', yuj chi' pet ex q'ue vaan, b'at eyalan d'a viñ: Icha tic yalan Jehová: Actejel eb' in choñab' yic tz'och eb' ejmelal d'ayin.

21 Palta tato mañ ol actejel eb', ol vac'cot junoc umañ noc' cach icha tab' d'a ib'añ, d'a yib'añ masanil eb' ay yopisio ed'oc yed' pax d'a yib'añ masanil a choñab'. Ol b'ud'joquel

masanil yol e pat yed' masanil sat lum yuj noc'. **22** Ayic ol ujoc jun-tzañ chi', mañxalaj junoc noc' cach chi' ol ec' d'a yol yic Gosén b'aj ayec' eb' in choñab'. Icha val chi' ol aj ojtaacaneli to a in Jehová in, Dios in d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

23 Ata' ol ojtaquejeli to ch'oc yel in choñab' tic d'a yichañ a choñab' chi' d'a yol in sat. A q'ui'c'an, max ec'b'at-laj saclemb'at noc' cach, xchi Jehová, xa chi' d'a viñ rey chi'.

24 Icha chi' ix yutej Jehová. Ichaxo val tab' yec' noc' cach chi', ix och-c'och noc' d'a yol sdespacho viñ rey yed' d'a yoltac spat eb' ay yopisio yed' viñ yed' masanil d'a yol smac-b'en Egipto. Juneliñej ix yixtejb'at yol choñab' chi' noc'.

25 Ix lajvi chi', ix avtajxicot eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ixiquec, ix aq'uec e silab' d'a e Diosal chi', palta mañ ex el d'a yol yic Egipto tic, xchi viñ.

26 Axo ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Max yal-laj icha chi', yujto a noc' noc' scac' d'a silab'il d'a Jehová co Diosal chi', nivan yel-c'och noc' d'a yol sat eb' etchoñab' tic. Yuj chi, tato syil eb' anima chi' co milancham noc' a oñ tic, val yel tzam oñ sjulq'uenej eb'. **27** Yuj chi', yovalil tzoñ b'at d'a tz'inan lum, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj tzoñ b'at chi'. Ato ta' b'at cac' co silab' d'a Jehová co Diosal, icha ix yutej yalani, xchi viñ.

28 Ix yalanpax viñ rey chi':

—Syal e b'at d'a tz'inan lum chi', yic b'at eyac' e silab' d'a Jehová e Diosal chi', añej tato yel mañ najatoc tzex b'ati, tze c'anan d'a e Diosal chi' vuj a in tic, xchi viñ rey chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:

—Añej val tzin el d'a tic, tzin c'anan d'a Jehová to a q'uic'an tz'el noc' cach tic d'ayach, d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a masanil a mac-b'en tic. Palta mañxoocab' oñ ixtej, mañxaocab'pax tas ol al d'ayoñ ayic ol b'at cac'an co silab' d'a Jehová chi', xchi viñaj Moisés chi'.

30 Ixñej val elta viñaj Moisés d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix sc'anan viñ d'a Jehová. **31** Ix yab'an Jehová tas ix sc'an viñ chi', ix yic'anel noc' cach d'a viñ rey chi' yed' d'a eb' ay yopisio yed' viñ yed' d'a masanil eb' anima. Mañxa junoc noc' ix cani.

32 Palta añeja' ix spitejxi sb'a viñ rey chi', maj chajiel-laj eb' israel chi' yuj viñ.

Yab'il ix q'ue d'a noc' molb'etzal noc'

9 **1** Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ixíc d'a viñ rey chi', tzalan d'a viñ: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: Chab'at in choñab' tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. **2** Tato mañ ol a chab'at eb', tato ol a yamñejoch vaan eb', **3** ol cot voval, ol vac'anelta yab'il d'a noc' e molb'etzal noc', ol cham noc' yuj yab'il chi', aton noc' chej, noc' vacax, noc' camello, noc' b'uru, noc' calnel yed' noc' chiva. **4** Palta ol in ch'oxo' to ch'oc yel eb' israel d'a vichañ, yuj chi' malaj junoc noc' snoc' eb' ol chamoc, xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

5 Ix yalancan sc'ual Jehová chi', ix yalani:

—A q'uic'an svac'cot jun yaelal chi', xchi.

6 Axo d'a junxo c'u chi', ix yac'an-cot yab'il Jehová d'a noc' noc' chi'.

Tzijtun noc' smolb'etzal noc' eb' aj Egipto chi' ix chami, axo pax eb' aj israel, malaj junoc noc' yic eb' ix chami. **7** D'a elañchamel ix b'at schecan iljoc viñ rey tato malaj noc' yic eb' israel chi' ix chami. Vach'-chom malaj junoc noc' ix chami, palta ix spitejxi spensar viñ rey chi', maj actajel eb' israel chi' yuj viñ.

A yab'il yaxc'a

8 Ix lajvi chi, ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

—Ixiquec, iq'ueccot junoc votz q'uen tic'aq'uil taañ d'a yol junoc horno. A ach tic ach Moisés tza tzipq'ue q'ueen d'a chaañ d'a yichañ viñ rey chi'. **9** Icha chi', ol saclem-canb'at q'uen icha pococ d'a masanil yol smacb'en Egipto, yuj q'ueen ol q'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a noc' noc', xchi Jehová.

10 Ix lajvi chi, ix b'at viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yic'cot q'uen taañ d'a junoc horno, ix b'at eb' viñ yil viñ rey chi'. Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ, ix stzipanq'ue q'ueen viñaj Moisés d'a chaañ. Ix lajvi chi', ix pitzviq'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a masanil noc' noc'.

11 Axo eb' ay tas tzuji yuj yalani, majxo yal-laj sch'oxan sb'a eb' d'a yichañ viñaj Moisés chi', yujto ya ay eb' yuj yab'il yaxc'a icha yaj masanil eb' anima d'a Egipto chi'. **12** Ix pit-b'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ chavañ chi', icha ix yutej yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

A q'uen sacb'at

13 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés:

—Spet ex q'ue vaan q'uic'an, b'at ex lolon d'a viñi rey chi', tzeyalan d'a viñi: Icha val tic yalan Jehovah co Diosal a oñ hebreo oñ tic: Actejel eb' in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. **14** A d'a jun tiempal tic ol vac'cot juntzañ yaelal tic d'a ib'añ yed' d'a yib'añ eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'añ eb' a choñab', yic vach' tzojtaquejeli to mañxa junoc mach lajan spoder icha in tic d'a yolyib'añq'uinal tic.

15 Tato syal in c'ool, tzin ch'ox vipalil d'ayach, svac'anoch yaelal d'a ib'añ yed' d'a yib'añ masanil eb' anima d'a a macb'en tic. Syal tzex in satel d'a yolyib'añq'uinal tic.

16 Ocxo, manto ol ach in satel-laj, yujto ix ach vac'och d'a opisio yuj in ch'oxanel in poder yuj tas ol ach vutoc, yic te nivan ol aj in b'inaj d'a scal masanil anima d'a yol-yib'añq'uinal tic. **17** Vach'chom tzij-tum yaelal tzin ch'ox ila', palta tza pitejñej a b'a, añeja' max actejel-laj in choñab' tic. **18** Yuj chi, a q'uic'an yab' val icha hora tic, svac'anem q'uen sacb'at d'a yib'añ choñab' tic. Mantalaj b'aj tz'em q'uen sacb'at yelxo val nivac icha q'uen tz'em chi' yictax ix el yich choñab' Egipto tic. **19** Yuj chi', al d'a eb' viñ a checab' to a masanil noc' molb'etzel noc' yed' masanil tas ay d'a scal a munlajel to tz'ochcan d'a yoltac lechpat, yujto ayic ol ja q'uen nivac sacb'at chi', masanil noc' noc' yed' masanil anima malaj yeñul, ol cham yuj q'ueen, xchi Jehovah, xa chi d'a viñ.

20 Ay eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey, ix xivcanq'uei ayic ix yab'an eb' yuj tas ix yal Jehovah. Yuj chi, ix yac'-q'ue yeñul noc' smolb'etzel snoc' eb' viñ. Ix ochpaxcan masanil schecab'

eb' viñ d'a yoltac lechpat chi'. **21** Ay juntzañxo eb' maj yac'och d'a sc'ol tas ix yal Jehovah chi', ix can noc' smolb'etzel noc' yed' eb' schecab' eb' d'a ichñeja'. **22** Ix lajvi chi', ix yalan Jehovah d'a viñaj Moisés:

—Ic'chaañ a c'ab' yic tz'em q'uen nivac sacb'at d'a yib'añ masanil anima, d'a yib'añ masanil noc' noc' yed' d'a yib'añ masanil tas avab'il ay d'a yol smacb'en Egipto tic, xchi.

23 Yuj chi' ix yic'anchaañ sc'ococh viñaj Moisés chi', ix mac'vaj c'u, ix ec' copoljoc leb'lon, ix cot q'uen nivac sacb'at d'a masanil sat lum d'a yol yic Egipto chi' yuj Jehovah.

24 Maxtzac ochlaj vaan yem q'uen sacb'at yed' smac'vaj c'u yed' yec' copoljoc leb'lon. Malaj ton b'aj ix b'inaj yac'an juneloc sacb'at d'a yol yic Egipto d'a yalañtaxo icha jun oval sacb'at ix yac' chi'. **25** Masanil tastac ay d'a Egipto chi', ix ixtaxb'at yuj q'uen nivac sacb'at ix yac' chi'. Ix cham eb' anima yed' noc' noc' aycan d'a spatictac pat yed' masanil tastac ay d'a scaltac munlajel ix lajvicanel yuj q'ueen, yed' masanil te te' ix laj ixtaxcanb'at te'. **26** Axoñej d'a yol yic Gosén b'aj ayec' eb' israel, malaj val junoc c'otañ q'uen sacb'at chi' ix emi.

27 Yuj chi' ix schecan viñ rey avtajxicot eb' viñ chavañ chi', ix yalan viñ:

—Toxo ix nachajel vuuj ticnaic to a in ay in mul yed' in choñab' tic. Palta a Jehovah, te tojolñej syutej.

28 Toxo ix ec' yib'añ smac'vaj c'u yed' yem q'uen nivac sacb'at. Yuj chi', mañxo ol viq'uec' e tiempo, syal e b'at b'aj syal e c'ool, añej jun, comonoc tz'el d'a e c'ol tze c'an d'a Jehovah yic syiq'uel jun yaelal tic, xchi viñ rey chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:

—Añej val tzin elcan d'a yol choñab' tic, tzin mojb'an in c'ab' in lesalvi d'a Jehová, tzin c'anan d'ay yic syactan yac'ancot q'uen sacb'at tic, yic mañxo ol mac'vaj c'u, yic vach' snachajel uuj to yic Jehová yaj masanil yolyib'añq'uinal tic. **30** Palta vojta sic'lab'il to a ach tic yed' eb' ay yopisio ed'oc, manta yelc'och Jehová Dios d'a yol e sat, xchi viñ.

31 A jantac tas avab'il, icha añ lino yed' ixim cebada, masanil ix ixtax-canb'ati, yujto a ixim cebada ayxo sat ixim, añeja' añ lino ayxo xumaquil añ. **32** Axo pax ixim trigo yed' ixim centeno, malaj tas ix ic'an ixim, yujto tzac'anxo tz'elul ixim.

33 Ayic ix lajvi slolon viñaj Moisés yed' viñ rey chi', ix el viñ d'a yol choñab' chi', ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix lesalvi viñ d'a Jehová. A val d'a jun rato chi', ix vanaj yem q'uen sacb'at yed' ñab' yed' smac'vaj c'u.

34 Axo ix yilan viñ rey to maxtzac emlaj ñab', maxtzac emlaj q'uen sacb'at, mañxalaj c'u sc'añi, añeja' ix ochxi smul viñ, ix pitb'ixiel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc. **35** Yuj chi', majxo actajel-laj choñab' Israel chi' yuj viñ, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Noc' c'ulub'

10 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Ix ic il viñ rey chi', ix vac' pitb'oquel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc, yic vach' tzin ch'ox juntzañ tas satub'tac tic d'a scal eb', ² yic vach' syal eyalan d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyi e chiquin masanil tastac ix aj vixtan eb' aj

Egipto tic yed' juntzañ satub'tac ix in c'ulej d'a scal eb'. Icha val chi' tz'aj eyojtaccaneli to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.

3 Ix lajvi chi', ix b'atxi viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' yilxi viñ rey chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ:

—Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: ¿Jantacto val tiempo ol a pitej a b'a, yic max iq'uem a b'a d'a vichañ? Actejel in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. **4** Tato manto ol a chab'at in choñab' tic, a q'uic'an svc'ancot noc' c'ulub' d'a yib'añ a choñab' tic. **5** Ol majel sat lum tic smasanil yuj noc'. Mañxa jab'oc luum ol checlajoc. Ol svach' c'uxejb'at noc' jantacto maj lajvoccanel yuj q'uen sacb'at chi' yed' masanil te te' satani ol sc'uxpaxb'at noc'. **6** Ol b'ud'joccanel yol a despacho yuj noc' yed' yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc yed' masanil yoltac pat d'a yol yic Egipto tic. Malaj b'aj ix yil eb' e mam eyicham junoc icha tic yic-tax ix ja cajan eb' d'a jun lugar tic, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix elixta eb' d'a yol sdespacho viñ rey chi'. **7** Ix yalan eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey chi':

—¿B'aq'uiñ ol yactej juntzañ vinac tic oñ stzuntzani? ¿Tas yuj max actejel jun choñab' chi' yic sb'at och

A noc' c'ulub' (Ex 10.4-5)

eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal chi'?
¿Tom max nachajvalel jab'oc uuj, ina
toxo ix juvicanb'at co choñab' tic?
xchi eb'.

8 Yuj chi', ix avtajxicot eb' chavañ
chi' yuj viñ rey chi':

—Ixiquec yic b'at ex och ejmelal
d'a Jehová e Diosal chi', palta tzeyal-
can d'ayin machtac ex ol ex b'at chi',
xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Co masanil ol oñ b'atoc. Ol
quic'b'at eb' cotac unin yed' eb'
icham anima, eb' viñ cuninal yed' eb'
ix quisil. Masanil noc' co calnel, noc'
co vacax yed' noc' chiva, masanil
noc' co molb'etzel noc' ol quic'b'ati,
ujto te nivan q'uiñ ol cutej quic'an-
chaañ Jehová co Diosal, xchi viñ.

10 Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi':

—Vach'chom ayoch Jehová e
Diosal chi' eyed'oc, ¿tzam e nalaj to
ol ex in chab'at yed' eyetb'eyum yed'
eyuninal? Mañ val jab'oc. Tob'an
chuc tas tze na'a. **11** A exñej vinac ex
tic b'at ex och ejmelal d'a e Diosal
chi', ina to a jun chi' tze c'ana', xchi
viñ.

Ix lajvi chi', ix pechjielta viñaj
Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a
yichañ viñ rey chi'. **12** Ix yalanxi
Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ic'chaañ a c'ab' d'a yib'añ
choñab' Egipto tic, yic sjavi noc'
c'ulub' ul sc'uxb'at masanil tastac
ixto can yuj q'uen sacb'at chi', xchi.

13 Icha chi' ix aj yic'anchaañ
sc'ococh viñaj Moisés chi' d'a yib'añ
Egipto chi', ix yac'ancot jun nivan
oval ic' Jehová, ix cot d'a stojolal b'aj
sjavi c'u. Jun val c'u yed' jun ac'val
ix yac' jun oval ic' chi', axo d'a junxo
c'ual, a jun ic' chi' ix ic'ancot noc'
c'ulub' chi'. **14** Masanil yol yic Egipto

chi' ix majel yuj noc'. Malaj b'aj ix uji
juneloc yictax yalañtaxo, mañxa b'aj
olto ujoc icha junel tic. **15** Ix te majel
sat lum yuj noc'. Mañxo chequeloc
jab'oc luum. A jantacto tas ix can yuj
q'uen sacb'at, ix lajviel yuj noc'.
Mañxa jab'oc tas yaax yilji ix can yuj
noc' d'a yol yic Egipto chi', mañxa
pax sat te te' yed' schontac te'. Pilan
ix lajviel smasanil, axoñej ste'al ix
cani.

16 D'a elañchamel ix avtajxicot eb'
viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix
yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Ix och in mul d'a sat Jehová e
Diosal yed' d'ayex. **17** Tzin tevi
d'ayex to tzeyac' nivanc'olal d'a in
patic yuj in mul tic, axoñej d'a junel
tic. Tze c'anan d'a Jehová e Diosal,
yic tz'el jun yaelal to ed'jinac chamel
ayec' d'a yol in macb'en tic, xchi viñ.

18 A val yic ix elta viñaj Moisés
d'a sdespacho viñ rey chi', ix lesalvi
viñ d'a Jehová. **19** Ix lajvi chi', ix
yac'ancot jun ic' Jehová te ov. A b'aj
sb'at c'u, ata' ix cot jun ic' chi'. Ix
b'atcan noc' c'ulub' chi' d'a yol a'
Chacchac Mar yuuj, mañxa junoc
noc' ix can d'a yol yic Egipto chi'.
20 Ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi'
yuj Jehová, maj actajel-laj choñab'
Israel yuj viñ.

Ix q'uc'b'iq'uinal

21 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj
Moisés chi':

—A ticnaic, ic'chaañ a c'ab', yic
vach' sq'uc'b'iq'uinal d'a masanil yol
yic Egipto tic. Yelxo val to q'uc'al-
q'uinal ol ajoc, xchi d'a viñ.

22 Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ chi', ix
ja jun nivan q'uc'alq'uinal d'a
masanil yol yic Egipto chi'. **23** Oxe'
c'ual ix q'uc'b'i, mañxa junoc eb'

syal yilanocheb' cajan d'a slac'anil, maxtzac yal-laj sb'eyec' eb'. Palta axo b'aj cajan eb' israel sacq'uinal.

24 Yuj chi', ix avtajxicot viñaj Moisés yuj viñ rey chi', ix yalan viñ:

—Syal b'at eyoch ejmelal d'a Jehová, iq'uecb'at eyetb'eyum yed' eyuninal. Añej to tzeyactejean masanil noc' e molb'etzal noc', xchi viñ.

25 Ix yalan viñaj Moisés chi': Yovalil tzoñ a chab'at yed' noc' co molb'etzal noc' chi', yujto a noc' co noc' chi' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co Diosal. **26** Masanil noc' co noc' chi' ol quic'b'at qued'oc, mañxo junoc noc' ol cactejeani, yujto d'a scal noc' ol co siq'uel noc' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co Diosal. Ayic manto oñ c'ochlaj ta', maxto nachajel-laj cuuj mach noc' ol cac' co silab'oc chi', xchi viñaj Moisés chi'.

27 Añeja' ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, yic max actajel eb' choñab' israel yuj viñ. **28** Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñaj Moisés chi':

—Elañ d'a vichañ. Mañxo a na'a to svil a sat junelxo d'a tic, yujto ta tzach javi junelxo d'a vichañ tic, a d'a jun c'ual chi' tzach chamxoñej, xchi viñ.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:

—Ichaton val tzal chi', mañxa b'aq'uiñ ol vil a sat junelxo, xchi viñ.

Ix yal Jehová to ol cham eb' b'ab'el unin

11 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Ol vac'cot junocxo yaelal d'a yib'añ viñ rey tic yed' d'a yib'añ masanil anima d'a yol yic Egipto tic.

Ol lajvoc yec' jun tic, mañ toñejoc ol ex actajel yuj viñ rey tic, palta to a val lac'an viñ ol ex pechanel d'a tic d'a junelñej. **2** Yuj chi' al d'a masanil eb' israel, eb' viñ vinac yed' eb' ix to sc'an q'uen oro eb' yed' q'uen plata d'a eb' aj Egipto cajan d'a slac'anil, xchi.

3 (Axo Jehová ix lolon d'a spensar eb' anima aj Egipto chi', yic syac'an svach'c'olal eb' d'a eb' israel. Añeja' eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey, ix yalan eb' viñ to nivan yelc'och viñaj Moisés d'a yol sat eb' viñ. Añeja' icha chi' ix aj yalan masanil eb' anima d'a Egipto chi'.)

4 Ayic manto eltalaj viñaj Moisés chi', ix yalanxican viñ d'a viñ rey chi':

—Icha tic yalan Jehová: Ayic ol och chimilac'val, ol in ec' d'a masanil yol yic Egipto tic, **5** yic svac'ancham masanil eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto. Ol schael yich d'a viñ a b'ab'el uninal, viñ d'iñan yochcan a q'uexuloc d'a a despacho tic, masanto schampax sb'ab'el unin eb' ix a checab' van scheni d'a q'uen cha'. Ol champax noc' sb'ab'el yune' noc' noc'.

6 A d'a masanil yol yic Egipto tic, mañxo jantacoc oq'uel ol ujoc, malaj b'aj ix uji d'a yalañtaxo, mañxa pax b'aj olto ujoc. **7** Axo eb' israel malaj tas ol ic'an eb', malaj pax tas ol ic'an noc' smolb'etzal noc' eb', yic tzeyoj-taquejeli to ch'oc yel eb' israel d'a yichañ eb' a choñab' d'a yol in sat a in Jehová in tic, xchi Jehová. **8** Ichato val chi' ol javoc juntzañ eb' viñ ay yopisio ed'oc yic ol ul in yilani, ol em cuman eb', ol yalan eb' d'ayin: Ixix yed' masanil mach tzac'anocheb' uuj, xcham eb'. Yuj chi', ato ta' ol oñ b'atoc, xchi viñaj Moisés chi'.

Yelxo val te yoval viñ ayic ix elixta viñ d'a yichañ viñ rey chi'.

9 Yalnacpax Jehová d'a viñ:

—Mañton val ol schalaj yab' viñ rey tas ol eyala'. Yuj chi' tzijtumto tas satub'tac ol in c'ulej d'a Egipto tic, schinaccani.

10 A viñaj Moisés yed' viñaj Aarón ix laj sc'ulejñej eb' masanil tastac ix laj alchaj tic to satub'tac d'a yichañ viñ rey, palta toton val a Jehová ix ac'anñej pitb'oquel spensar viñ rey chi', yuj chi' maj actajel eb' israel yuj viñ d'a yol smac'b'en chi'.

A q'uiñ yic ix el eb' israel d'a Egipto

12 ¹ Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón d'a Egipto icha tic:

² A jun uj tic nivanocab' yelc'och d'ayex, b'ab'el uj d'a yol junjun ab'il tz'ajcani. ³⁻⁵ Alec jun checnab'il tic d'a masanil eb' eyetisraelal: A d'a slajuñil c'ual yoch jun uj tic, junjun vinac ol yic'cot junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva yic schi'an yed' masanil eb' cajan yed'oc. A noc' noc' chi' junjun ab'il ocab' sq'uinal noc', mocab'a jab'oc spaltail noc', añej to smam noc'. Tato mañ tzijtumoc anima d'a yol spat, max tzac'van eb' schi'an noc', syal yavtan viñ aj pat chi' mach cajan d'a slac'anil yic scolvaj eb' schi'an noc' yed'oc, to spucchajec' noc' ato syala' jantac sb'isul anima, ma jantac schi junjun eb'. ⁶ Tze sic'canel noc' masanto d'a 14 yoch jun uj tic. Tze milcham noc' d'a yemc'ualil d'a jun c'u chi'. ⁷ Junjun eb' aj pat chi' sb'oñoch schiq'uil noc' d'a smarcoal spuetail spat b'aj ol chijoc noc' chi', d'a te' yib'añ yed' d'a stz'eytac te'. ⁸ A d'a jun ac'val chi' ol schi noc'

chib'ej chi' eb' anima, palta toñej ol b'olchaj noc', ol schi añ itaj eb' c'a' yed' noc', axo ixim pan malaj yich ayb'at ol sva eb'. ⁹ Malaj jab'oc noc' tze chi d'a yaxto, mato tz'añb'il. Masanil noc' sb'olchaji. A sjolom noc', yoc noc' yed' yol sc'ol noc', b'olb'ilñej tz'aji, tze chi'ani.

¹⁰ Mañox eyac'can jab'ocxo noc' d'a junxo c'u. Tato ayto noc' max lajvi eyuj jun, tze ñuscantz'a noc'. ¹¹ Ayic ol ex va chi', tze'c'b'ilocab' e nañal, ayocab'och e xañab', yamb'ilocab'-q'ue e c'ococh eyuuj, d'a elañchamel ol aj e chi'an noc'. Aton ta' tzeyac'och q'uiñ, yic tzin eyic'an-chañ a in Jehová in tic, yujto ol in ec' d'a stitac e pat. ¹² A in Jehová in svala' to a val d'a jun ac'val chi' ol in ec' d'a yol yic Egipto smasanil, yic tzin mac'ancham masanil b'ab'el unin d'a junjun pat yed' noc' sb'ab'el yune' noc' noc'. Ol vac' checlajeloc to malaj yelc'och masanil sdiosal eb' aj Egipto chi'.

¹³ A schiq'uil noc' noc' chi', tze b'oñoch d'a spuetail sti' e pat b'aj cajan ex ec' chi'. A' ol ch'oxanoc to ayic ol in ec' in mac'cham masanil eb' b'ab'el unin yic eb' aj Egipto chi', malaj junoc ex ol ex chamoc. Ayic ol vilanoch chic' chi', b'eñej ol in ec'-b'atoc. ¹⁴ Aton val jun c'ual chi' nivan ol ajcan yelc'och d'ayex, tzeyac'anoch junoc nivan q'uiñ yic tzin eyic'anchañ a in Jehová in tic. Masanil tiempo tze nacoti. Yed' eb' eyuninal ol snacot jun tic eb'. Ley tz'ajcan jun tic d'a e cal d'a masanil tiempo. ¹⁵ A ixim pan tze va d'a uque' c'u, mocab'a yich ayb'at d'a scal ixim. Yuj chi' a d'a sb'ab'el c'ual tzeyiq'uelta masanil yañal yich pan d'a e pat junjun ex. Tato ay junoc

mach svaan ixim pan ay yich d'a jun-tzañ c'ual chi', tze satel d'a e cal.
16 A d'a b'ab'el c'u tze molb'ej e b'a tzex och ejmelal d'ayin. Icha pax chi' tzeyutej d'a yuquil c'ual, añeja' tze molb'ejpax e b'a. A d'a chab' c'ual chi' malaj mach smunlaji, añej e b'oan va e b'a syala'. **17** Yovalil tze c'anab'ajej jun q'uiñ yic ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun c'ual chi', stzolal ol ex viq'uelta e masanil d'a yol yic Egipto tic. Junjun ab'il tzeyac'och jun q'uiñ chi'. Ley ol ajcanoc, yovalil sc'anab'ajej eb' eyiñtilal yic ol b'eyñejb'atoc. **18** Tz'el yich e vaan ixim pan malaj yich chi' d'a 14 yoch b'ab'el uj d'a yemc'ualil masanto d'a 21 yoch jun uj chi' d'a yemc'ualil. **19** A d'a uque' c'ual chi' malaj junoc mach ayec' yich pan d'a spat. Tato ay junoc mach svaan ixim pan to ay yich d'a juntzañ c'ual chi', tze satel d'a e cal, vach'chom junoc ch'oc choñab'il cajanec' d'a e cal, ma junoc ex israel ex, satjieli. **20** Yuj chi' mañ e va tastac ayb'at yich b'aj cajan ex eq'ui, añej ixim pan malaj yich tze va'a, xa chi, xchi d'a viñ.

21 Ix avtaj eb' viñ yajalil choñab' d'a scal eb' yetisraelal yuj viñaj Moisés chi', ix yalan viñ: Ixiquec, tzeyiq'uelta junjunoc noc' quelemtac calnel, ma noc' chiva yic tze chi yed' eb' cajan eyed'oc d'a yol e pat. Tze milcham noc', ol e chi'an noc' d'a jun nivan q'uiñ ol ochoc. **22** Tze chaan schiq'uil noc' d'a yol junoc palan-gana. Tzeyic'ancot junoc tob'añ te c'ab'tac hisopo, tze lab'anem d'a scal schiq'uil noc' chi', tze b'oñanoch d'a smarcoal yib'añ e puerta yed' d'a stz'eytac. Malaj junoc ex tzex elta d'a yol spuertail e pat d'ac'valil. **23** Ayic ol ec' Jehová d'ac'valil chi', yic

smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj Egipto, ol yilanoch chic' d'a spuertail e pat chi', b'eñej ol ec'b'atoc, mañ ol schaochlaj jun ángel ol mac'ancham eb' b'ab'el unin d'a yol e pat. **24** A jun checnab'il tic ol e c'anab'ajejñej, ol sc'anab'ajejñej eb' eyiñtilal, icha ley tz'ajcan d'a junel-ñej. **25** Vach'chom ayic ayexxo ec' d'a lum lum ix yac' sti' Jehová yac'an d'ayex, yovalil ol eyac'och jun q'uiñ tic. **26** Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'ayex: ¿Tas syalelc'och jun q'uiñ tic? tato xchi eb'. **27** A exxo tic ol eyal d'a eb' icha tic: A jun noc' calnel sco milcham tic, yic sq'uiñal yic sco naancot sc'ual ayic b'eñej ix ec' Jehová d'a sti' co pat ayic ix smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj Egipto, axo d'a stitac co pat, b'eñej ix ec'b'ati. Icha val chi' ix yutej scolancanel cuninal Jehová d'a jun tiempoal chi', xe cham d'a eb', xchi viñaj Moisés chi'.

Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix em cumuljoc eb' israel ejmelal d'a yichañ Jehová. **28** A val d'a jun rato chi' ix sc'anab'ajan eb' icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' yed' d'a viñaj Aarón.

A schamel eb' b'ab'el unin aj Egipto

29 A d'a chimilac'val, ix ec' Jehová smac'cham eb' b'ab'el unin d'a Egipto d'a junjun patil. Syalelc'ochi to ix cham jun sb'ab'el unin viñ rey, viñ d'iñan yochcan sq'uexuloc viñ d'a sdespacho, masanto ix champax sb'ab'el yuninal eb' viñ ayoch d'a preso. Añeja' icha chi' ix aj schampax sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'. **30** Masanil eb' anima d'a Egipto ix q'ue vaan d'a jun ac'val chi'. Tz'oc' viñ rey yed' eb' ay yopisio yed'oc yed' eb' anima smasanil, yujto mañxa

junoc pat b'aj malaj chamnac. **31** A val d'a jun ac'val chi', ix avtaj viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ticnaic ixiquec, iq'uecb'at masanil eb' eyetchoñab', b'esequel e b'a d'a scal eb' vetchoñab' tic, sb'at eyac'anem e b'a d'a Jehová icha eyalan chi'. **32** Iq'uecb'at masanil noc' e molb'etzal noc': Noc' calnel, noc' vacax yed' noc' chiva, icha ix aj eyalan chi'. Ixiquec, tzex tevixax d'a Jehová vuuj, xchi viñ rey chi'.

33 Ajun eb' aj Egipto chi' ix checanel eb' israel, yic tz'el eb' d'a elañchamel d'a yol schoñab' eb' chi', yujto ix sna eb' talaj scham eb' smasanil. **34** A ixim harina ayxo och yalil, ayem d'a yol yed'tal, manto somchajb'atlaj yich pan d'a scal, toxoñej ix spichoch eb' d'a yol sávana yed' scajonal, ix yic'anb'at eb' d'a sjeñjab'. **35** Ix sc'anana q'uen oro, q'uen plata eb' israel chi' yed' pichul d'a eb' aj Egipto icha yalnac viñaj Moisés d'a eb'. **36** A Jehová ix q'uexan spensar eb' aj Egipto chi', yuj chi' vach'xoñej ix yutej sc'ol eb' d'a eb' israel chi'. Masanil tastac ix sc'an eb' israel chi' ix yac' eb'. Icha val chi' ix aj yic'anec' eb' israel tastac ay d'a eb'.

Ix el eb' israel d'a Egipto

37 Ix el eb' israel d'a Ramesés, ix c'och eb' d'a Sucot. Ay am 600 miloc eb' viñ stienpo val yoch d'a soldadoal, max ochlaj eb' ix ix yed' eb' cotac unin sb'isuloc. **38** Tzijtum noc' scalnel eb' ix yic'b'ati, noc' chiva yed' noc' vacax. Tzijtum pax anima ch'oc choñab'il ix b'at yed' eb'. **39** Mañ-xalaj tiempo yic ix sb'oan svael eb', yujto elañchamel ix pechjiel eb' yuj eb' aj Egipto chi', yuj chi' toxoñej ix

sb'ol ixim pan eb', aton ixim malaj yich yed'nac eb'.

40-41 A eb' israel schoñab' Jehová chi', 430 ab'il ec'nac eb' d'a Egipto chi'. A val d'a jun c'u yic ix tz'acvi 430 ab'ilxo yajec' eb' ta' ix el eb'.

42 A val d'a jun ac'val chi', ix munlaj Jehová yic syic'anelta schoñab'. Yuj chi' a d'a jun ac'val chi' d'a junjun ab'il, pitzan masanil eb' israel yic syic'anchaañ Jehová eb' d'a masanil tienpo.

Sleyal q'uiñ ayic ix el eb' israel d'a Egipto

43 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

A sleyal q'uiñ yic tze naancoti, ayic b'eñej ix in ec' d'a sti' e pat, aton svalcan d'ayex tic: Malaj junoc eb' ch'oc choñab'il syal schi'an noc' silab'. **44** A eb' e checab' manb'il eyuuj, syal schi'an noc' eb', añej tato ac'b'ilxo circuncidar eb'. **45** A pax junoc eb' anima ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, paxyalvum, ma munlajel syac' d'a e cal, max yal-laj schi'an noc' eb'. **46** Añej d'a yol pat b'aj sb'oji noc', añej ta' syal schiji noc'. Max yal-laj yic'jib'at noc' d'a junocxo pat, max yalpaxlaj smac'jipoj sb'aquil noc'. **47** A jun ley tic masanil eb' israel ol c'anab'ajanoc. **48** Talaj ay junoc ch'oc choñab'il snib'ej syac'och jun q'uiñ chi' d'a e cal yic tzin yic'an-chañ, b'ab'el tz'ac'ji circuncidar eb' viñ vinac d'a jun patil anima chi'. Ichato chi' syal schi'an noc' yic jun q'uiñ chi' eb'. Ichato eyetchoñab' yaj eb'. A pax junoc viñ to manto ac'-b'iloc circuncidar jun, max yal-laj schi'an noc' silab' chi' viñ. **49** A jun ley tic, yovalil sc'anab'ajej eb' anima tz'alji d'a e cal yed' eb' anima ch'oc

choñab'il ayec' cajan d'a e cal, xchi Jehová.

50 Masanil tas ix checji yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix sc'anab'ajej eb' anima chi'. **51** A val d'a jun c'ual chi', d'a stzolal ix aj yelta eb' israel yuj Jehová d'a yol smacb'en Egipto chi'.

13 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

² Ch'oc tzeyiq'uel eb' b'ab'el vinac d'a e cal yic tzin yac' servil eb', yujto vic yaj eb' b'ab'el unin d'a scal eb' etchoñab'. Añeja' pax sb'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc', vic yaji, xchi d'a viñ.

³ Yuj chi' ix yal viñaj Moisés d'a masanil eb' yetchoñab':

Yovalil sco naeccot jun q'uiñ tic d'a junjun ab'il, yuj co naancoti to a Jehová ix oñ ic'anelta yed' yipalil d'a yol yic Egipto, b'aj ayoñ och d'a checab'oc. Mocab' co va ixim pan ayb'at yich d'a scal. ⁴ A ticnaic, d'a jun uj Abib tic ix oñ el d'a Egipto tic.

⁵ Ayic ol oñ c'och yuj Jehová d'a lum luum yax sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, aton lum yalnac Jehová d'a eb' co mam quicham to ol yac' d'ayoñ, añeja' d'a jun uj tic ol cac'och q'uiñ yic sco naancoti. ⁶ D'a uque' c'ual ol co va ixim pan malaj yich. Axo d'a yuquil c'ual chi', aton ta' tzoñ och ejmelal yuj quic'anchaãñ Jehová. ⁷ A d'a uque' c'ual chi', malaj ixim pan ayb'at yich ol co va'a. Mañ ol ilchaj yich pan d'a co pat, mañ ol ilchajpaxlaj d'a masanil yol co macb'en. ⁸ A d'a juntzañ c'ual chi', ol cal d'a eb' cuninal: A jun q'uiñ tic yic sco nacoti tas ix yutej Jehová sch'oxan svach'c'olal d'ayoñ, ayic ix oñ yic'anelta d'a Egipto, xco chama. ⁹ A

jun q'uiñ tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli, ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snañal co sat. A yuj jun q'uiñ tic ol co nacoti to a Jehová ix oñ ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, yuj chi' ol calñej sc'ayb'ub'al Jehová, ol co c'anab'ajanpaxi. ¹⁰ Yuj chi' junjun ab'il ol cac'och jun q'uiñ tic d'a jun uj tic.

¹¹ Ayic ol oñ c'och yuj Jehová d'a lum sluum eb' cananeo, lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham yed' d'ayoñ, ¹² ata' ol co sic'canel eb' co b'ab'el vinac unin yed' noc' vinac sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' yic scac' d'a Jehová. ¹³ Añejtona' ayic tz'alji sb'ab'el yune' noc' b'uru, tato vinac noc', syal yoch junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva sq'uexuloc noc'. Palta tato max ac'ji noc' calnel chi', smac'ji cañchaj sjaj noc' yune' b'uru chi'. Axo pax yuj eb' b'ab'el vinac unin, yovalil tz'ac'-chaj junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc eb'. ¹⁴ Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'a b'aq'uiñ tas syalel-c'och juntzañ tic, tzealani: Sch'oxnab'il yaj b'aj yic'nacoñelta Jehová yed' spoder d'a Egipto b'aj ayoñ och checab'oc. ¹⁵ A val yic ix pitb'iel spensar viñ rey, maj yal sc'ol viñ ix oñ yactejeji, axo Jehová ix mac'an-cham sb'ab'el unin eb' aj Egipto yed' sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'. Yuj chi' a noc' sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' tic, sco milcham noc' silab'oc d'a Jehová. Scac'anpax junjun noc' sq'uexuloc eb' co b'ab'el unin, xe chi d'a eb'. ¹⁶ A jun tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snañal co sat. A yuuj ol co nacoti to a Jehová ix oñ ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, xchi viñaj Moisés.

Jun nivan topaï asun yed' c'ac'

17 A ix yactanel eb' choñab' israel viñ rey d'a yol smac'b'en Egipto, maj ic'jib'atlaj eb' yuj Dios d'a sb'e eb' viñ filisteo, vach'chom d'iñan jun b'e chi', yujto ix sna'a to mañ vach'oc syac' oval eb' israel yed' eb', talaj sna mel-tzaj sb'a eb' d'a Egipto ayic ol yilan eb' to ay oval. **18** Yuj val chi', ix ec'ñej oyoyoc eb' yuj Jehová d'a tz'inan luum yed' d'a stitac a' Chacchac Mar.

Ayic ix el eb' d'a yol yic Egipto chi', yed'nac syame'ab' eb' yic oval. **19** Ix yalan viñaj Moisés to tz'ic'chajb'at snivanil viñaj José, yujto ayic pitzanto viñ yalannac viñ d'a eb' yetchoñab' to syac' sti' eb' to ol sc'ulej eb' d'a icha chi'. Yalnaccan viñ d'a eb': Val yel a Dios ol colvaj eyed'oc. Yuj chi', ayic ol ujoc jun tic, ol eyic'b'at in nivanil eyed'oc, xchinaccan viñ.

20 Ix el eb' israel chi' d'a choñab' Sucot, ix c'och eb' d'a choñab' Etam d'a stitac taquiñ luum. **21** A d'a c'u-alil, b'ab'el Jehová d'a yichañ eb', sch'oxan sb'a d'a jun topaï asun, a' sch'oxan b'e d'a eb'. Axo d'ac'valil, añeja' d'a jun asun chi' b'aj sch'ox sb'a Jehová, ayoch sc'ac'al jun asun chi' yic syac'an saquilqu'inal d'a eb' anima chi', yic vach' syal sb'ey eb' d'a c'ualil ma d'ac'valil. **22** A jun asun chi', b'ab'elñej sb'at d'a yichañ eb' israel d'a c'ualil, axo d'ac'valil ayoch sc'ac'al. Mañ val jab'oc ix el d'a yichañ eb'.

Ec'nac eb' israel d'a yol a' Chacchac Mar

14 ¹ Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés:

² Al d'a eb' etchoñab' tic to smel-tzaj jab'oc eb' d'a spatic, sc'och eb'

d'a Pi-hahiro, d'a scal Migdol yed' a' mar, d'a yichañ Baal-zefón. A d'a slac'anil sti' a' mar chi' tze b'o e campamento. **3** Ol snaan viñ sreyal Egipto icha tic: A eb' israel mañ yojtacoc eb' b'ajtil sb'ati, ix b'atcan macan eb' d'a taquiñ luum, xcham viñ. **4** Yuj chi', ol vac'xi pitb'oquel spensar viñ, ol tzac'laj viñ d'a e patic. Yuj tas ol vutoc viñ rey yed' eb' soldado chi', ol chec-lajoc to te' nivan velc'ochi. Ol yoj-taquejpaxel eb' anima d'a Egipto chi' to a in Jehová in tic, a inñej Dios in, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'. Yuj chi' ix meltzaj jab'oc eb' israel d'a spatic. **5** Axo ix c'och specal d'a viñ rey to toxo ix el eb' israel chi', ix sna-anxi sb'a sc'ol viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc, ix yalan eb': Mañxo jantacoc co quistalil, yuj chi' ix co chab'at eb' israel cac'umal servil, xchi eb'.

6 Yuj chi' d'a elañchamel ix schec viñ rey chi' to sb'ochaj scarruaje viñ yic oval yed' eb' soldado. **7** Masanil carruaje yic Egipto ix yic'cot viñ yed' 600 carruaje vach' d'a scal juntzañ chi', ajun eb' capitán yed' junjun scarruaje. **8** Ix pitb'i spensar viñ rey chi' yuj Jehová, yuj chi' ix tzac'laj viñ d'a spatic eb' israel chi'. Palta axo eb' israel chi', ayic ix elta eb' d'a yol smac'b'en Egipto chi' ix yic' val chaañ sb'a eb'.

9 Ix tzac'laj eb' aj Egipto d'a spatic eb' israel chi': Eb' soldado yed' noc' chej stoc'an carruaje yed' jantac anima ayoch d'a yol carruaje chi'. Ijan ix yamchaj eb' yuj eb' aj Egipto chi' d'a sti' a' mar d'a slac'anil Pi-hahiro, d'a yichañcot Baal-zefón yujto ata' ay scampamento eb' israel chi'. **10** Axo ix yilanb'at eb' israel to tzac'anxooch viñ rey yed' eb' soldado d'a spatic eb', ix xivq'ue eb', ix q'ue

yav eb' d'a Jehová. **11** Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi':

—¿Tom malaj campusante d'a Egipto, yuj chi' a d'a jun lum taquiñ lum tic ix oñ ic'coti yic tzoñ cham d'a tic? ¿Tas val yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? **12** Ixto cal d'ayach ayic ayoñto ec' ta' to mañ iq'uec' tiempo d'ayoñ. B'ecan co c'ol co munlaj d'a eb' aj Egipto chi'. Yelxo val vach' to d'a eb' aj Egipto chi' tzoñ munlajñej, d'a yichañ pax to d'a lum tz'innan lum tic tzul oñ chamoc, xchi eb'.

13 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a eb' anima chi':

—Mañ ex xivoc, tec'b'ejec e b'a. Ol eyilnab'i tas ol yutoc Jehová scolvaj qued'oc ticnaic. Mañxa b'aj ol eyil juntzañ eb' aj Egipto tic, axoñej tic-naic tzeyil eb'. **14** Mocab' eyac' somchaj e pensar, yujto a Jehová ol ac'an oval eyuuj, xchi viñ.

15 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—¿Tas yuj tzach avaj d'ayin? Al d'a eb' etisraelal chi' to sb'eyñejb'at eb' d'a yichañ. **16** A tzex c'och d'a sti' a' mar chi', tzic'anchaañ te' a c'ococh, tzac'anb'at te' d'a yib'añ a', ol spojan sb'a a', ol checlajq'ue staquiñal lum b'aj ol ex ec' d'a yol a' chi'. **17** Ol vac'an pitb'oquel spensar eb' aj Egipto chi'. Ol tzac'laj eb' d'a e patic yalani. Yuj tas ol vutoc viñ rey yed' eb' soldado chi', eb' soldado yed' jantac carruaje yed' masanil chej yed'naccot viñ yed' eb' anima ajun yed' eb' chi', ol checlajoc to te nivan velc'ochi.

18 Ayic ol vac'an ganar eb' chi' smasanil, ichato val chi' ol yojtacanel eb' anima aj Egipto to a in Jehová in tic, a inñej Dios in, xchi Jehová.

19 A d'a jun rato chi', a Yángel Jehová yed' jun nivan topañ asun

b'ab'el d'a yichañ eb' israel chi', ix meltzaj d'a spatic eb', ix och d'a scal eb' yed' eb' aj Egipto chi'. **20** Yuj chi' yelxo val q'uic'q'uinal ix aj d'a yichañ eb' aj Egipto chi', axo pax d'a scal eb' israel chi', yelxo val sacq'uinal smasanil. Yuj chi' maj yamchajlaj eb' israel chi' yuj eb' aj Egipto d'a jun ac'val chi'. **21** Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Moisés d'a yib'añ a' mar chi'. Axo Jehová ix ac'ancot jun nivan ic' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Masanil d'a jun ac'val chi' te ov ic', yuj chi' ix poj snañal a' mar yuuj, ix checlaj staquiñal lum lum d'a snañal a'.

22 Te taquiñ jun b'e b'aj ix ec' eb' israel d'a yol a' mar chi'. A d'a scal b'aj cha macañ ix aj a' chi', ata' ix ec' eb', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a' d'a stz'eytac jun b'e d'a snañal a' chi'.

23 Axo eb' aj Egipto yed' scarruaje viñ rey yed' masanil eb' yed'naccot scarruaje chi', ix cot eb' d'a spatic eb' israel d'a yol a' chi', masanto d'a snañal a' ix ochc'och eb'. **24** Ayic toxo sacb'i, a d'a scal c'ac' yed' d'a scal asun ix iljiemta eb' aj Egipto chi' yuj Jehová, ix ac'ji somchajb'at eb' yuuj. **25** Ix elta srudedail scarruaje eb', maxtzac yal-laj sb'ey eb', yuj chi' ix yalan eb':

—Elocoñec lemnaj d'a eb' israel tic, yujto a Jehová tz'ac'an oval qued'oc yuj eb', xchi eb'.

26 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ac'xib'at a c'ab' d'a yib'añ a' mar yic syil-lajxi sb'a a' d'a yib'añ masanil eb' aj Egipto chi', d'a yib'añ scarruaje eb' yed' d'a yib'añ eb' ed'-jinac noc' schej, yic smucchajcan yuj a', xchi Jehová.

27 Ix yac'anxib'at sc'ab' viñaj Moisés chi' d'a yib'añ a' mar chi'.

Ayic ix sacb'i, ix yil-lajxi sb'a a' ichataxon yaji. A ix meltzaj eb' viñ aj Egipto chi' yalani, toxo pax ix yil-lajxi sb'a a' d'a yichañ eb', yuj chi' ix mucchajcanem eb' d'a yol a' yuj Jehová. **28** Icha chi' ix aj yil-lanxi sb'a a' ichataxon yaji. Yuj chi' a scarruaje eb' viñ yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej yed' masanil eb' soldado viñ rey ix b'at tzac'an yuj eb' israel chi', ix mucchajcan eb' d'a yol a'. Mañxo junoc ix cani. **29** Axo pax masanil eb' israel jun, te vach'ñej ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiñ d'a yol a' chi'. A d'a stz'eytac jun b'e chi', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a'. **30** Aton d'a jun c'ual chi' ix colji eb' israel yuj Jehová d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Jantac eb' soldado aj Egipto ix cham chi', ix ilji eb' yuj eb' israel d'a sti' a' mar chi'. **31** Icha val chi' ix aj yilan eb' israel jantac spoder Jehová ix sch'ox yuj satanel eb' aj Egipto chi', yuj chi' ix xiv eb', ix yac'an val och Jehová chi' eb' yipoc sc'ool, ix yac'anpaxoch viñaj Moisés eb' d'a sc'ool to schecab' Dios yaj viñ.

A sb'it viñaj Moisés

15 ¹ Ix lajvi chi', ix sb'itan jun b'it viñaj Moisés chi' yed' masanil eb' israel d'a yichañ Jehová, ix yalani:

Sco b'itej sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchajcan noc' chej d'a yol a' mar yed' eb' viñ ed'-jinac noc'.

² A jun co b'it tic yic Jehová, yujto a co Columal yaji, yuj chi' squic'chaañ. Ol cal vach' lolonel d'a co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, yuj chi' smoj val quic'anchaañ.

³ Te jelan yac'an oval, Jehová ton val sb'i.

⁴ Ix mucchajcanem scarruaje viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol a' yuj Jehová. Yed' eb' capitán nivan yelc'ochi, ix b'atcan eb' d'a yich a' Chacchac Mar.

⁵ Icha val q'uen q'ueen ix aj sb'atcan eb' d'a yich a', ix mucchajcanem eb'.

⁶ Mamin Jehová, yelxo val ay a poder. Ix ac' ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ.

⁷ A yed' a nivan poder ix a mac' telvoc eb' sgana syac' oval ed'oc. Ayic ix cot oval, icha val stz'ab'at añ ac, icha chi' ix aj slajvicanel eb' uuuj.

⁸ Yed' ipalil ix a pu'anb'at ic', yuj chi' ix spojb'at sb'a a' mar. Icha tz'alq'ueen ix ajcan a' d'a junjun stitac jun b'e taquiñ chi', icha val to tzatzxoñej ix ajcan a'.

⁹ Ix yalan eb' ajc'ol chi' icha tic: Ol oñ tzac'laj d'a spatic eb' masanto ol yal syamchaj eb' cuuj. Ol quic'anec' tastac ay d'a eb', ol co pucaneq'ui, ichato ol cac' b'ud'joc co c'ool yuuj. Ol quic'anq'ueta q'uen quespada d'a yol yatut, ol co satanel eb', xchi eb'.

¹⁰ Ayic ix a pu'anb'at ic' d'a yib'añ a' mar, ix mucchajcan eb' viñ yuj a', ix b'atcan eb' viñ d'a yich a' icha q'uen plomo.

¹¹ Mamin Jehová, malaj junoc dios syal slajb'an sb'a ed'oc. Nivan elc'ochi, yujto a achxoñej ochi. Mañxa junocxo mach syal sch'oxan milagro yed' tas satub'tac icha tza c'u lej.

¹² Ix a ch'ox a poder, ichato ix turjib'at eb' yuj a' mar.

- 13 Yuj a nivan vach'c'olal tzoñ a cuchb'an a oñ a choñab' oñ ix a colcanel tic. Yed' a poder tzoñ ic'anb'at d'a a cajnub' to ictaxon yaji.
- 14 Ayic ol yab'an jun tic juntzañxo nación, ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal, ol xivcanq'ue eb' filisteo.
- 15 A eb' yajalil eb' aj Edom, ol satcanb'at sc'ol eb'. A eb' yajal d'a Moab, ol lucloncan eb' yuj xivelal. Icha pax chi' eb' cananeo, ol laj sc'ub'ejel sb'a eb',
- 16 yujto ol te xivcanq'ue eb', ol sicb'ocanel eb'.
Mamin Jehová, icha q'uen q'ueen ol ajcan eb' yuj a poder, masanto ol oñ ec'b'at a oñ a choñab' oñ colb'ilel uj tic.
- 17 Mamin Jehová, ol oñ ic'b'at a oñ a choñab' oñ tic ed'oc d'a jun vitz to ic yaji, jun lugar to a ach ix a sic'caneli b'aj ol ach ajoc, aton jun a cajnub' to a nanaccani.
- 18 Ach Jehová, Rey ach d'a masanil tiempo, xchi eb' israel d'a sb'it.

A sb'it ix María

19 Ayic ix cot scarruaje viñ sreyal Egipto yed' juntzañ eb' ed'jinac noc' chej d'a yol a' mar, ix mucjicanem eb' d'a yol a' yuj spoder Jehová. Axo pax eb' israel jun, yelxo val vach' ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiñ d'a snañal a'. 20 Yuj chi', a ix María schecab' Dios, yanab' viñaj Aarón, ix yic'q'ue jun spandereta ix. Masanil eb' ix yetisraelal ix yed'nacq'ue spandereta eb' ix, ix q'ue cheneljoc eb' ix yed' ix. 21 Ix b'itan ix María d'a yichañ eb' ix icha tic:

Co b'itejec sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchajcan noc' chej d'a yol a' mar yed' eb' viñ ed'-jinac noc', xchi ix.

A jun a a' c'a'

22 Ix lajvi chi', ix yic'anel eb' israel viñaj Moisés d'a sti' a' Chachac Mar chi', ix cot eb' d'a taquiñ luum yic Shur. Oxe' c'ual ix b'ey eb', malaj b'aj ix ilchaj a a' yuj eb'. 23 Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a jun scuch Mara. Ay jun a' ta', palta maj yal-laj yuc'an a' eb' yujto yelxo val te c'a' a', yuj chi' Mara ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj eb'.

24 Ix och ijan eb' anima chi' schichon sc'ol d'a spatic viñaj Moisés chi', ix laj yalan eb': ¿Tas ol cuc' tic-naic? xchi eb'. 25 Yuj chi', ix sc'anan scolval Jehová viñaj Moisés chi'. Axo Jehová chi' ix ch'oxan jun te te' d'a viñ, ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix b'o a' yuj te'.

Ata' ix yac' jun sley Jehová d'a eb' israel, yic syila' tato sc'anab'ajej eb'.

26 Ix yalan Jehová: Tato tze c'anab'ajej tas sval a in Jehová in tic, tze c'ulan tas syal in checnab'il yed' masanil in c'ayb'ub'al, mañ ol vac'-cotlaj ilya d'a eyib'añ icha juntzañ ix vac'cot d'a yib'añ eb' aj Egipto, yujto a in Jehová in tzex vañtej, xchi.

27 Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Elim b'aj ay lajchave' sjaj a a' yed' 70 te' palma. Ata' ix sb'oq'ue scampamento eb' d'a stitac a a' chi'.

A Dios ix ac'an maná sva eb'

16 1 Ix lajvi chi', ix el eb' israel d'a Elim chi', ix javi eb' d'a tz'inan lum yic Sin, d'a scal Elim yed' Sinaí. A d'a jun c'u chi' nañal schab'il

ujalxo yelta eb' d'a Egipto. **2** Ayic ayec' eb' ta', masanil eb' ix alub'-tañan d'a spatic viñaj Moisés yed' d'a spatic viñaj Aarón. **3** Ix yalan eb' icha tic:

—Comonoc ix el d'a sc'ol Dios to a d'a Egipto oñ chamcani. Ata' tzoñ em c'ojan d'a stz'ey lum chenal chib'ej, tzoñ va'i, masanto tzoñ te b'ud'ji. Palta a exxo tic ix oñ eyic'cot d'a taquiñ luum tic yic tzoñ cham co masanil yuj vejel, xchi eb'.

4 Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A d'a satchaañ ol vac'cot tas ol e va'a. Junjun c'u ol b'at e molanq'ue tas ol e va'a, yuj chi' ol vila' tato ol e c'anab'ajej in checnab'il, mato maay. **5** Axo d'a svaquil c'ual, tze molancan-q'ue yic chab'oc c'ual, tze b'oancan yic jun c'u chi' yed' yic yuquil c'ual, xchi Jehová.

6 Ix yalan viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a eb' choñab':

—A d'a jun yemc'ualil tic ol eyoj-taquejeli to yel a Jehová ix ex ic'anelta d'a Egipto. **7** Axo d'a q'uiñib'alil ol eyilan stziquiquial, yujto ix yab'i tas ix eyutej e lolon d'a spatic. Palta a oñ tic, ¿toc ay quel-c'ochi, yuj chi' tzeyal co pecal? xchi eb' viñ.

8 Ix yalanpax viñaj Moisés chi':

—A d'a yemc'ualil tic ol yac' noc' chib'ej Jehová e chi'a. Axo d'a junjun q'uiñib'alil, ol yac'an e vael ato syala' jantac tze va'a, yujto ix yab'i tas tzeyalub'tañej d'a spatic. Vach'chom d'a co patic tzeyalub'tañej eyalani, palta malaj quele'och a oñ tic. Val yel a d'a spatic Jehová tzeyalub'tañej, xchi viñ.

9 A d'a jun rato chi' ix yal viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón:

—Al d'a eb' smasanil to snitzcot sb'a eb' d'a yichañ Jehová, yujto ix yab'i tas ix yalub'tañej eb', xchi viñ.

10 A val yic van slolon viñaj Aarón d'a eb' yetisraelal chi', ix yilanb'at eb' d'a tz'inan luum, ix sch'oxanq'ue sb'a stziquiquial Jehová d'a scal jun topañ asun. **11** Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

12 —Ix vab' val tas ix yal eb' israel tic d'a in patic. Yuj chi' al d'a eb' to a ticnaic d'a q'uiñib'alil, ol vac' noc' schib'ej eb', axo sq'uiñib'i q'uiñ'an svac' tas sva eb', masanto sb'ud'ji val sc'ol eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová.

13 A d'a jun yemc'ualil chi', ix javi ñilnaj noc' ub', ix majel b'aj ay scam-pamento eb' yuj noc'. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix em yal ac'val d'a spatictac scampamento eb' chi'. **14** Ayic ix tacji yal ac'val chi', ay juntzañ tas te cotac ix can d'a sat luum, icha q'uen cheev yilji. **15** Mañ yojtacoc juntzañ chi' eb'. Ayic ix yilano eb', ix yal-lan eb' d'ay jun-jun: ¿Tastaxlaj juntzañ tic? xchi eb'. Ix yalan viñaj Moisés:

—Aton e vael syac' Jehová tic.

16 Aton jun checnab'il ix yac' tic: Syal e molanchaañ d'a junjun c'u, icha jantac tz'och eyuj yuj jayvañ ex d'a yol e pat. Iq'uecq'ue junjunoc echlab' yic junjun anima, xchi viñ.

17 Ichaton chi' ix yutej eb' anima chi'. Ay mach nivan ix molanq'uei, ay pax mach quenñej. **18** Ato a yech-lab'il ix ac'chaji, maj yac' sobre d'a eb' nivan ix molanq'uei, añeja' c'oc-b'il ix yab'pax d'a eb' quenñej ix molanq'uei. Junjun mach ix smolq'ue jantac sva d'a junjun c'u.

19 Ix yalan viñaj Moisés d'a eb':

—Max yal-laj e molan can yic e q'ui c'an, xchi viñ.

20 Ay mach maj c'anab'ajan laj tas ix yal viñ, ix smolan can jab'ocxo yic sva eb' q'ui c'an yal ani. A tas ix smolan eb' chi', ix och a'ayaxoc, ix q'ue sjab' d'a junxo c'u, yuj chi' ix cot yoval viñaj Moisés chi' d'a eb' maj c'anab'ajan chi'.

21 Junjun q'uiñib'alil smolan q'ue eb' jantac sva d'a jun c'u chi', axo yic sja yoc c'u tz'ulaxb'ati. **22** Axo d'a svaquil c'ual, junjuntó echlab' sobreal syic'q'ue eb' yic sva junjun eb', syalelc'ochi to chab'chab' echlab' yic junjun eb'. Axo eb' ayoch yajalil d'a scal eb' anima chi', ix b'at yal eb' d'a viñaj Moisés. **23** Yuj chi' ix yalan viñ:

—A jun chi' a Jehová ix alani, yujto a q'ui c'an sc'ual ic'oj ip. A jun ic'oj ip chi' sc'ual yic tz'ic'jichaañ Jehová. Tze tz'añ can tas stz'añchaji yic tze va q'ui c'an, tze mayan can tas smaychaji, tze sic'ancan yic e q'ui c'an chi', xchi viñ.

24 Ix sc'anab'ajan eb' anima tas ix yal viñaj Moisés chi'. Ix sic'ancan b'at masanil tas sva eb' d'a junxo c'u. Maj ixtaxb'atoc, maj ochpax a'ayaxoc.

25 Axo d'a junxo c'u, ix yalan viñaj Moisés chi':

—Vaec e vael can eyuj evi, yujto sc'ual ic'oj ip ticnaic, tze c'anab'ajej eyic'anchaañ Jehová. A d'a jun c'ual tic, malaj jab'oc tas tze va chi' tz'il-chaj eyuj d'a spatitac campamento tic. **26** Yujto añej d'a vaque' c'u d'a yol semana syal e molan tas tze va'a, axo d'a yuquil c'ual, mañxalaj tas sjavi, yujto sc'ual ic'oj ip, xchi viñ.

27 Palta ay eb' ix b'at sayan yic d'a yuquil c'ual chi', palta malaj jab'oc tas ix ilchaj yuj eb'. **28** Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Yelxo val max e c'anab'ajej, ¿tom ol ex ochñej ijan e tenanec' in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al?

29 Naec val sic'lab'il, a in Jehová in svala' to yovalil tze c'anab'ajej sc'ual ic'oj ip. Yuj chi' a d'a svaquil c'ual, svac' vael d'a chab' c'ual, yuj chi' a d'a jun c'ual chi', vach'ñej eyajec' d'a yol b'ajtac ayex, malaj mach sb'at munlajel, xchi d'a viñ.

30 Ichaton chi' ix aji, ix yic'an yip eb' anima d'a yuquil c'ual chi'.

31 Maná^f ix yac' eb' israel scuch juntzañ vael ix smol chi'. Sacsac yilji icha val sat añ culantro. Te chi' svaji, icha ixim c'oxox pan ayoch yalchab' d'ay.

32 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés:

—Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Siq'uecb'at junoc echlab' maná, yic ol yil eb' eyuninal d'a b'aq'uiñ. Ol yil e vael eb' ix vac' e va d'a lum tz'inan luum tic, ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

33 Yuj chi', ix yalan viñ d'a viñaj Aarón:

—Ic'cot junoc chen, tzac'anem junoc echlab' maná d'a yool icha yalan Jehová. Slajvi chi', tza sic'ancan b'at d'a yichañ Jehová chi', yic vach' ol yil eb' quiñtilal, xchi viñ.

34 Icha ix yutej Jehová yalan d'a viñaj Moisés chi', icha chi' ix yutej viñaj Aarón, ix sic'ancan b'at viñ d'a stz'ey q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilcan strato Jehová.

^f 16.31 A jun lolonel Maná, a d'a hebreo syalelc'ochi “¿tas juntzañ tic?”

35 D'a 40 ab'il ix sva maná eb' israel, masanto ix c'och eb' d'a lum cajnub'al d'a smojonal Canaán.

36 A jun echlab' chi', Gomer sb'i, ay am nañaloc yoxil litro a a' tz'em d'a yool.

A a' ix elta d'a sat q'uen tenam

(Nm 20.1-13)

17 ¹ Masanil eb' israel ix el d'a lum tz'inan luum yic Sin, c'o'janc'olal ix aj sb'ey eb', ato syal tas tz'aj sch'oxan Jehová. Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Refidim, palta malaj a a' ta'.

² Yuj chi' ix cotxi yoval eb' d'a viñaj Moisés chi':

—A ticnaic, ac' a a' cuq'uej, xchi eb'.

—¿Tas yuj scot eyoval d'ayin?

¿Tas yuj tzeyac' proval Jehová? xchi viñ.

³ Palta axo eb' choñab' yelc'olal scham eb' yuj taquiñtial, yuj chi' ix q'ue yav eb' d'a viñaj Moisés chi', ix yalan eb':

—¿Tas yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? ¿Tom yuj co cham yuj taquiñtial yed' eb' cuninal yed' pax noc' co molb'etzel noc'? xchi eb'.

⁴ Yuj chi' ix tevi viñaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:

—Mamin, ¿tas val svutej eb' anima tic? Ijan val tzin sjulq'uenej eb', xchi viñ.

⁵ Ix tac'vi Jehová d'a viñ:

—A ticnaic, b'ab'lajañ d'a yichañ eb' anima chi', tzic'anb'at jayvañoc eb' yichamtac vinaquil choñab' chi' ed'oc. Tzic'anpaxb'at te' a c'ococh, te' ac'lab'ejnac a mac'an sat a' Nilo. ⁶ A in ol in b'ab'laj d'a ichañ d'a q'uen tenam d'a Horeb, axo ol ach c'och ta', tza mac'an sat q'ueen yed' te' a

c'ococh chi', ol elul a' d'a sat q'ueen, ol yuc'an a' eb' anima chi', xchi d'a viñ.

Icha chi' ix yutej viñaj Moisés chi' d'a yichañ eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel. ⁷ Meriba ix yac' viñ sb'iej jun lugar chi', yujto chuc ix yal eb' d'a spatic viñ. Masah pax ix yac' viñ sb'iej, yujto ix yac' proval Jehová eb', ix yalan eb': Mato val ayec' Jehová d'a co cal, mato maay, xchi eb'.

Ix och oval yed' eb' amalecita

⁸ Ayic ayec' eb' israel d'a Refidim chi', ata' ix c'och eb' amalecita yac' oval yed' eb'. ⁹ Yuj chi' ix yal viñaj Moisés d'a viñaj Josué:

—Siqu'el jantacoc eb' co soldado yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' amalecita. A q'uic'an tzin b'at d'a chon tzalan, ved'nac te' c'ococh, te' syac'lab'ej Dios, xchi viñ.

¹⁰ Ix sc'anab'ajan viñaj Josué chi', ix b'at yac'an oval viñ yed' eb' amalecita chi'. Axo viñaj Moisés chi' yed' viñaj Aarón yed' pax viñaj Hur, ix b'at eb' viñ d'a chon tzalan chi'.

¹¹ A syic'anq'ue sc'ab' viñaj Moisés d'a chaañ, scan eb' amalecita d'a yalañ yuj eb' israel. Axo syic'anxiem sc'ab' viñ, ijan scan eb' viñ israel d'a yalañ. ¹² Palta ste c'unb'i sc'ab' viñ sb'at jecan, yuj chi' ix say jun q'uen q'ueen viñaj Aarón yed' viñaj Hur chi'. A d'a yib'añ q'ueen ix em c'o'jan viñaj Moisés chi', axo eb' viñ ix yamanq'ue sc'ab' viñ chi', junjun eb' viñ d'a stz'eytac viñ masanto ix b'at c'u. ¹³ Icha chi' ix aj yac'an lajvoc eb' amalecita viñaj Josué chi'.

¹⁴ Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Tz'ib'chajocab'can jun ab'ix tic yic ol nachajcotoc. Tzalanpax d'a

viñaj Josué chi' to a in ol in satel masanil eb' amalecita d'a junelñej, mañxa b'aj ol nachajcot eb', xchi d'a viñ.

15 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñaj Moisés chi', ix yac'an viñ sb'iej icha tic: A Jehová b'ab'el cuuj d'a oval. 16 Ix yalan viñ icha tic:

Yujto ix yic'chaañ sc'ab' eb' yñ-tilal viñaj Amalec yac'an oval yed' Jehová, yuj chi' ol yac'ñej oval Jehová yed' eb' aj Amalec d'a masanil tiempo, xchi viñ.

Ix ulec' viñaj Jetro yil viñaj Moisés

18 1 A viñaj Jetro, sñi' viñaj Moisés, sacerdote yaj d'a Madián. Ix yab' viñ jantac tas ix sc'ulej Dios yed' viñaj Moisés yed' pax choñab' Israel, ayic ix ic'jielta eb' yuuj d'a Egipto. 2 A viñaj Moisés chi', yac'nac meltzaj ix yetb'eyum viñ, aton ix Séfora yed' chavañ yuninal viñ d'a viñaj Jetro chi'. Ix chaji eb' yuj viñaj Jetro chi'. 3 (A viñ sb'ab'el unin viñaj Moisés chi', Gersón sb'i viñ, yujto ix yal viñ: Toñej tzin b'eyec' d'a scal eb' ch'oc choñab'il, xchi viñ. 4 Axo viñ schab'il scuch Eliezer, yujto ix yal viñ: Ayñejoch sDiosal in mam ved'oc, a ix in colanel d'a q'uen yespada viñ sreyal Egipto, xchi viñ.)

5 Axo ix yab'an viñaj Jetro to a d'a tz'inan luum ay scampamento viñaj Moisés chi', d'a yich vitz b'aj sch'ox sb'a Dios. Ata' ix b'at viñaj Jetro chi' yil viñ yed'nac ix Séfora yetb'eyum viñaj Moisés chi' viñ. Yed'nacpax eb' yuninal viñaj Moisés chi' viñ. 6 Ix yalanb'at viñ d'a viñaj Moisés chi':

—A in Jetro a ñi' in tic, van in c'och ach vila', ajun ix etb'eyum

ved'oc yed' pax eb' viñ eyuninal schavañil, xchib'at viñ.

7 D'a elañchamel ix elta viñaj Moisés scha viñ sñi' chi', ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ. Ix lajvi yac'lan stzatzil sc'ol eb', ix och eb' d'a yol smantiado viñaj Moisés chi'. 8 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a viñ sñi' chi' tas ix utaj viñ sreyal Egipto yed' masanil eb' aj Egipto yuj Jehová ayic ix scolanel eb' choñab' israel. Ix yalanpax viñ yuj jantac yaelal ix yil yed' eb' anima chi' d'a yoltac b'e yed' tas ix aj scolji eb' yuj Jehová. 9 Ix te tzalaj sc'ol viñaj Jetro chi', a ix yab'an scolval Dios viñ d'a choñab' Israel, ayic ix scolanelta eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto. 10 Ix yalan viñ:

—Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton ix ex colanel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto yed' d'a yol sc'ab' viñ rey, ix ex yic'anelta d'a yalañ smandar eb'. 11 A ticnaic sic'lab'il val snachajel vuuj to a Jehová yelxo val ec'al d'a yib'añ juntzañxo dios, yujto ix ex coljiel yuj d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto, vach'chom ix ste iq'uejchaañ sb'a eb' d'a yichañ, xchi viñaj Jetro chi'.

12 Ix lajvi chi', ix sñusan jun noc' silab' viñaj Jetro chi' d'a Dios, ix yac'anpax juntzañxo silab' viñ d'ay. Ix ja viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ayec' viñ sñi' viñaj Moisés chi', ix va eb' d'a yichañ Jehová.

**Ix sic'jiel juntzañ eb' juez
yuj viñaj Moisés
(Dt 1.9-18)**

13 Axo d'a junxo c'ual, ix em c'ojan viñaj Moisés, ix och ijan viñ sch'olb'itan tastac yaj yoval eb'

choñab'. Pilan c'u ayec' eb' anima chi' d'a yichañ viñ. **14** Ayic ix yilan viñaj Jetro yuj tas syutej viñaj Moisés sb'oan yaj yoval eb' anima chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—¿Tas yuj icha chi' tzutej eb' anima tic? ¿Tas yuj a achñej tza b'o yaj yoval eb' smasanil? Ay eb' toñej tz'ec' tiempo d'ay, pilan c'u stañvej eb', xchi viñaj Jetro chi'.

15 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Sjavi eb' anima tic d'ayin yic tzin c'anb'an d'a Dios yuj eb'. **16** Ayic syac'an oval eb' sjavipax eb' d'ayin, tzin ch'olb'itan mach tz'ec' d'a yib'añ yed' mach yel syala', slajvi chi' svalan schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Dios d'a eb', xchi viñ.

17 Ix yalan viñ sñi' viñ chi':

—Mañ vach'oc icha tzutej chi'.

18 Tzach te c'unb'i, ste c'unb'ipax eb' anima tic. Yelxo tz'ec' yib'añ a munlaji, añejtona' mañ ol ach tzac'vanpaxlaj a ch'ocoj. **19** Ab' tas ol val d'ayach, a Dios ol colvaj ed'oc. A ach tzach och d'a yichañ Dios yuj eb' anima, tzalan d'ay yuj tastac sc'ulej eb'. **20** Vach' to tza c'ayb'ej eb' d'a sley Jehová, tzalani tas ol aj sb'eyb'at eb' yed' tas ol sc'ulej eb'. **21** A jun tas vach' tza c'ulej ticnaic to tza siq'uel jayvañoc eb' viñ ay xive'olal d'a Dios, eb' viñ jelan spensar, eb' viñ tojol spensar, eb' viñ mañ comonoc sc'ananel tumín d'a anima. Tzac'anoch yopisio eb' viñ d'a yib'añ junjunoc macañ anima. Ay eb' viñ tzac'och yajaliloc d'a junoc mil anima, ay pax eb' viñ tzac'och yajaliloc d'a junoc cien, ay pax eb' viñ añej d'a junoc 50 b'aj tzac'ochi, ay pax eb' viñ añej d'a lajuñvañoc b'aj tzac'ochi. **22** A eb' viñ tic ol b'oan yaj yoval eb' anima. Tato

quenñej yaj yoval anima chi', sb'o'ocab' yaj eb' viñ. Tato nivan yaj jun, yic'ocab'cot eb' d'a ichañ. Tato icha chi' ol utej, ol colvaj jab'oc eb' yic'anel jun munlajel tic d'a ib'añ. **23** Tato tza c'anab'ajej a c'ulan jun tic, tato schapax sc'ol Dios to icha chi' ol ajoc, icha chi' ol aj stechaj uuj. Añejtona' eb' anima tic ol meltzaj eb' d'a tzalajc'olal d'a yed'tal junjun, xchi viñaj Jetro chi'.

24 Ix sc'anab'ajan viñaj Moisés tas ix yal viñ sñi' chi'. **25** Yuj chi' ix sic'anel eb' te ay spensar viñ, eb' jelan d'a scal eb' yetchoñab', ix yac'anoch yopisio eb' viñ d'a yib'añ junjun mil anima, d'a yib'añ cien, d'a yib'añ 50 yed' d'a yib'añ lajuñvañ. **26** A eb' viñ chi' ayñejoch d'a yib'añ sch'olb'itan yaj eb' anima. A oval te nivan yaji, tz'ic'chajb'at d'a yichañ viñaj Moisés chi'. Axo pax oval quenñej yaj jun, a eb' viñ sb'oan yaji. **27** Ix stac'lancan sb'a viñaj Jetro yed' viñaj Moisés chi', ix pax viñ d'a schoñab'.

IX c'och eb' israel d'a Sinaí

19 ¹ A val stz'acvi yoxil ujal yel eb' israel d'a Egipto, ix ja eb' d'a taquiñ luum b'aj ay lum Sinaí, ² spetoj eb' d'a Refidim. A ix ja eb' ta' ix sb'oan scampamento eb' d'a yich vitz Sinaí. ³ Ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová Dios d'a jolom vitz chi' yic slolon yed' viñ. Ix yalan icha tic:

—Al juntzañ lolonel tic d'a eb' yiñtilal viñaj Jacob, aton eb' etisraelal: ⁴ Scham val eyilan tas ix vutej eb' anima d'a Egipto yed' tas ix vutej ex vic'anelta, ayic ex vic'ancot b'aj ayex ec' tic. Ichato yib'añ sc'axil noc' nivac ch'acb'a ayexq'uei ayic ix ex ja d'a

tic. **5** Tato te c'anab'ajum tzeyutej e b'a d'ayin, tze c'anab'ajan in trato, in choñab' ex toni, sic'b'il ex el vuj d'a scal juntzañix choñab'. Vic jun yol-yib'añqu'inal tic smasanil, **6** palta a exxo tic, jun choñab'il sacerdote tzex ajcani yic tzin eyac'an servil, jun choñab' anima to vicñej yaji, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

7 Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí chi', ix yavtancot eb' yichamtac vinaquil choñab' viñ. Ix och ijan viñ yalan tas ix yal Jehová chi'. **8** Masanil eb' israel ix tac'vi icha tic:

—Masanil tas schec Jehová co c'ulej, ol co c'ulejñej, xchi eb'. Ix lajvi chi', ix b'at yalanxi viñaj Moisés d'a Jehová tas ix yal eb' choñab' chi'.

9 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:

—A ticnaic, ol in ch'ox in b'a d'ayach d'a scal jun nivan q'ueic'al asun, ol in lolon ed'oc, yic vach' ol yab' eb' anima, ol ach yac'anoch eb' d'a sc'ool d'a masanil tiempo, xchi. Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a Jehová tas ix yutej yalan eb' choñab' chi'.

10 Ix yalanxi Jehová:

—Ixix, tzal d'a eb' anima to sacb'itej sb'a eb' ticnaic yed' q'ueic'an, sjuc'anel spichul eb' yujto ol och eb' ejmelal d'a vichañ. **11** Axo chab'ej tzin emuli, tzin ch'oxan in b'a d'a masanil choñab' d'a jolom vitz Sinaí. **12** Tzaqu'em yechel d'a yichtac vitz tic, tzalan d'a eb' to nivanocab' yel-c'och jun vitz tic d'a yol sat eb'. Max yal-laj sq'ueta eb' d'ay, max yal ste javi eb' d'a stz'ey, tato ay junoc mach sjavi d'a stz'ey, yovalil schami.

13 Malaj mach syal smac'ancham jun anima chi' yed' sc'ab'. Sjulq'uenaj chami, ma sjuljicham yed' jul-lab'. Taxoñej anima ma junoc noc' noc',

tojolñej schami. Ato ol puchaj sch'aac noc' calnel, ichato chi' syal snitzancot sb'a eb' anima d'a slac'anil lum vitz tic, xchi Jehová.

14 Ix lajvi chi', ix paxta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', ix ul yalan viñ d'a eb' israel chi' to sacb'itej sb'a eb', sjuc'anpaxel spichul eb'. **15** Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb':

—A ticnaic sacb'itejec e b'a, yujto tzex och ejmelal d'a Jehová chab'ej. Mañix ex vay yed' eb' ix eyetb'eyum d'a chab' c'ual tic, xchi viñ d'a eb'.

16 Axo ix sacb'i d'a schab'jial, ix ec' copnaj leb'lon, ix mac'vaj c'u, ay jun nivan asun q'ueic' d'a jolom vitz chi'. Ix lajvi chi, ix yab'an eb' anima te chaañ ix oc' jun q'uen trompeta d'a jolom vitz chi'. Masanil eb' anima ayec' d'a yol campamento chi', ix xiv-q'ue eb'. **17** Ix lajvi chi', ix yic'anb'at masanil eb' anima viñaj Moisés chi' d'a spatiquel campamento chi', ix b'at schaan Dios eb', ix can oyan eb' d'a slac'anil yich lum vitz chi'. **18** Ix te q'ue stab'il lum vitzal Sinaí chi', ix emul Jehová d'a scal jun nivan c'ac'. Icha val sq'ue stab'il junoc horno, icha val chi' sq'ue stab'il, ix te ib'-xiq'ue jun vitz chi'. **19** Axo q'uen trompeta chi', juntac el spuji q'ueen, ste q'uechañ sjaj q'ueen. Aton ta' ix lolon viñaj Moisés yed' Jehová. Te chañ syutej tac'voc sb'a Jehová chi' d'a viñ.

20 A val d'a schañil sjolom lum vitz chi', ata' ix emul Jehová, ix yalan d'a viñaj Moisés chi' to sq'ue viñ b'aj ayec' chi', yuj chi' ix q'ue viñ. **21** Ix yalan Jehová d'a viñ:

—A ticnaic emañ d'a yich vitz chi', b'at alan d'a eb' anima to max ec'ta eb' in yil b'aj aycanem jun yechel, axo talaj tz'aji, tzijtum eb' schami.

22 Añeja' eb' sacerdote tz'ochtaxon d'a in lac'anil, yovalil sacb'itej sb'a eb'. Tato maay, axo talaj tz'aji, svach' satel eb', xchi d'a viñ.

23 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:

—A eb' choñab' chi', max yal-laj squeta eb' d'a lum vitz tic, yujto a ach ix ala' to tz'em yechel b'aj syal sjavi eb' yuj sch'oxani to nivan yelc'ochi, xchi viñ.

24 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:

—Emañixi, axo tzach q'ueuli ed'-nacocab' viñaj Aarón. Axo eb' sacerdote yed' masanil eb' choñab', max c'axpajec'talaj eb' b'aj aycanem yechel chi' uuj, yic max javi eb' b'aj ayinec' tic, tato maay, xim mil-tachamlaj eb', xchi Jehová.

25 Ix emta viñaj Moisés chi', ix ul yalan viñ d'a eb' choñab' tas ix yal Jehová chi'.

A lajuñe' schecnab'il Jehová Dios

(Dt 5.1-21)

20 1 Ix lolon Dios d'a eb' israel, ix yalan d'a eb' icha tic:

2 A in ton Jehová e Diosal in, ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto b'aj ayex och checab'oc, b'aj mañ eyicoc e b'a.

3 Malajocab' junocxo dios b'aj tzex och ejmelal, palta añejocab' d'ayin.

4 Mañ e b'o yechel junoc tas e diosaloc, junoc tas ay d'a satchaañ, tas ay d'a sat luum tic, ma tastac ay d'a yoltac a a'. 5 Mañ ex em ñojan d'ay, mañ eyac'paxem e b'a d'ay, yujto a in Jehová e Diosal in, ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junocxo tasi. Ol vac'och syaelal eb' mamab'il malaj velc'och d'ay. Ol vac'anpax yaelal d'a yib'añ yuninal

eb', yixchiquin eb' yed' yiñtilal eb'.

6 Axo eb' tzin xajanani, eb' sc'anab'ajan in checnab'il, ol in xajanej eb' yed' eb' yiñtilal eb' yic ol b'eyñejb'atoc.

7 Mañ comonoc tze loc in b'i a in Jehová e Diosal in tic, ma tzeyac' b'inaj in b'i d'a junoc tas d'a ichñej ta', yujto ol vac' yaelal d'a mach icha chi' sc'ulej.

8 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ayex yuj in eyic'anchaañ.

9 Vaque' c'ual tzex munlaj d'a e munlajel, 10 axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip. A jun c'u chi' vic yaji. Mañ ex munlaj d'a jun c'u chi' yed' eb' eyuninal, eb' eyisil, ma eb' viñ e checab', ma eb' ix e checab', ma noc' e molb'etzal noc', noc' smunlaji, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, mocab' munlaj eb'.

11 Yujto a in Jehová in tic, d'a vaque' c'ual ix in b'o satchaañ yed' sat luum yed' a' mar yed' masanil tastac ay d'ay. Axo d'a yuquil c'ual, ix och vaan in munlaji, yuj chi' a jun yuquil c'ual chi' vic yaji, yuj yochpax e vach'iloc.

12 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat, yic vach' snajatb'i e q'uinal d'a sat lum luum ol vac' d'ayex.

13 Mañ e milcham eb' eyetanimail.

14 Mañ ex em ajmulal d'a yol sc'ab' eyetb'eyum junjun ex.

15 Mañ ex elc'anoc.

16 Mañ e naq'ue lolonel d'a spatib' eyetanimail.

17 Mañ e nib'ejoch spat eb' eyetanimail. Mañ e nib'ejpaxoch ix yetb'eyum eb', viñ schecab' eb', ma ix schecab' eb', noc' svacax eb', noc' sb'uru eb', ma junocxo tas ay d'a eb' eyetanimail chi', mañ e nib'ejochi, xchi Jehová.

**Ix xiv eb' israel a ix yab'an eb'
slonon Dios
(Dt 5.22-33)**

18 Masanil eb' israel ix yab' val eb' smac'vaj c'u. Ix yilan eb' yec' copol-joc c'ac', ix yab'anpax eb' te chaañ ix puji jun q'uen trompeta. Ix yilan val eb' sq'ue stab'il lum vitzal Sinaí, ix ib'xiq'ue eb' yuj xivelal, ix snitzanel sb'a eb'. **19** Yuj chi' ix yal eb' d'a viñaj Moisés:

—A ach tzach lolon d'ayoñ. Ol co c'anab'ajan tas ol yal Jehová Dios chi' d'ayach. Mocxob' lolon d'ayoñ, tato maay, ol oñ chamoc, xchi eb' anima chi'.

20 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Mañ ex xivoc, toñej tzulec' Dios chi' yic tzex yac'an proval, yic vach' ayñej e xive'olal d'ay, yic mañ ol och-ñej e mul, xchi viñ.

21 Yuj chi' a eb' choñab' chi', najat ayel eb', axo viñaj Moisés chi' ix snitzb'at sb'a viñ d'a slac'anil jun asun q'uic' b'aj ayec' Dios chi'.

A sleyal altar

22 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

Al juntzañ lolonel tic smasanil d'a eb' etisraelal: A ex tic ix eyila' chajtil ix vutej in lolonemta d'ayex d'a sat-chaañ. **23** Mañ e b'o q'uen oro ma q'uen plata e diosaloc yic b'aj tzex och ejmelal, icha tz'aj eyac'anem e b'a d'ayin. **24** B'oec junoc altar d'ayin, nab'a luum tzezac'och d'ay, yic b'aj tze ñustz'a noc' calnel, ma noc' vacax tzezac' silab'il d'ayin, ma b'aj tze ñustz'a ofrenda yic e junc'olal ved'oc. Yalñej b'aj ol in ch'ox d'ayex yic tzex och ejmelal d'ayin, ata' ol vac' in vach'c'olal d'a eyib'añ.

25 Tato a q'uen q'ueen tzezac'och d'a junoc altar chi', mañ e tzeylaj q'ueen, tato tzezac'och q'uen tzezb'il chi', mañ vach'oc d'a yol in sat. **26** A jun altar tze b'o chi', mañ eyac'och sc'o-ochal b'aj tzex q'uei, yic vach' max ilji e nivanil, xa chi d'a eb', xchi d'a viñ.

**Ley d'a yib'añ eb' checab'
(Dt 15.12-18)**

21 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': A juntzañ ley tic ol al d'a eb' etchoñab' yic sc'anab'ajej eb':

2 Tato ay junoc viñ eyetchoñab' tze mana' yic tz'och e checab'oc, añej vaque' ab'il smunlaj viñ eyed'oc, axo d'a yuquil ab'il tzezac'anel viñ d'a libre, yicxo sb'a viñ. Malaj tumin syac' viñ yic tzezac'anel viñ d'a libre chi'. **3** Tato sch'ocojilñej viñ c'ochnac d'ayex, añeja' sch'ocojil viñ sb'ati. Tato ay ix yetb'eyum viñ yed'nac jun, añeja' syic'b'at ix viñ yed'oc. **4** Tato a ex ix e man viñ chi', a ex ix eyac'och yetb'eyum viñ, scan ix ix chi' yed' eb' unin eyed'oc, sch'ocoj viñ sb'ati.

5 Tato syal viñ checab' chi' jun: Malaj in gana tzin el d'a libre yujto xajan viñ in patrón yed' ix vetb'eyum yed' pax eb' vuninal vuuj, tato xchi viñ, **6** tzezc'b'at viñ d'a yichañ eb' yajal. Tz'och liñan viñ d'a smarcoal spuer-tail sdespacho eb' viñ yajal chi', tzeyolan schiquin viñ d'a q'uen ol-lab', tz'ochcan yechel viñ to scan viñ eyed'oc d'a junelñej.

7 Tato ay junoc mach schoñel yisil d'a checab'oc, max yal-laj yac'jiel eb' ix d'a libre ichoc eb' viñ vinac. **8** Tato a viñ spatrón ix chi' maj chaanlaj sc'ol yoch ix yetb'eyumoc icha yaj strato eb' yujto malaj sgana viñ d'a

ix, syal smanjixiel ix yuj junoc sc'ab'-yoc. Vach'chom malaj sgana viñ patrón chi' syic'laj sb'a yed' ix, palta max yal-laj schoñan ix viñ d'a junoc ch'oc choñab'il. **9** Tato a viñ patrón chi' smanan ix yic tz'och ix yet-b'eyumoc junoc yuninal, ichaocab' yisil syutej ix. **10** Palta tato a viñ spatrón ix chi' tz'ic'an ix yet-b'eyumoc, syic'an junocxo ix viñ, mocab' emnaquil tz'aj ix b'ab'el chi', palta yovalil syac' svael ix viñ yed' spichul ix, svaypax viñ yed' ix. **11** Tato max sc'anab'ajej viñ yac'an oxe' tastac tic, tz'actajel ix, mañxa pax tas stup ix yic tz'actajeli.

**Ley d'a yib'añ mach
scomon ac'an chucal**

12 A mach smilancham junoc anima, yovalil smiljipaxchamoc. **13** Palta tato mañ sc'anoc sc'ol ix mil-vaji, tato stiempoalxo scham jun anima chi', a in Jehová in ol val d'ayex b'aj ol b'at sc'ub'ejel sb'a jun mach ix milancham anima chi'. **14** Palta a mach scham val snaani smilancham yetanimail, vach'chom b'aj ay valtar sb'at scol sb'a, tz'ic'-chajelta, smiljichamoc. **15** A mach smac'an smam ma snun, yovalil schami. **16** Tato ay mach tz'elc'anb'at junoc anima, tato toxo ix schoñb'ati, ma aytoec' yed'oc, ayic syamchaj jun elc'um anima chi', yovalil schami. **17** A mach sb'ajan smam snun, mac'-jocab' chamoc.

18 Tato ay chavañoc syac' oval, tato ay junoc viñ slajvi yuj junxo viñ chi', taxoñej q'ueen syac'lab'ej viñ, ma yed' sc'ab', añejto max chami, palta te nivan ix aj yab'an syail, **19** axo d'a jayeoc c'ual tzaxo yal

yec'xi yed' sc'ococh. A viñ smac'vaj chi', yovalil stup viñ b'aj tz'añtaj viñ slajvi chi' yed' pax sc'u viñ, palta max ac'jiochljaj chamel d'a yib'añ viñ.

20 Tato ay junoc viñ patrón smac'an schecab' yed' te te', taxoñej vinac ma ix, axo tz'aji schami, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ viñ. **21** Palta tato tzato ec' jun checab' chi' chab' oxeocxo c'ual, ichato chi' schami, maxtzac ac'jiochljaj chamel d'a yib'añ viñ patrón chi', yujto yic yaj jun schecab' chi'.

22 Tato ay chavañoc vinac van yac'an oval, syamchajc'och junoc ix ix to yab'ixxo d'a scal oval chi' yuj eb', tz'el unin chi' d'a spatic ix, palta malaj jab'oc tz'ic'an ix, a viñ tz'och smul chi' stupan jantac sc'an viñ yet-b'eyum ix, añejton pax a', ato syala' tas tz'aj sch'olb'itaj yuj eb' viñ juez. **23** Palta tato ay tas tz'ic'an ix jun, ato syala' tas tz'ic'an ix chi', icha pax chi' tz'utajpax viñ tz'och smul chi'. Tato scham ix, schampax viñ. **24** Tato tz'ixtax yol sat ix, ma q'uen ye ix, ma sc'ab' ix, ma yoc ix, **25** ta stz'a ix, ma slajvi ix, ma toñej syaxla' snivanil ix, añeja' icha val tz'utaj ix chi', icha val chi' tz'utajpax viñ vinac chi'.

26 Tato ay junoc mach smac'anpoj yol sat junoc viñ schecab', ma junoc ix schecab', tz'actajel viñ checab' ma ix checab' sq'uexuloc jun yol sat ix poj chi'. **27** Tato ay junoc mach smac'anel q'uen ye junoc schecab', tz'actajel jun checab' chi' sq'uexuloc q'uen ye chi'.

**Ley d'a yib'añ junoc chamel
mañ naanoc tz'ochi**

28 Tato ay junoc noc' toro stecan-cham junoc anima, yovalil sjuljicham noc', max chijilaj schib'ejal noc',

palta malaj tas tz'och d'a yib'añ viñ yajal noc' chi'. **29** Palta tato yojtac viñ yajal noc' chi' to ovtaxon noc' d'a anima, max yetzb'anpax noc' viñ, tato stecjicham junoc anima yuj noc', yovalil sjuljicham noc', schampax viñ yajal noc' chi'. **30** Tato schaji tupchaj jun chamel chi', stup viñ yajal noc' chi', ato syala' jantac sc'an eb' aj chamnac chi', tato icha chi' maxtzac chamlay viñ. **31** Aton val juntzañ ley tic tz'och yopisio tato ay junoc uninab'il ma isilab'il stecjicham yuj noc' vacax. **32** Tato a junoc viñ checab', ma junoc ix checab' stecjicham yuj noc', yovalil tz'ac'chaj 30 siclo q'uen plata d'a viñ spatrón jun checab' chi', sjuljipaxcham noc' vacax chi'.

33 Q'uinaloc ay junoc mach max smacchej sti' a' yuc'lab' a', ma sjoy junoc olan, max smacchejpax sti', sb'at junoc noc' vacax, ma junoc noc' b'uru d'a yool, **34** yovalil stup viñ ay yic jun olan chi' d'a viñ aj noc' chi', scan noc' ix cham chi' d'a viñ ay yic olan chi'.

35 Tato ay junoc noc' storo junoc mach stecancham noc' storo junocxo, yovalil schoñijiel noc' ix tecvaj chi', spucanec' q'uen stojol noc' chi' eb' d'a spatic. Añeja' spucpaxec' noc' ix tecjicham chi' eb'. **36** Tato yojtacxo viñ ay yic noc' ix tecvaj chi' to toxonton ov noc', max stañvanpax noc' viñ, yovalil syac' junocxo noc' viñ sq'uexuloc noc' ix cham chi', scan noc' chamnac chi' d'a viñ.

Ley d'a yib'añ tastac sq'uexchajxi

22 ¹ Tato ay junoc mach tz'elc'an junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, yic smilcham noc', ma yic schoñb'at noc', tato syamchaj

viñ d'a yelc'al chi', ovañxo sq'uexul noc' vacax chi' syac' viñ. Tato calnel noc' jun, chañvañxo pax sq'uexul noc' syac' viñ.

2-4 A junoc mach tz'elc'ani, yovalil stup tas syelq'uej chi'. Tato malaj stumin jun elc'um chi', yovalil schoñchajeli, axo d'a stojol b'aj schoñchaj chi', ata' stup tas syelq'uej chi'. Tato tz'ilchaj noc' noc' elc'ab'il chi', yovalil stupchaj noc', chavañxo tz'aj stupchaj noc', taxoñej junoc noc' vacax, ma junoc noc' b'uru, ma junoc noc' calnel. Tato tz'ilchaj junoc elc'um d'ac'valil, van yoch d'a junoc pat yic syelc'an junoc tas, tato smac'jicham yuj viñ aj pat chi', malaj tz'aji. Max ochlaj d'a spatic viñ smilvaj chi'. Tato d'a c'ualil tzuji jun, tz'och d'a spatic viñ smilvaj chi'.

5 Tato ay junoc mach stañvan va noc' smolb'etzel noc' d'a sluum, palta axo d'a scal yavb'en te' junocxo mach sc'och noc' vael chi', yovalil syac' sq'uexul mach ay yic noc' chi'. A val sat yavb'en te vach' syac' sq'uexuloc.

6 Tato ay junoc mach van sñusan spatan, tz'el c'ac' yuuj, stz'ab'at strigo junoc mach, vach'chom molb'ab'ilxo ixim, mato manto jochchaj-laj ixim, a mach tz'actanel c'ac' chi', yovalil stup smasanil tas tz'ab'at chi'.

7 Tato ay junoc mach syac'b'at stumin, ma junocxo tas ay stojol sic'b'at junocxo, axo tz'aji tz'elc'ajelta d'a yol spat viñ sic'jinac chi', tato tz'ilchaj viñ elc'um chi', cha macañxo tz'aj yac'an sq'uexul viñ. **8** Tato max yamchaj viñ elc'um chi' jun, tz'ic'chajb'at viñ aj pat chi' d'a yichañ viñ juez yic tz'ilji tato mañoc viñ ix yaman q'uen tumin chi', ma juntzañ tastac tz'ac'ji sic'canb'at viñ chi'.

9 Tato ay junoc anima smac'que junoc tas yicoc: Noc' vacax, noc' calnel, noc' b'uru, ma junoc pichul, ma junocxo tas toñej satb'ati, syalan junocxo to yico', tz'ic'chajb'at eb' chavañ chi' d'a yichañ eb' juez. A jun mach tz'esan chi', yovalil chab' tz'aj yac'an sq'uexul d'a mach ay yic chi'.

10 Tato ay junoc mach toñej syac'-can ab'enal junoc noc' b'uru, ma junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, ma yalñej tas molb'etzal noc' d'a junocxo mach, axo tz'aji, a noc' noc' chi' scham noc', ma slajvi noc', ma tz'elc'ajb'at noc'. Tato malaj mach tz'ilani, 11 syac' sti' viñ anima chi' d'a yichañ Jehová yed' d'a yichañ viñ ay yic noc' noc' chi' to mañoc viñ ix yaman noc'. Axo viñ ay yic noc' chi' schaan yab' tas ix yal viñ chi', yuj chi' max stuplaj noc' viñ. 12 Palta tato q'uelanoch viñ tz'elc'ajb'at noc', yovalil stup viñ d'a viñ yajal noc' chi'. 13 Tato schijib'at noc' yuj noc' choj, ma yuj noc' oques, yovalil syic'-cot jab'ocxo noc' viñ, yic vach' syil viñ yajal noc' chi'. Tato icha chi', max stuplaj noc' viñ.

14 Tato ay junoc mach sc'anan junoc noc' noc' smajnej: Noc' chej, noc' vacax, talaj scham noc', ma slajvi noc', palta max yil-laj viñ yajal noc' chi', yovalil stup noc' mach ix majnan chi'. 15 Palta tato q'uelanoch viñ yajal noc' chi' scham noc', max stuplaj noc' viñ smajnan noc' chi', yujto strato eb' yaji, añej smajananub'al noc' syac' viñ.

Juntzañixo ley

16 Q'uinaloc ay junoc vinac tz'ac'an musansatil junoc ix cob'es mantalaj b'aj ay strato, svay viñ yed' ix, yovalil syac' q'uen tumin viñ yic

stojoloc ix d'a smam ix, ichataxon b'eyb'al. Yovalil syic' ix viñ. 17 Tato max yal sc'ol smam ix to syic' jun viñ chi' ix, palta yovalil syac' q'uen tumin viñ d'a smam ix ix chi', ichataxon sb'eyb'al eb' anima a smoj-c'aj eb' ix cob'estac.

18 Masanil eb' ajb'aal, yovalil scham eb'.

19 Tato ay mach smulan yed' noc' noc', yovalil schami.

20 Tato ay mach syac' silab' d'a comon dios, to mañoc d'ayin a in Jehová in tic syac'a', yovalil smac'-jichamoc. 21 Mañ eyixtej eb' anima ch'oc choñab'il toñej ayec' d'a e cal, yujto ex ec'pax d'a ch'oc choñab'il d'a Egipto.

22 Mañ eyixtej eb' ix chamnacxo yetb'eyum, ma eb' unin mañxalaj smam. 23 Tato tzeyixtej eb', a d'ayin ol yal sb'a eb', ol vab' tas syal eb' chi' d'ayin. 24 Ol cot voval d'ayex, ol ex vic'anb'at d'a junoc oval. Icha chi' ol aj ex vac'anchamoc. Yuj val chi', a eb' ix eyetb'eyum scan eb' ix d'a mañ etb'eyumal, scanpax eb' eyuninal d'a meb'ail.

25 Tato tzeyac' q'uen tumin majanil d'a junoc eyetchoñab' meb'a' anima, mañ e c'an yune' q'uen d'ay icha syutej sb'a eb' tz'ac'antaxon q'uen majanil. 26 Tato syac'can junoc spichul, yujto smajnej q'uen tumin chi', tzeyac' meltzaj d'ay a tz'emxican c'u, 27 talaj añej jun spichul chi' syac'och yuj siic, añej syac'och d'ac'-valil. Yuj chi', tato syal sb'a d'ayin, d'a elañichamel tzin colvaj d'ay, yujto a in tic elañichamel tz'oc' in c'ol d'a anima.

28 Mañ eyal chucal lolonel d'a spatic eb' juez, ma d'a spatic viñ yajal e choñab'.

29 Mocab' najtilax eyic'ancot eyofrenda d'ayin, aton sb'ab'el sat eyavb'en.

A eb' e b'ab'el vinac unin tzeyac' eb' d'ayin. **30** Icha chi' tz'ajpax noc' b'ab'el yune' noc' e vacax yed' noc' e calnel. Scan uqueoc c'ual noc' yed' snun, axo d'a svajxaquil c'ual yalji noc', tzeyac'an noc' d'ayin.

31 Vic eyaj a ex tic. Yuj chi' mañ e chi' schib'ejal noc' noc' milb'il-cham yuj noc' c'ulthaquil noc', palta a d'a noc' tz'i' tzeyac' noc'.

Ley yuj tas tz'aj sb'o oval

23 ¹ Mañ eyal esal lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. Mañ junñejoc tzeyutej e b'a yed' junoc mach chuc spensar yic tzeyac'anoche b'a testigoal d'a tas mañ yeloc.

² Mañ eyac'och e b'a yed' eb' sc'ulan chucal. Mañ eyac'och e b'a testigoal d'a es yed' eb' anima sc'ulan chucal. **3** Vach'chom meb'a' junoc anima, palta tato ay smul, mañ eyac' och e b'a yed'oc.

⁴ Tato a junoc viñ ayoch ajc'olal d'ayex ay junoc noc' svacax, ma noc' sb'uru satnac'b'ati, tz'ilchaj noc' eyuuj, iq'uecb'at noc' d'a viñ.

5 Yoalil tzex colvaj d'a mach schichonoch sc'ol d'ayex. Tato tzeyila' to stelvi noc' sb'uru d'a yalañ yicatz, tzeyic'q'ue vaan noc' yed'oc.

⁶ Tato ay junoc anima meb'a' snib'ej sch'olb'itaj yaj yoval, mañ e tenec' d'ay. **7** Mañ e cha junoc esal lolonel d'a spatic junoc anima. Mañ eyac'och chamel d'a yib'añ junoc anima malaj smul, yujto a in ol vac' spac d'a mach icha chi' sc'ulej.

⁸ Mañ e cha q'uen tumin d'a elc'al-tac yic tze b'oan yaj junoc oval, yujto a yuj q'uen tumin chi' tzeyac'

musansatil e b'a, tze q'uexancan tas tojol d'a tas mañ tojoloc.

9 Mañ eyixtej anima ch'oc choñab'il, yujto a ex tic najtil ix ex ec' d'a ch'oc choñab'il d'a Egipto. Eyojtacxo syaelal tz'utaj anima d'a ch'oc choñab'il.

Yoalil scan lum luum junoc ab'il

10 Vaque' ab'il tzex munlaj d'a sat lum luum, tze molanq'ue sat tas tzeyavej. **11** Axo d'a yuquil ab'il, tzeyactancan luum. A jantacto tastac sq'uib'q'ue d'a sat luum, yicxo eb' meb'a' ayec' d'a yol e choñab' chi' yed' noc' c'ulthaquil noc'. Vach'chom te' eyuva ma te' eyolivo, mañxo e mesa'.

12 Vaque' c'ualñej tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip. Yed' pax noc' e vacax, noc' e b'uru yed' eb' e checab' tz'alji d'a yol e cuenta yed' eb' ch'oc choñab'il smun-laj eyed'oc syic'pax yip.

13 C'anab'ajejec masanil tas ix val tic d'ayex. Mañ eyal e b'a d'a juntzañ comon dios, mañ e locpax sb'i.

Oxe' nivac q'uiñ

(Ex 34.18-26; Dt 16.1-17)

14 Oxel tzeyac'och q'uiñ d'a yol junjun ab'il yic tzin eyic'anchaañ.

15 A d'a uj Abib tzeyac'och sq'uiñal ixim pan malaj yich, icha ix vutej valan d'ayex. D'a uque' c'ual tze va ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun uj chi' ix ex elta d'a Egipto. Malajocab' junoc mach sja d'a vichañ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.

16 Tzeyac'anpaxoch q'uiñ ayic tz'elul sb'ab'el sat tas tzeyavej. Añeja' tzeyac'anpaxoch junxo q'uiñ ayic slajvicanq'ue masanil sat tastac tzeyavej chi'.

17 A in Jehová e Yajalil in tic svala' to a d'a oxé' q'uiñ chi' yovalil sjavi masanil eb' viñ vinac d'a vichañ.

18 Ayic tzeyac'an noc' noc' silab'il d'ayin, mañ eyac'laj schiq'uil noc' yed' ixim pan ayb'at yich. Mañ e sic'-b'at xepual noc' silab' chi' d'a junocxo c'ual.

19 A val sb'ab'el sat eyavb'en vach' tz'el d'a sat lum luum, a' tzeyic'b'at d'a in cajnub', a in Jehová e Diosal in svala'.

Mañ e tz'añ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun.

Jun yángel Jehová

20 Ol in checb'at jun vángel d'a eyichañ yic vach' tzex tañvaj yuj d'a voltac b'e, ol ex yic'anb'at d'a jun lugar b'aj vach'xo yaj vuuj, b'aj ol ex ajoc. 21 Scham val eyilani, mañ e pitej e b'a d'ay, palta tze c'anab'ajej tas syala'. Ichato a' ol munlaj in q'uexuloc, mañ ol ex yac'laj nivan-c'olal tato mañ ol e c'anab'ajej d'ay. 22 Tato tze c'anab'ajej d'ay, tze c'ulan tas syal d'a in q'uexuloc, ol in och ajc'olal d'a mach ayoch ajc'olal d'ayex. Ol in och tec'tec' d'a yichañ mach sgana stec'b'ej sb'a d'a eyichañ. 23 A jun vángel chi' ol b'ab'laj d'a eyichañ. Ol ex yic'anb'at d'a sat lum sluum eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' cananeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo. Junelñej ol in satcanel eb'. 24 Mañ ex em ñojan d'a yichañ sdiosal juntzañ choñab' chi'. Mañ ex empax cuman d'ay, mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' choñab' chi' d'a eyic'anchañ sdiosal eb'. A tas smoj tze c'ulej, to tze mac'poj sdiosal eb' chi' yed' masanil q'uen q'ueen ayoch d'ay.

25 A inñej Jehová e Diosal in b'aj tzeyaqu'em e b'a. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' tas tze va'a yed' tas tzeyuq'uej. Najat pax ol viq'uel ilya d'a e cal. 26 Najat pax ol vutoc e q'uinal. A d'a yol junjun e choñab'il chi', malaj junoc ix ix toñej ol el yune', mañ junoc eb' ix to mañ ol unevoc.

27 Ol vac' xivq'ue sc'ol eb' anima tzex chacani. Ol vac' somchaj spensar eb' choñab' tzeyac' oval yed'oc yed' masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayex, ol el lemnaj eb' d'ayex. 28 Ol vac' somchaj sc'ol eb' eyajc'ool yuj xivelal ayic manto ex c'ochlaj, yuj chi' ol el lemnaj eb' heveo, eb' cananeo yed' pax eb' hitita d'ayex.

29 Mañ junocñej ab'il ol aj vic'anel eb' d'a eyichañ, yic vach' max ixtaxb'at lum luum yic mañ ol te q'uib'pax sb'isul noc' c'ultaquil noc' tz'ac'an chucal d'ayex.

30 C'ojanc'olalñej ol aj vic'anel eb' anima chi' d'a sat luum, masanto ayic ol q'uib' e b'isul, yic tze macan lum masanil. 31 Toxo ix vac'canem stz'acañil b'aj ol ec' lum e luum chi'. Schael yich b'aj ay a' Chacchac Mar, masanto sc'och d'a a' Éufrates, sb'atxoñej d'a a' mar Mediterráneo, masanto d'a taquiñ luum. Ol vac'anoch eb' cajan d'a sat luum chi' d'a yol e c'ab'. A exxo ol e pechel eb' d'a sat luum chi'.

32 Mañ val e b'o junoc e trato yed' eb', mañ ex ochpax ejmelal d'a sdiosal eb'. 33 Mañxo pax e chacan eb' d'a yol e choñab', yic vach' max ex scuchb'ej eb' e c'ulan chucal d'ayin. Tato tzeyaqu'em e b'a d'a sdiosal eb' chi', a ex val tzeyixtejb'at e b'a syal chi', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Strato Jehová yed' choñab' Israel

24 ¹ Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Tzach q'ueta d'a lum vitz b'aj ayinec' tic yed' viñaj Aarón, viñaj Nadab yed' viñaj Abiú yed' pax 70-oc eb' yichamtac vinaquil e choñab'. A eb' chi' najatto scan eb' yaq'uem sb'a d'ayin. ² A achxoñej syal a q'uoul d'a in tz'ey, axo pax eb' viñ chi', max yal-laj sq'ueta eb' viñ yed' pax eb' choñab' max yal-laj sq'ueta eb' ed'oc, xchi d'a viñ.

³ Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' anima tas leyal ix yac' Jehová yed' tas ix yutej yalani. Axo masanil eb' anima chi', junñej ix aj stac'vi eb'.

—Masanil tas ix yal Jehová chi', ol co c'anab'ajej, xchi eb'.

⁴ Ix lajvi chi', ix stz'ib'an viñaj Moisés masanil tas ix yal Jehová. Axo ix sacb'inaj d'a junxo c'u, ix q'ue vaan viñ, ix sb'oan jun altar viñ d'a yich vitz chi', ix yac'anq'ue liñan laj-chave' q'uen q'ueen viñ. A junjun q'uen q'ueen chi', junjun macañ yiñtilal Israel sch'ox q'ueen. ⁵ D'a elañchamel ix schecan juntzañ eb' viñ quelemtac vinac viñaj Moisés chi' yic smilan noc' toro eb' silab'oc yic stz'a d'a smasanil yed' juntzañixo silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová.

⁶ Axo viñaj Moisés chi' ix chaan nañal schiq'uul noc', ix yac'anem viñ d'a yol juntzañ yed'tal, axo nañalxo, ix stzicanoch viñ d'a altar chi'. ⁷ Ix yic'anq'ue viñ b'aj tz'ib'ab'il strato Dios, ix yavtan viñ d'a scal eb' choñab'. Ix lajvi yavtan viñ, ix yalan eb' choñab' chi' icha tic:

—Masanil tas syal Jehová, ol co c'anab'ajej, xchi eb'.

⁸ Ix lajvi chi', ix yic'ancot schiq'uul noc' viñ, aton ix yac'canem viñ d'a yol juntzañ yed'tal chi', ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ eb' anima chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—A jun chic' tic sch'oxani to tz'ochcan yopisio jun strato Jehová ix sb'o qued'oc tic, aton masanil tas ix yal d'ayoñ, xchi viñ.

⁹ Ix lajvi chi', ix q'uex viñ d'a lum vitzal Sinaí chi'. Ajun viñaj Aarón, viñaj Nadab, viñaj Abiú yed' pax 70 eb' yichamtac vinaquil choñab' ix q'ue yed' viñ. ¹⁰ Ata' ix yil sDiosal eb' viñ. A d'a yalañ yoc, toxoñej scopopi icha q'uen zafiro te vach' yilji, icha syaxil satchaañ. ¹¹ Malaj tas ix utaj eb' viñ yuj yipalil Dios. Ix yil Dios eb' viñ, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ d'a yichañ.

**A viñaj Moisés d'a sjolom
lum vitzal Sinaí**

¹² Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Q'ueañcot d'a jolom vitz b'aj ayinec' tic, tza tañvan ta', ata' ol vac' chab' q'uen q'ueen d'ayach, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'ilocho juntzañ checnab'il vuuj, yic tz'och e c'ayb'ub'aloc, xchi d'a viñ.

¹³ Ix q'ue viñaj Moisés d'a lum vitz chi' yed' viñaj Josué viñ scolvaj yed' viñ. ¹⁴ Ayic manto b'atlay viñ, ix yalan viñ d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' chi':

—Canañec d'a tic masanto ol oñ emxuloc. Ayec' viñaj Aarón yed' viñaj Hur eyed'oc. Tato ay tas e gana sb'oi, a eb' viñ tic ol b'oan d'ayex, xchi viñaj Moisés chi'.

¹⁵ Ix lajvi chi', ix q'ue eb' viñ schavañil. D'a elañchamel ix och moynaj jun asun d'a lum vitz chi'.

16 Axo stziquiquial Jehová ix javi d'a yib'añ lum vitzal Sinaí chi', vaque' val c'ual ix och oyan asun d'a luum. Axo d'a yuquil c'ual ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová d'a scal asun chi'. **17** Ix sch'ox sb'a stziquiquial Jehová d'a scal jun asun d'a lum vitz chi', d'a yichañ eb' choñab'. A stziquiquial chi', lajan yilji icha junoc c'ac' te ov stz'ab'at smasanil yuuj. **18** Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a scal jun asun chi'. Ix q'ue viñ d'a slajvub'alxo sjolom lum vitz chi'. 40 c'ual yed' 40 ac'val ix can viñ ta'.

Ofrenda tz'ac'ji yuj scajnub' Dios
(Ex 35.4-9)

25 **1** Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al d'a eb' etisraelal to syac' junoc ofrenda eb' d'ayin. A jun ofrenda chi', tz'ic'jichaañ d'a scal eb' to tz'el val d'a sc'ol yac'ani. **3** A tastac ol ic'chajq'ue vaan chi', aton juntzañ tic: Q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, **4** añ ch'al q'uic'-mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al, añ ch'al lino yelxo val vach', xil noc' chiva ch'alb'il, **5** stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, noc' tz'uum te' lab'ab'i, pax te' acacia, **6** aceite sc'anji d'a candil, perfume, yaceiteal sat te' olivo sc'anji ayic sic'chaj-canoch junoc mach, ma junoc tas vicoc, incienso suc'uq'ui sjab', **7** q'uen cornalina yed' juntzañxo q'uen q'ueen te vach' yilji tz'och d'a c'apac schaleca viñ sat sacerdote yed' d'a c'apac ayoch d'a sñi' sc'ol spichul viñ. **8** Tze b'oan junoc in caj-nub', yic vach' tzin cajnaj d'a e cal. **9** Palta a b'aj ol in ec' cajan chi' yed' masanil tastac ol c'anchaj d'a yool,

yovalil ol e b'o icha val yaj yechel ol in ch'ox d'ayach.

Te' scaxail strato Jehová
(Ex 37.1-9)

10 B'oocab' junoc caxa, a te' acacia tz'och d'ay. Jun metro yed' 10 centímetro tz'aj sc'atul, 70 centímetro tz'aj sat, 70 centímetro pax tz'aj schaañil. **11** Tz'och q'uen oro te vach' d'a yool yed' d'a spatic, tz'och q'uen d'a stitac d'a yib'añ b'aj tzalanq'uei. **12** Sb'opax chañeoc q'uen argolla nab'a oro, tz'och d'a yoc schañil, chab' d'a junjun pac'añ. **13** Sb'ochaj-paxoch sb'achlab'il. A te' acacia tz'ochi, tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te'. **14** Tz'ecchajec' te' d'a yol juntzañ q'uen argolla tz'och d'a spac'ultac te' caxa chi', aton yed' juntzañ te' chi' syal sb'achjiq'ue te' caxa chi'. **15** Scan te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a te' caxa chi', maxtzac ic'chajel-laj te'. **16** A d'a yol te' caxa chi' tzac'canem q'uen q'ueen b'aj ayoch in trato ol vac' d'ayach.

17 Sb'ochajpax smacul te' caxa chi'. Aton d'a smacul te' chi' stzicjec' chic' yic tz'ac'ji tup mul. A q'uen oro te vach' tz'och d'ay, jun metro yed' 10 centímetro tz'aj sc'atul, 70 centímetro tz'aj sat. **18** Axo d'a chab' stitac jun smacul chi', tz'och junjun yechel querubín, nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo. **19** A jun smacul chi' yed' juntzañ yechel querubín chi', junñej tz'aji. Junjun juntzañ querubín chi' scan d'a junjun sti' jun smacul chi'. **20** D'añd'umb'a tz'aj juntzañ querubín chi', tz'em q'uelan d'a yib'añ jun smacul te' caxa chi'. Axo sc'axil, syil-laj sb'a sñi' d'a yib'añ smacul chi'. **21** A q'uen q'ueen b'aj ayoch in trato ol vac' chi'

d'ayach, a d'a yol te' caxa chi' ol ac'-canem q'ueen, ichato chi' tzac'anoch smacul te' chi'. **22** A d'a scal juntzañ yechel querubín ay d'a yib'añ smacul te' caxa chi', ata' ol in ch'ox in b'a d'ayach, ol vac' ojtaquejel smasanil checnab'il ol vac' a c'anab'ajej yed' eb' etisraelal.

**A smexail ixim pan tz'och
d'a yichañ Dios
(Ex 37.10-16)**

23 Sb'ochajpax junoc te' mexa, a te' acacia b'aj sb'o te'. 90 centímetro tz'aj sc'atul, 45 tz'aj sat, 65 tz'aj steel. **24** Tz'och q'uen oro d'a te', sb'opax junoc nab'a oro tz'ec' oyan d'a spatic te' yoc schañil. **25** Sb'opax-q'ue stitac te', tz'ec' oyan d'a yib'añ, uque' centímetro sq'uei, tz'och q'uen oro d'ay. **26** Sb'opax chañeoc argolla nab'a oro tz'och d'a schiquintac schañil. **27** A d'a slac'anil b'aj ayem stitac chi', ata' tz'och juntzañ q'uen argolla chi'. A d'a yol q'uen argolla chi' tz'ec' sb'achlab'il te', yic syal yic'chajb'at te' mexa chi'. **28** A te' sb'achlab'il te' mexa chi', a d'a te' acacia b'aj sb'o te', tz'ochpax q'uen oro d'a te'. **29** Sb'opax plato, nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji. Nab'a oro tz'och d'a juntzañ tic smasanil. **30** Sb'ojjem jun mexa chi' d'a vichañ, tz'em ixim pan vic yaj d'a yib'añ.

**Sb'achnub'al candil nab'a oro
(Ex 37.17-24)**

31 Sb'ochajpax junoc sb'achnub'al candil, nab'a oro tz'aji. A d'a q'uen martillo stenchaj b'o'oc. A sc'ojnub' b'aj tz'em b'achan yed' ste'al yed' pax scopail, icha sfloral tz'ajochi, junñej yaman tz'aji. **32** A d'a stz'eytac, oxox

sc'ab' tz'elta. **33** A d'a junjun sc'ab' tz'elta d'a jun ste'al chi', yovalil ay oxe' sfloral icha sfloral te' almendro. **34** Añeja' d'a jun ste'al chi', ay chañe' sfloral icha sfloral te' almendro chi'. **35** A d'a yalañ b'aj ayelta junjun sc'ab' chi', scan junjun sfloral. **36** A juntzañ sfloral yed' sc'ab' chi', junñej tz'aj yed' jun sb'achnub'al chi', nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo. **37** Sb'ochajpax uque' candil, tz'ac'-chajem d'a yed'tal yic syac' saquil-q'uinal d'a yichañ. **38** A q'uen syamlab'il b'aj tz'ic'chajel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' q'uen splatoal, nab'a oro tz'aji. **39** Tz'och oxeoc arroba oro d'a jun b'achnub' candil chi' yed' syamc'ab'il. **40** Scham val ilani to icha yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic, icha chi' tz'aj sb'oi.

**A scajnub' Dios
(Ex 36.8-38)**

26 ¹ Tza b'oanpax in cajnub' d'a lajuñeoc jeñan c'apac c'apac nab'a lino b'ayb'il te vach'. Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc mach jalan sb'oani. A d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yax-maquinac yed' d'a añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín chi'. **2** Masanil juntzañ c'apac chi', lajan tz'aji: 12 metro yed' nañalxo tz'aj steel, chab' metro tz'aj sat. **3** Slajvi chi' stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan c'apac, junxoñej tz'aji. Añeja' icha chi' tz'ajpax oyexo c'apac chi'. Chab' jeñan tz'ajcan c'apac. **4** Tz'ochpax xoyjab' ch'al q'uic'mutz'inac syam-nub'oc d'a jun pac'añioc sti' jun jeñan c'apac b'ab'el. Añeja' icha chi' tz'ajpax junxo jeñan c'apac schab'il chi'. **5** A d'a c'apac b'ab'el jeñan yed' pax

d'a c'apac schab'il, yovalil sb'ochajoch xoyjab' 50-oc juntzañ ch'al q'uic'mutz'inac chi', yic vach' junxoñej tz'aj schalan sb'a c'apac schab'il. **6** Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a oro, yic syal syamlan sb'a c'apac schab'il jeñan, icha chi' tz'aj sb'oel junoc jeñan tz'och d'a yib'añ in cajnub'. **7** Sb'ochajpax uxluche'oc jeñan xil noc' chiva jalb'il yic sb'at d'a yib'añ c'apac ayoch d'a yib'añ in cajnub' chi'.

8 Masanil juntzañ chi', lajanñej tz'aji, 13 metro yed' nañalxo tz'aj steel, axo sat chab' metro tz'aji. **9** Slajvi chi', stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan, junñej jeñan tz'ajcani. Stz'ischajpax syam sb'a vaquexo jeñan chi'. A jun svaquil jeñan, nañal spacchajemta d'a yichañ mantiado chi'. **10** Sb'ochajoch xoyjab' 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc stitac jun b'ab'el jeñan, tz'ochpax 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc sti' d'a jun schab'il jeñan. **11** Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a bronze, yic syal syamlan sb'a schab'il jeñan, yic junxoñej jeñan tz'ajcani. **12** Yujto uxluche' jeñan yaj xil noc' chiva chi', yuj chi' ayto nañalxo jeñan tz'emcan pacan d'a spatic yed' d'a yichañ. **13** A jun chi', ec'to jun metro steel d'a yichañ c'apac yalañ, nañal metro ec'to d'a junjun stitac, yic smuschaj stitac c'apac aycan d'a yalañ chi'. **14** Sb'ojipax stz'umal noc' calnel uc'-nac d'a chacchac, yic sq'ue d'a yib'añ jun jeñan xil noc' chiva chi' yed' junocxo macañ tz'uum te' lab'ab'i yic tz'och d'a yib'añ jun chi'.

15 Sb'ochajpax juntzañ te' marco yic tz'och d'a spatic in cajnub', liñan

tz'ajoch junjun te'. Masanil te', a te' acacia b'aj tz'elta te'. **16** Nañal yoil metro tz'aj steel junjun te', 65 centímetro tz'aj sat te'. **17** Scan chab'-chab'oc yoc te' b'aj tz'em liñan. Lajanñej tz'ajcan scal. Icha chi' tz'aj te' tz'och d'a spatic in cajnub' chi' smasanil. **18** Ayic sb'oel te' chi', 20 te' tz'och d'a stojolal sur, **19** sb'ojiem 40 sb'achnub' yich te' nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'ajcan d'a yalañ junjun te', junjun d'a junjun yoc te'. **20** Icha chi' tz'ajpax junxo pac'añ d'a stojolal norte, 20 pax te' sb'ojiochi. **21** Añeja' 40 sb'achnub' yich te' sb'oji, nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'emcan d'a yich junjun te'. **22** Axo d'a junxo pac'añ yol schiquin d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' sb'ojiochi. **23** Sb'opax chab'ocxo te', junjun te' tz'och d'a junjun yes-quinail jun pac'añ chi'. **24** A chab' te' marco chi', nub'ub'i tz'aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a yuj junoc argolla, aton te' chi' tz'och d'a chab' yesquinail d'a jun pac'añ chi'. **25** A yuj chab'xo te' chi', vaj-xaque' tz'aj te' marco chi' d'a smasanil yed' 16 sb'achnub' yich te'. Chab'chab' sb'achnub' yich junjun te'. **26** Sb'ochajpax oyeoc te' regla tz'och d'a spatic te' marco d'a junoc pac'añ in cajnub'. A te' acacia sb'ochaj reglail chi'. **27** Sb'ochajpax oyeoc te' tz'och d'a junxo pac'añ. Añejtona' sb'ochaj oyeoc te' tz'och d'a jun pac'añ d'a spatic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. **28** A te' regla tz'ec' d'a snañal te' marco chi', sb'at te' d'a jun schiquin masanto sc'axpajec'-c'och te' d'a junxo schiquin. **29** Slajvi chi', tz'och q'uen oro d'a spatictac te' marco chi', tz'ochpax q'uen argolla nab'a oro b'aj tz'ec' te' regla chi'.

Tz'ochpax q'uen oro d'a te' regla chi'. **30** Sb'ochajq'ue in cajnub' icha yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic. **31** Sb'ochajpax junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il. Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc mach jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac yed' pax añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín chi'. **32** Slajvi chi', sq'ue locan c'apac d'a chañe' te' oy ayq'ue q'uen gancho nab'a oro d'a schon. A te' oy chi' a te' acacia, yovalil tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te', tz'empax te' d'a yib'añ chañe' sb'achnub' yich nab'a plata. **33** A jun c'apac cortina chi' smacan snañal jun lugar scuch Vic Yaji yed' junxo lugar scuch A Inñej Ay Vico'. Sq'ue locan c'apac d'a yalañ b'aj ayoch q'uen syamnub'al nab'a oro ayoch d'a yib'añ, axo d'a spaticoch c'apac cortina chi' tz'ac'-chajoch te' scaxail trato. **34** Slajvi chi', tza macan te' scaxail trato yed' smacul, tz'ochcan te' d'a jun lugar scuch A Inñej Ay Vico'. **35** A d'a yichañelta c'apac cortina chi', a d'a co vach' scan te' mexa yic ixim pan. Axo pax d'a co quexañ scan jun b'achnub' candil, q'uelc'umb'a tz'aj yed' te' mexa chi'.

36 Axo d'a sti' in cajnub' chi', ata' sb'ojioch junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il. Yed' añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al sb'ochaj yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. **37** Sb'opax oye' te' oy d'a te' acacia, tz'och q'uen oro d'a spatic te'. Añejtona' tz'ochpax q'uen gancho nab'a oro d'a schon te' yic vach' sq'ue locan c'apac cortina chi'. Sb'ojipaxem oye' b'achnub' yich nab'a bronce b'aj tz'em te' oy chi'.

Jun altar nab'a bronce

(Ex 38.1-7)

27 ¹ Sb'ochajpax junoc altar d'a te' chemte' nab'a acacia, lajanñej tz'aj yechel schañil pac'añ. Chab' metro yed' 25 centímetro tz'aj junjun pac'añ, jun metro yed' 25 centímetro tz'aj schañil. ² Sb'ochajq'ue junjun sch'aac d'a junjun schiquintac. A juntzañ sch'aac chi' yaman tz'aj yed' jun altar chi', spichchaj te' d'a q'uen bronce. ³ Masanil jantac syam-c'ab'il altar chi', nab'a bronceocabi: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' pax yed'tal b'aj tz'em te tzac'ac'. ⁴ Sb'opax junoc q'uen malla nab'a bronce, tz'ochpax junjun argolla bronce d'a junjun yesquinail q'ueen. ⁵ Tz'elc'och q'uen yesquinail chi' d'a spaticac jun altar chi' d'a yalañ jun oyanoch d'a stitac. A q'uen malla chi', d'a snañal jun altar chi' sb'ojjem q'ueen. ⁶ Sb'opax juntzañoc sb'achlab'il jun altar chi'. A te' acacia tz'ochi, tz'ochpax bronce d'a spatic te'. ⁷ A te' sb'achlab'il chi', yovalil tz'ec' te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a schab'il pac'añ yic vach' sb'ach-jib'ati. ⁸ A jun altar chi', olan tz'ajcan yool, icha yechel ix in ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic.

A yamaq'uil scajnub' Dios

(Ex 38.9-20)

⁹ Sb'ochajpax c'apac cortina lino te vach' b'ayb'il, yic tz'och oyan smaculoc yamaq'uil ay d'a spaticac in cajnub' chi'. A d'a jun pac'añ d'a stojolal sur, 45 metro tz'ajb'at d'iñan c'apac cortina chi'. ¹⁰ Tz'och 20 te' oy, 20 pax sb'achnub'al yich nab'a

bronce, axo d'a schon junjun te' oy chi', tz'em jun q'uen nab'a plata ayoch juntzañ argolla d'ay. **11** Icha pax chi' d'a stojolal norte, yovalil tz'ochpax c'apac cortina d'a sc'atul chi' smasanil. 45 metro tz'aji, 20 pax te' yoyal tz'ochi yed' 20 sb'achnub'al yich nab'a bronce, tz'em jun q'uen nab'a plata, ayoch juntzañ argolla d'ay d'a schon junjun te' oy chi'. **12** Axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, a c'apac cortina tz'och d'ay, 22 metro yed' nañalxo tz'aj sat yed' lajuñe' yoyal yed' pax lajuñe' sb'achnub'al yich. **13** Axo pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a jun amac' chi', 22 metro yed' nañalxo sat. Tz'ochpax c'apac cortina d'ay. **14** A d'a jun pac'añ sti' amac' chi', ay uque' metro c'apac cortina tz'ochi yed' oxo' yoyal yed' pax oxo' sb'achnub'al yich. **15** Añeja' d'a junxo pac'añ sti', ay pax uque' metro c'apac cortina tz'ochi, ay oxo' oy yed' oxo' sb'achnub'al yich. **16** Axo d'a sti' amac' chi', ata' sb'o'ji-och junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il, nañal sb'aluñil metro sat c'apac. Sb'o'ji yelvanub' c'apac yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'-mutz'inac ch'al, añ ch'al yax-maquinac, añ chac ch'al sb'ochaj yelvanub' chi'. **17** Masanil te' oy d'a spatic yichañ amac' chi', tz'em q'uen q'ueen nab'a plata ayoch argolla d'ay d'a schon te'. Axo pax sb'achnub'al yich te', nab'a bronce. **18** A jun amac' chi', 45 metro sc'atul, 22 metro yed' nañalxo sat, lajanñej schapac'añil. Axo pax c'apac cortina ayq'ue d'a chaañ, chab' metro yed' 25 centímetro steel c'apac. A c'apac cortina chi', aton lino vach' b'ayb'il. Axo sb'achnub' yich te' oy chi', nab'a bronce. **19** Masanil yestacail in

cajnub' chi' yed' estaca ayoch d'a amac' chi', nab'a bronce tz'aji.

Aceite yic candil

(Lv 24.1-4)

20 Al d'a eb' etisraelal to syic'cot aceite eb', aton aceite vach' tz'el d'a sat te' olivo, yic vach' ayñej yaceiteal juntzañ candil. **21** A viñaj Aarón yed' eb' yuninal ayoch d'a yib'añ sb'o-anoch sc'ac'al candil chi', yic vach' copanel sc'ac'al d'a vichañ tz'ec' ac'-val d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a d'a yichañelta c'apac cortina ayoch yeñuloc te' scaxail in trato. A jun tic, juneliñej ley tz'ajcan d'a e cal a ex israel ex tic yed' pax d'a eb' eyiñtilal.

A spichul eb' sacerdote

(Ex 39.1-31)

28 **1** Ix yalanpax Jehová icha tic: Avtej viñ uc'tac aj Aarón yed' eb' yuninal, aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. Tza siq'uel eb' viñ d'a scal eb' etisraelal, yic vach' tz'och eb' viñ sacerdoteal d'ayin. **2** Sb'ochaj spichul viñ uc'tac aj Aarón. Aton junoc pichul yicñej yopisio viñ yaji, yic vach' tz'aj yilji viñ, yic scheclajpaxeli to nivan yelc'och viñ. **3** Al d'a eb' te ay sjelanil, aton juntzañ eb' ix vac' sjelanil d'a b'o'oj c'apac, yic sb'oan spichul viñaj Aarón chi' eb', yic ol och viñ sacerdoteal d'ayin. **4** A juntzañ pichul sb'o chi', aton juntzañ tic: A c'apac smacul sñi' sc'ool yed' c'apac chaleca. Sb'opax jun pichul jucan yed' junxo pichul yelxo val te jucan ol och d'a yool, tz'och yelvanub'. Sb'opax sc'oxal sjolom sb'ac'-chajochi yed' stzec'ul snañal. Yuj chi', b'ochajocab' pichul to yicñej

yopisio viñaj Aarón chi'. Sb'ochajpax spichul eb' yuninal viñ chi', yic vach' tz'och eb' d'a yopisio d'a sacerdoteal d'ayin. **5** Ayic sb'ochaj juntzañ pichul chi', tz'och añ lino b'ayb'il, yovalil tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana chac ch'al.

6 A jun chaleca chi', a añ lino b'ay-b'il sb'ochaj yuj junoc jelan sch'alvi, tz'och oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yax-maquinac yed' chacchac. **7** Tz'ec' b'ac'an sc'ab' d'a sjolom sjeñjab' yic syil-laj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. **8** Sb'opax jun stzec'ul yic stzec'jioch jun chaleca chi', junñej tz'aj yed'oc. A jun stzec'ul chi', a añ lino b'ayb'il b'aj sb'oji. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac.

9 Tzac' b'o chab'oc cotac pachañ q'uen cornalina te vach'. A d'a q'uen tz'och sb'i eb' yuninal viñaj Israel. **10** Stzolal tz'aj yochi icha ix aj yalji eb', vaque' tz'och d'a junjun q'ueen. **11** A mach tz'ac'anoch juntzañ b'i chi' d'a q'ueen, aton junoc toxonton smunlaj d'a b'o'oj q'ueen, te vach' tz'aj sb'oi. Icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'ajoch b'i chi' d'a q'ueen. **12** A d'a c'apac sjolom sjeñjab' jun chaleca chi' tz'ac'jioch q'ueen. A yopisio juntzañ q'uen chi' yic snachajcot eb' yiñtilal Israel. Icha chi' tz'aj yic'anec' sb'i eb' israel chi' viñaj Aarón d'a sjolom sjeñjab' ayic tz'ochc'och viñ d'a vichañ yic tzin naancot eb'. **13** Sb'ochajpax chab' syamlab'il q'uen chi', nab'a oro tz'och d'ay. **14** Sb'ochajpax chab' cadena nab'a oro c'otzotzi tz'aj spach'uch'aji, tz'och d'a juntzañ syamlab'il chi'.

15 Axo c'apac yic sñi' sc'ool, tz'och yopisio yic snachajel tas in gana, lajan val tzutej icha val tz'aj sb'o chaleca chi'. A añ lino b'ayb'il tz'och d'ay, aton añ b'ob'il yuj junoc jelan sch'alvi. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'-mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac. **16** Cha pacañ tz'aji, lajanñej sat stitac schañil, 22 centímetro junjun stitac chi'. **17** Tz'och q'uen q'ueen te' vach' yilji d'a c'apac sñi' sc'ool chi', chañ tzol tz'ajoch q'ueen. A d'a b'ab'el tzol, tz'och junoc q'uen rubí, junoc q'uen crisólito yed' junoc q'uen esmeralda. **18** Axo d'a schab'il tzol, tz'och junoc q'uen granate, junoc q'uen zafiro yed' junoc q'uen jade. **19** Axo pax d'a yoxil tzol, tz'och junoc q'uen jacinto, junoc q'uen ágata yed' junoc q'uen amatista. **20** Axo pax d'a schañil tzol, tz'och junoc q'uen topacio, junoc q'uen cornalina yed' pax junoc q'uen jaspe. Masanil juntzañ q'ueen chi', oroñej syamlab'il tz'ochi. **21** Yovalil laj-chave' juntzañ q'ueen chi' sb'oi, yujto lajchave' sb'i eb' yiñtilal Israel. A d'a junjun q'uen q'ueen chi', ata' tz'och sb'i junjun macañ eb', icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'aj yoch b'i chi' d'a q'ueen.

22 A juntzañ q'uen cadena oro pach'uch'ab'il toxo ix b'inaji, aton q'uen tz'och yopisio d'a c'apac sñi' sc'ool. **23** Sb'ochajpax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. **24** Tz'och q'uen cadena oro chi' schab'il d'a chab' argolla chi'. **25** Tz'och chab' sñi' q'uen cadena chi' d'a q'uen syamlab'il q'uen q'ueen ayoch d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, yic scan c'apac sñi' sc'ol chi'

d'a yichañ. **26** Sb'opax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ, junñej scan yed' jun chaleca chi'.

27 Sb'ochajpax chab' argolla oro, tz'och d'a sñitac c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. Junñej scan q'uen yed' b'aj tz'emc'och stz'isul sti' c'apac chi', palta d'a yib'añq'ueta b'aj tz'ec' stzec'ul snañal c'apac chaleca, aton jun tzec'ul te vach' yilji. **28** Icha chi' schalan sb'a q'uen argolla yic c'apac sñi' sc'ool yed' q'uen yic c'apac chaleca chi'. A junoc añ ch'al pach'uch'ab'il q'uic'mutz'inac tz'och sch'añaloc yic syam sb'a, yic vach' a c'apac sñi' sc'ol chi' scan d'a yib'añ-q'ueta stzec'ul snañal c'apac chaleca chi', yic max yactej sb'a c'apac.

29 Yuj chi', ayic tz'och viñaj Aarón chi' d'a yol in cajnub' d'a vichañ yed'nac sb'i eb' yiñtilal Israel viñ, yic tzin nacot eb' d'a masanil tiempo, yujto ayoch sb'i eb' d'a c'apac smacul sñi' sc'ool. A yopisio c'apac smacul sñi' sc'ol chi', yic tz'ojtacajeli tas snib'ej in c'ool. **30** Tzac'paxoch q'uen Urim yed' q'uen Tumim d'a yol c'apac smacul sñi' sc'ol chi', yuj chi' yed'nac q'ueen viñaj Aarón d'a sñi' sc'ool ayic tz'och viñ d'a vichañ. Icha chi' tz'aj yic'anb'at juntzañ chi' viñ d'a vichañ, yic syal snachajeli tas snib'ej in c'ool sc'ulej eb' etchoñab'.

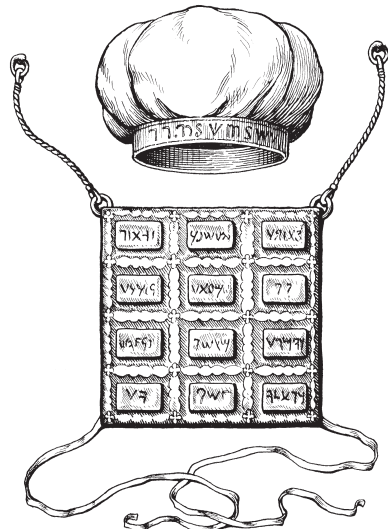
31 A junoc c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac, a tzac' b'ojoc, yic ol yac'och viñaj Aarón chi' d'a yol c'apac chaleca. **32** Scan yolani d'a snañal b'aj sq'ue sjolom viñ. A d'a stitac b'aj tz'olji sjaj c'apac chi', ata' tz'och junoc c'apac stz'uliloc sti', yic vach' max ñic'chaji. **33-34** A jun c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac

chi', tz'och yelvanub' c'apac d'a masanil stitac d'a yoctac. Icha sat te' granado yilji yelvanub' c'apac stitac tz'och chi'. Sb'oji yelvanub' c'apac chi' d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac yed' lana ch'al yaxmaquinac yed' pax lana ch'al chacchac. Tz'ochpax yunetac campana nab'a oro d'a scal yechel sat te' granado d'a smasanil stitac chi'. **35** Ayic tz'och viñaj Aarón d'a vichañ d'a in cajnub', yovalil ayoch jun c'apac chi' yuj viñ yic sc'añ juntzañ yunetac campana ayoch d'a stitac c'apac chi', ayic tz'och viñ yed' pax yic tz'elta viñ, yic vach' max cham viñ.

36 Tzac'an b'ojoc junoc q'uen oro jaylechinac yelvanub'oc, tz'och juntzañ lolonel tic d'a q'ueen, icha junoc sello: Yicñej Jehová Yaji, xchi.

37 Tz'och jun q'uen oro jaylechinac chi' d'a snañal sat sc'ox viñaj Aarón chi', stzec'chajoch q'uen yed' junoc ch'al b'ayb'il q'uic'mutz'inac.

38 Yed'nacocab'ñej q'uen viñaj Aarón

Sc'ox vin sat sacerdote yed' q'uen q'ueen ayoch d'a sñi' sc'ol viñ (Ex 28.30)

d'a snañal sat yic tzin cha yofrenda eb' etchoñab' syac' d'ayin a in Jehová in tic, vach'chom mañ ichaoc d'a smojal syutej eb' yac'ani, palta yuj jun q'ueen chi', tzin cha yofrenda eb' chi'.

39 Tzac' b'ojoc junocxo c'apac pichul yelxo val te jucan. A lino vach' tz'och d'ay, lino pax junoc c'ox b'ay-b'il sb'oi. Añeja' c'apac tzec'ul, vach' tz'aj yochpax stz'ib'ul c'apac yuj junoc jelan stz'isani. **40** Tzac'pax b'ojoc spichul eb' yuninal viñaj Aarón chi', aton sjucan pichul eb', stzec'ul eb' yed' sc'ox eb'. Yic vach' yilji eb', yic nivan pax yelc'och eb'.

41 Icha chi' tzutej ac'anoch spichul viñ uc'tac aj Aarón chi' yed' eb' yuninal. Slajvi chi' tzac'anq'ue aceite d'a sjolom eb', yic tz'ochcan yopisio eb' d'a sacerdoteal d'ayin.

42 Tzac'anpax b'ojoc yol svex eb', tz'emc'och d'a xub' eb', sq'uepax-c'och d'a snañal eb', yic vach' tz'aj smuschaj snivanil eb'. Lino c'apac tz'och d'a yol svex eb' chi'

43 Syac'och c'apac yolvex chi' viñaj Aarón chi' yed' eb' yuninal ayic tz'och eb' d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, ma ayic tz'och eb' d'a slac'anil altar d'a yol mantiado chi' ayic ayoch eb' d'a yopisio, yic vach' max och smul eb' yic max cham eb'. A jun tic, ley tz'ajcan d'a viñaj Aarón yed' d'a yiñtital d'a masanil tiempo.

**A tas tz'aj yoch eb' sacerdote
d'a yopisio
(Lv 8.1-36)**

29 ¹ Ix yalanxi Jehová: Ayic schaañel yich yopisio viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdoteal d'ayin, aton juntzañ tic tza b'o yuj eb': Tzie'cot junoc noc' quelem

vacax yed' chavañoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail. **2** Yed' ixim harina yic trigo te vach', malaj yich sb'at d'a scal, aton d'a ixim tzac' b'ojoc ixim pan yed' c'oxox pan calab'il yed' aceite yed' pax c'oxox pan jay sb'oñchajoch aceite d'ay.

3 Slajvi chi' tz'em ixim d'a yol junoc yune' mooch, tzic'anb'at d'a in caj-nub' yed' noc' quelem vacax yed' pax chavañ noc' ch'ac calnel chi'. **4** Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. Ata' sb'iquel sb'a eb'.

5 Slajvi chi', tzic'anpaxb'at c'apac pichul yic sacerdoteal. Tzac'anoch c'apac d'a viñaj Aarón chi', aton c'apac pichul yelxo val te jucan yed' junxo c'apac jucan, c'apac chaleca yed' c'apac smacul sñil sc'ool, tzac'anoch stzec'ul snañal jun chaleca chi'. **6** Slajvi chi', tza b'ac'anoch sc'ox viñ d'a sjolom. A d'a snañal sat sc'ox viñ chi' tzac'och jun oro jay lechinac, aton sch'oxan yechel to vic yaj viñ.

7 Slajvi chi' tzic'ancot aceite sc'an-chaji ayic sic'chajel junoc mach tz'ochcan vicoc. Tzac'anq'ue d'a sjolom viñaj Aarón chi' yic tz'ochcan viñ sacerdoteal. **8** Slajvi chi', sjapax eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb' jucan. **9** Tza b'oanoch stzec'ul viñaj Aarón yed' eb' yuninal, tza b'oanq'ue sc'ox eb'. Ichaton chi' tz'aj yochcan yopisio eb' d'a masanil tiempo. **10** Slajvi chi', tzic'anb'at noc' quelem vacax d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yic vach' syac'q'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc'. **11** A d'a yichañ mantiado chi' tza milcham noc' d'a vichañ.

12 Tzie'anqueta jab'oc schiq'uil noc' yed' yiximal a c'ab', tza sucanoch d'a

sch'ac altar ayq'ue d'a schiquintac, axo masanil chic' scan chi', tza tob'-canec' d'a yichtac altar chi'. **13** Axo masanil xepu' ayoch d'a sch'añtza' noc' yed' d'a yib'añ seyub' noc' yed' pax d'a stut noc', tz'iq'ueli tza ñusan-tz'a d'a yib'añ altar. **14** Axo noc' chib'ej chi' yed' stz'umal noc', stza' noc', masanil juntzañ chi' tza ñustz'a d'a spatiquel campamento, yujto a jun noc' chi' silab' yaj yic tz'ac'ji tup mul.

15 Slajvi chi', tzic'ancot junoc noc' ch'ac calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' d'a sjolom noc'. **16** Tza milancham noc', tza tzicanoch schiq'uul noc' d'a schañil pac'añ altar. **17** Slajvi chi', tza cotac xicanb'at noc', smaxchajel noc' yol sc'ool, noc' yoc, junñej tz'aj yed' noc' cotac xicab'il chi' yed' pax noc' sjolom. **18** Tza ñusantz'a noc' silab'il d'a yib'añ altar d'a vichañ yuj vic'-jichaañ, aton jun silab' sñusjitz'a smasanil, sumumi sjab' svab'i.

19 Slajvi chi', tzic'ancot junxo noc' calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc', **20** tza milancham noc'. Tzic'anq'ue jab'oc schiq'uul noc', tza sucanec' d'a sjayil schiquin viñaj Aarón yed' eb' yuninal. Aton d'a schiquin eb' d'a svach'. Tza supaxec' jab'oc d'a smam sc'ab' eb' yed' d'a smam yoc eb' d'a svach'. Slajvi chi' tza tzican-canem masanil schiq'uul noc' ch'ac calnel chi' d'a spatictac altar chi'. **21** Axo schiq'uul noc' calnel ayoch d'a yib'añ altar chi' tzic'q'ue jab'oc, tza tzicanb'at d'a yib'añ viñaj Aarón yed' d'a spichul viñ yed' d'a yib'añ eb' yuninal viñ yed' pax d'a spatictac spichul eb'. Icha pax chi' tz'utaj acei-te sc'anchaji yic sic'chaj junoc mach

tz'ochcan vicoc. Icha val chi' tz'aj sic'chajcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal yed' spichul eb'.

22 Slajvi chi', tzic'anel xepu' ayoch d'a sñie noc' ch'ac calnel chi', d'a noc' sch'añtza' yed' d'a yib'añ seyub' noc', tzic'anpaxcot chab' noc' stut yed' pax xepu' ayoch d'ay yed' pax noc' sb'ac'-chil xub' d'a svach' yujto a jun noc' ch'ac calnel chi', aton noc' sc'anchaji yic tz'ochcan eb' sacerdote d'a yopisio. **23** Tzic'anpaxq'ueta ixim pan malaj yich, aton ixim ayem d'a yol mooch d'a vichañ, junoc ixim pan setan setan yaji, junoc ixim calab'il yed' aceite yed' junoc ixim c'oxox. **24** Masanil juntzañ chi' tzac'och d'a yol sc'ab' viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, sb'achchajoch d'a vichañ. **25** Slajvi chi', tzic'anec' d'a yol sc'ab' eb', tza ñusantz'a d'a yib'añ altar chi'. Junñej tz'aj stz'a yed' noc' ch'ac calnel van stz'a silab'il, sumumi sjab' svab'i. Sñusjitz'a jun ofrenda chi' yuj vic'jichaañ. **26** A noc' ch'ac calnel sc'anchaji ayic tz'och viñaj Aarón d'a yopisio, tzic'canel sñii' sc'ol noc'. Tza b'achanq'ue d'a vichañ a in Jehová in tic, yujto ic tz'ajcan jun macañ noc' chib'ej chi'.

27 Tza pojanel noc' sñii' sc'ol yed' noc' xub' ix a b'achq'ue d'a vichañ, aton yic noc' ix och yopisio ayic ix ochcan viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdotéal. **28** A chab' macañ noc' chib'ej chi', yic viñaj Aarón yed' eb' yuninal tz'ajcani, aton ofrenda syac' eb' eyetisraelal. Aton chab' macañ noc' chi' syac' eb' d'ayin yofrendaoc yic junc'olal.

29-30 A spichul viñaj Aarón syac'och d'a yopisio, scanñej d'a eb' yiñtilal viñ. A junoc yiñtilal viñ scan d'a yopisio, ayic tz'och d'a yol

mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yuj in yac'an servil d'a yol jun lugar A Inñej Ay Vico', añej juntzañ pichul chi' syac'och eb' d'a uque' c'ual ayic tz'ochcan eb' sacerdoteal.

31 Tzic'anpaxb'at noc' calnel ix b'inaji yic tz'ochcan yopisio eb'. A d'a jun lugar sic'b'ilpaxeli, ata' tza tz'añ noc'. **32** A viñaj Aarón yed' eb' yuninal schi'an noc' chib'ej chi', sva-anpax juntzañ ixim pan ayem d'a yol jun yune' mooch chi' d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. **33** Aton eb' schi'an noc' ix ac'ji yic tz'ac'ji tup schucal eb', aton yic ix sic'chajel eb' yed' schaancan yopisio eb' d'a sacerdoteal, palta malaj junoc ch'oc animail syal schi'an juntzañ chi', yujto vic yaji. **34** Tato ayto noc' chib'ej chi' yed' ixim pan chi' scan d'a jun c'u chi', tza ñuscantz'aoc. Malaj junocxo mach syal schi'ani ma svaani, yujto vic yaji.

35 Masanil juntzañ tic tza b'o d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal icha val tz'aj valan d'ayach tic. Uque' c'ual syic' yuj ac'ancanoch yopisio eb' chi'. **36** Junjun noc' quelem vacax tzac' silab'il d'a junjun c'u, yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. Icha chi' tz'aj a sac-b'itan altar d'a vichañ, tza sucan-paxoch aceite d'a yib'añ yic tz'ochcan yopisio. **37** Uque' c'ual tzac' silab' d'a yib'añ altar chi', yic tz'ac'ji lajvoc mul. Icha val chi' tz'aj yochcan jun altar chi' vicoc, tz'och d'a yopisio. Yalñej tastac tz'och tennaj d'a jun altar chi', vicxo tz'ajcani.

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u (Nm 28.1-8)

38 Junjun c'u yovalil sñusji chavañ noc' calnel jun ab'il sq'uinal silab'il d'a yib'añ altar. **39** Jun noc' tza

ñustz'a d'a q'uiñib'alil, junxo noc' tza ñustz'a d'a yemc'ualil. **40** Tzac' chañeoc libra harina te vach' yed' noc' stz'a d'a q'uiñib'alil chi', tza calej ixim harina chi' yed' junoc litro aceite yic sat te' olivo, tza secanem junoc litro vino ofrendail. **41** Añeja' icha chi' tzutejpax junxo noc' calnel chi' d'a yemc'ualil, ixim harina yed' vino ofrendail. A juntzañ ofrenda sñusjitz'a chi', te sumumi sjab' svab'i. **42** A juntzañ silab' chi', ol sñusñejtz'a eb' d'a vichañ d'a masanil tiempo d'a stojolal sti' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, ayic tzin lolon eyed'oc. **43** Ata' ol in ch'ox in b'a d'a eb' etisraelal, yuj chi' vic ol ajcan jun mantiado chi', yuj in tziquiquial. **44** A in val tzin sic'canoch jun mantiado chi' vicoc yed' yaltaril. Tzin sic'paxcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' yic tz'ochcan eb' sacerdoteal d'ayin. **45** Ol in cajnaj d'a scal eb' etisraelal, yujto e Diosal in. **46** Icha val chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb' ed'oc, a in ix ex viq'uelta d'a Egipto yic tzin cajnaj d'a e cal, a in Jehová e Diosal in tic, xchi Jehová.

Jun altar yic incienso (Ex 37.25-28)

30 ¹ Ix yalanxi Jehová: Ac' b'ojoc junoc altar b'aj stz'a incienso. A te' acacia tz'och d'ay. ² A sc'atul 45 centímetro tz'aji, 45 centímetro tz'ajpax sat, axo steel, 90 centímetro tz'aji. Añeja' sb'oq'ue sch'ac altar chi' d'a junjun schiquintac, yaman tz'aj yed' altar chi'. ³ Tz'och q'uen oro yelxo val vach' d'a altar chi': D'a yib'añ yed' d'a spatictac schañil pac'añ yed' d'a sch'aac chi', sq'uepax tzalan q'uen oro chi' d'a

A jun altar b'aj stz'a incienso (Ex 30.1; Lv 16.13)

yib'añ stitac. **4** A d'a yalañ stitac chi', ata' tz'och chab'chab'oc argolla nab'a oro d'a schab'il pac'añ. A d'a yool chi' tz'ec' te' sb'achlab'il yic syal sb'achchaji. **5** A te' b'achlab' chi', a te' acacia tz'ochi, tz'och q'uen oro d'a spatic te'. **6** Tzaq'uem jun altar chi' d'a yichañelta c'apac cortina ayoch yeñuloc scaxail in trato, aton te' caxa ay smacul b'aj tz'ac'ji tup mul. Ata' ol in ch'ox in b'a d'ayex. **7** A viñaj Aarón ol ñusantz'a incienso sumumi sjab' d'a yib'añ altar chi', junjun q'uiñib'alil ayic sb'ochajoch candil. **8** Sñusanpax viñ a tz'emxican c'u, aton d'a yorail yoch sc'ac'al candil. A jun tic ol ujocñej d'a vichañ ayic ol b'eyñejb'at tiempo. **9** Malaj junoc comon incienso ol ñusjoctz'a d'a yib'añ jun altar chi', malaj pax junoc silab', ofrenda d'a ixim trigo, ma ofrenda d'a yic secchajem vino ol sñuschaj d'ay. **10** Añej junel d'a yol

ab'il stzicoch chic' viñaj Aarón d'a sch'ac altar chi', aton schiq'uil noc' silab' smiljicham yuj yac'ji lajvoc mul. Junjun ab'il tzuji jun tic d'a masanil tiempo. A jun altar chi', vic yaji, xchi Jehová.

**A q'uen tumin syac' eb' viñ
vinac sb'ischaji**

11 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

12 Ayic ol ic'anchaañ sb'isul eb' etchoñab' israel chi', junjun eb' ol stup d'ayin yuj sq'uinal, yic malaj junoc ilya te ov ol javoc d'a yib'añ eb' to scham eb' yuuj, yuj b'aj sb'is-chaj chi'. **13** Masanil eb' stz'ib'chaj chi', yovalil nañal siclo q'uen plata syac' eb' yic stupan eb' d'ayin, icha q'uen siclo sc'anchaj d'a in cajnub', aton 20 gera. **14** Masanil eb' stz'ib'-chaj sb'i chi', aton eb' 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, aton eb' chi'

tz'ac'an jun b'aj stupchaj chi' d'ayin.
15 Ayic stupan eb' chi' d'ayin yuj sq'uinal, vach'chom eb' b'eyum, ma eb' meb'a' lajanñej tz'aj yac'an eb'. Nañal siclo syac' junjun eb'. **16** Ichato chi' smolchaj masanil q'uen plata syac' eb' anima chi' stojoloc yuj sq'uinal. A d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a tz'och yopisio q'ueen. A yuj chi', ol ex in nacoti, aton yuj tas tzeyac' yuj e q'uinal chi', xchi Jehová.

Jun q'uen palangana nab'a bronce
(Ex 38.8)

17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

18-19 Ac' b'ojoc junoc q'uen nivan palangana yed' sb'achnub' yich, nab'a bronce tz'aji. A d'a scal snañal altar yed' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a scan q'ueen. Sb'ud'chaj q'uen yed' a a'. Ata' syic'q'ueta a' viñaj Aarón yed' eb' yuninal yic sb'ican sc'ab' eb' yed' yoc. **20** Ayic tz'och eb' d'a yol mantiado, ma ayic sc'och eb' d'a altar yic siñusan yofrenda d'a vichañ, yovalil sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc, yic max cham eb'. **21** A jun tic, ley tz'ajcan d'a yib'añ viñaj Aarón yed' yiñtilal, ayic ol b'ey-ñejb'at tiempo, xchi Jehová.

A aceite sc'anchaj
yic sic'chaj junoc anima
(Ex 37.29)

22 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

23 Sic'chajocab'el juntzañoc avb'en te' mañxo jantacoc svach'il sjab': Lajchaveoc libra stzatajil te' mirra te vach', vaqueoc libra canela, vaqueoc libra te' cálamó yelxo val vach', **24-25** yed' pax lajchaveoc libra te' casia. A echlab' sc'anchaj d'a

juntzañ chi', aton icha echlab' sc'anchaj d'a in cajnub'. Scalaj juntzañ chi' yed' nañaloc schañil litro aceite yic te' olivo, icha val tz'aj sb'oan junoc b'oum perfume. Icha chi' tz'aj a b'oan aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach ma junoc tas to vic tz'ajcani. **26** Succhajoch aceite chi' d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, d'a te' caxa yic trato, **27** d'a te' mexa yed' d'a syamc'ab'il d'a sb'achnub' candil yed' syamc'ab'il, d'a altar yic incienso, **28** d'a altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il yed' pax d'a jun q'uen nivan palangana yed' sb'achnub'al. **29** Icha chi' tz'aj a sic'anchanoch masanil juntzañ chi' yic vach' vic tz'ajcani. Masanil tastac tz'och tennaj d'ay, vicxo tz'ajcani.

30 A jun aceite chi' tza sucpaxoch d'a viñaj Aarón yed' pax d'a eb' yuninal viñ. Icha chi' tz'aj sic'chajcanoch eb' sacerdoteal d'ayin.

31 Tzalan d'a masanil eb' etisraelal: Ayic ol b'eyñejb'at tiempo, aton jun aceite tic ol c'anchaj d'a tastac to vic ol ajcanoc. **32** Mañ comonoc succhajoch d'a junoc comon anima. Mañ comonoc sb'oji junocxo macañ aceite lajan yed' jun tic. A jun tic vic tz'ajcani, yuj chi' mañ comonoc tze yama'. **33** Tato ay junoc mach sb'oan junocxo macañ aceite lajan yed' jun tic, ma sucoch d'a junoc comon anima, a jun chi' yovalil tz'ic'jicanel d'a scal eb' yetchoñab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

A jun incienso
(Ex 37.29)

34 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

Ic'chajocab'cot masanil juntzañ tastac chi', lajanñej ol aj yechlab'il:

Stzatajil te' estacte, sjojal noc' mic' scuch uña, szatajil te' gálbano te vach' sjab' yed' pax szatajil te' incienso yelxo val te vach'. **35** A yed' juntzañ chi' tzac' b'ojoc incienso. Vach' tz'aj scalaji, icha val tz'aj sb'oji yuj junoc b'oum perfume. Vach' tz'aj sb'at yatz'amil, malajocab' spaltail, yujto vic yaji. **36** Choc' tz'aj stenjipoj jab'oc, tzac'anocho d'a yol mantiado d'a yichañ te' scaxail in trato b'aj tzin ch'ox in b'a d'ayex. A jun incienso chi', nivanocab' yelc'och d'a yol e sat. **37** Mañ e b'o junocxo icha val jun ix e b'o tic. Tze nacoti to a inñej ay vico'. **38** Tato ay junocxo mach sb'oan d'a yol yico', yic syab' sjab', a jun chi' tojoliñej yic'jicanel d'a scal eb' yetchoñab', xchi Jehová.

Eb' sb'oumal scajnub' Jehová

(Ex 35.30; 36.1)

31 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
² Ab'i, a d'a scal yiñtilal viñaj Judá ix in sic'canel viñaj Bezaleel, yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur.
³ Toxo ix vac'och Vespíritu d'a viñ, yic jelan snaanel viñ, yic ol yal sb'o-anq'ue yaliñej tastac viñ. ⁴ Ol sna-anelta viñ sb'oan yechel jantac munlajel ol b'o'oc, icha d'a q'uen oro, d'a q'uen plata yed' d'a q'uen bronce, ⁵ yed' pax sb'oan q'uen q'ueen viñ vach' yilji, sb'oan te te' d'a yaliñej tas munlajelal. ⁶ Axo viñaj Aholiab, yuninal viñaj Ahisamac, yiñtilal viñaj Dan, a viñ ol colvaj yed' viñaj Bezaleel chi'. Masanil eb' aytaxon sjelanil, ix in vach' aq'uej sjelanil eb' yic a eb' ol b'oan masanil tastac sval tic d'ayach: ⁷ Aton c'apac mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, te' scaxail in trato yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul,

masanil syamc'ab'il d'a yol mantiado chi', ⁸ te' mexa yed' jantac syam-c'ab'il, jun sb'achnub' candil nab'a oro yed' syamc'ab'il, jun altar b'aj sñuschaj incienso, ⁹ jun altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il, jun nivan palangana yed' sb'achnub' yich, ¹⁰ c'apac pichul jalb'il nivan yel-c'ochi, aton spichul viñaj sacerdote Aarón yed' pax spichul eb' yuninal viñ, aton pichul sc'an eb' d'a yopisio. ¹¹ Sb'opax aceite eb' sc'anchaji ayic tz'ochcan junoc mach, ma junoc tas vicoc. Sb'opax incienso mañxo jantacoc svach'il sc'anchaj d'a in caj-nub'. A juntzañ chi', yovalil sb'o eb' icha val ix aj valan d'ayach, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Sc'ual ic'oj ip

(Ex 35.1-3)

¹² Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

¹³ Al d'a eb' etchoñab' to yovalil sc'anab'ajej jun sc'ual ic'oj ip eb', yujto vic yaji. Yujto a jun c'u chi' yechel in trato yajcanoch d'a co cal eyed'oc d'a masanil tiempo yic vach' tzeyojtaquejeli to a in Jehová in tic ix ex in sic'canel vicoc.

¹⁴ Nivanocab' yelc'och jun sc'ual ic'oj ip chi' d'a yol e sat. A mach max c'anab'ajan jun c'ual ic'oj ip chi', yovalil schami. Yaliñej mach smunlaj d'a jun c'u chi', yovalil schami.

¹⁵ Vaqueñej c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip, vicñej yaji. Yaliñej mach smunlaj d'a jun c'u chi', tojoliñej schami. **16-17** Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej jun c'ual ic'oj ip chi'. A jun chi' yechel in trato tz'ajcan d'a masanil tiempo d'a co cal eyed'oc, yujto a in Jehová in d'a vaque' c'ual in b'onac satchaañ yed'

sat lum tic, axo d'a yuquil c'ual vochnac vaan in munlaji, vic'annac vip, xchi Jehová.

18 Ayic ix lajvi slolon Jehová yed' viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí, ix yac'an chab' pachañ q'ueen d'a viñ, b'aj tz'ib'ab'ilocho strato, to a val Dios ix tz'ib'ani.

Jun yechel vacax nab'a oro
(Dt 9.6-29)

32 **1** Axo yic ix yilan eb' choñab' israel to a viñaj Moisés chi' añeja' max emxul-laj viñ b'aj ayec' eb' chi', ix smolb'an sb'a eb' smasanil, ix yalan eb' d'a viñaj Aarón:

—A ticnaic, co gana to tza b'o juntzañoc co diosal tzoñ cuchb'ani, yujto a viñaj Moisés, viñ ix oñ ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi eb' choñab' chi'.

2 Ix tac'vi viñaj Aarón chi' d'a eb':

—A ticnaic, molb'ejecot masanil q'uen uchiquin nab'a oro yic eb' ix eyetb'eyum yed' yic eb' eyuninal, eb' ix eyisil, tzeyic'ancot d'ayin, xchi viñ.

3 Masanil anima ix yiq'uel yuchiquin, ix yic'ancot eb' d'a viñaj Aarón chi'. **4** Ix schaanec' viñ, ix yac'an ulax q'uen viñ d'a scal te' c'ac', ix yac'anem viñ d'a yol jun smoldeal, ix b'o jun yechel jun quelem vacax. Ix ochñej ijan viñ svach' b'oan jun yechel vacax chi'. Ix yalan eb' choñab' chi' smasanil:

—Ex quetchoñab' israel, a jun co diosal tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi eb'.

5 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Aarón chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñ d'a yichañ jun yechel vacax chi', te chaañ ix yal viñ:

—A q'uic'an scac'och junoc nivan q'uiñ d'a yichañ Jehová, xchi viñ.

6 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix smolb'an sb'a anima smasanil, ix sñusan juntzañ silab' eb' yed' silab' yic junc'olal. Ix lajvi chi' ix em c'ojjab' eb', ix va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan chucal d'a yichañ sdiosal chi'. **7** Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ixix, emañix yujto a eb' a choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, toxo ix sjuel sb'a eb'. **8** Yelxo val d'a elañchamel ix yiq'uel sb'a eb' d'a tas ix vala'. D'a elañchamel ix sb'o jun yechel quelem vacax eb', syac'anem sb'a eb' ejmelal d'ay. Syac'an silab' eb', syalan eb': Ex quetchoñab' israel, a val jun co diosal tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi eb'. **9** Toxo ix vila' to a juntzañ anima tic, yelxo val pit spensar eb'. **10** A ticnaic mañxo ach tevoc d'ayin yuj eb', scot val voval d'a juntzañ anima tic. Ol in satel eb' smasanil, añej ed'oc ol in b'o jun nivan nación yed' eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

11 Axo viñaj Moisés chi', ix och ijan viñ sc'anan nivanc'olal d'a Jehová sDiosal yuj eb' schoñab', ix yalan viñ:

—Mamin Jehová, ¿tas val yuj scot yoval a c'ol d'a yib'añ a choñab' to a ach ix iq'uelta d'a Egipto yed' ipalil?

12 ¿Tas val yuj ol a cha ach yal eb' aj Egipto chucal? Ol am yal eb' icha tic: Tob'an chuc spensar Dios d'a eb', yuj chi' ix yiq'uel eb' d'a tic, sb'at smilancham eb' d'a jolomtac vitz, satjiel eb' yuuj d'a sat lum lum tic, xcham eb'. Yuj chi' comonoc max te cot yoval a c'ol d'a yib'añ eb', mocab' ac'och yaelal d'a yib'añ eb'. **13** Comonoc tza

nacot eb' a checab', aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. A locnac a b'i ac'annac a ti' d'a eb', alannac icha tic: Ol vic'chaañ e b'isul yed' eyuninal. Lajan ol aj sb'isul eb' icha q'uen c'anal d'a sat-chaañ. Añeja' jun lum luum tic, toxo ix vala' to ol vac' d'a eyiñtilal d'a masanil tiempo, xa chinac d'a eb', xchi viñaj Moisés chi'.

14 Yuj chi' ix snaan Jehová to mañxo ol satel-laj schoñab' chi'. 15 Ix meltzajemta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', yed'nacxo chab' pachañ q'ueen viñ b'aj tz'ib'ab'ilocho checnab'il yuj Jehová, d'a schab'il pac'añ q'ueen. 16 A val Jehová ix b'oan q'uen q'ueen chi' schab'il, ix stz'ib'anocho letra chi' d'a q'ueen.

17 Axo yic ix yab'an viñaj Josué yel yav eb' anima, ix yalan viñ d'a viñaj Moisés chi':

—A val scab'an yel yav eb' anima chi', icha val to ayoch oval d'a yol campamento, xchi viñ.

18 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—A juntzañ av tz'och scab' chi', mañ avoc yic tzalaje'olal yic tz'ac'ji ganar junoc oval, mañ avocpax yic cusc'olal yic tz'ac'ji ganar anima yuj eb' ajc'ool, palta b'it tz'och svab'i, xchi viñ.

19 Axo yic ix javi viñaj Moisés chi' d'a slac'anil campamento chi', ix yilanocho jun yechel quelem vacax chi' viñ, axo eb' anima van schañalvi eb'. Ix te cot yoval viñ, ix syumanel q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilocho checnab'il chi' viñ, yuj chi' ix pojbat q'uen d'a yich vitz chi'. 20 Ix lajvi chi', ix b'at stzac'anelta jun yechel vacax chi' viñ, ix syumanocho viñ d'a scal c'ac'. Ix lajvi chi' ix smac'anpoj viñ, choc'xoñej ix aji, ix yac'anem viñ

d'a scal a a', ix schecan viñ yuc' eb' anima chi'. 21 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón chi':

—¿Tas yuj ach montaj yuj juntzañ anima tic ix a cuchb'an eb' sc'ulan jun nivan chucal tic? xchi viñ.

22 Ix yalan viñaj Aarón chi':

—Mamin, mocab' cot oval d'ayin, ojtac val sic'lab'il to a jun choñab' tic, sganañej eb' sc'ulan chucal. 23 A eb' ix alan d'ayin: B'o junoc co diosal tzoñ cuchb'ani, yujto a viñaj Moisés ix oñ ic'anelta d'a Egipto, ma chequel tas ix ic'an viñ, max jaxlaj viñ, xchi eb' d'ayin. 24 Yuj chi' ix valan d'a eb': Machtac ex ay q'uen oro d'ayex, ma q'uen uchiquin, iq'uequeli, tzeyic'ancoti, xin chi' d'a eb'. Ix lajvi chi', ix yic'ancot eb' d'ayin, ix vac'an ulax d'a cal c'ac', axo ix aji ix comon elta jun yechel vacax tic, xchi viñ d'a viñ.

25 Ix nachajel yuj viñaj Moisés chi' to a eb' anima chi', b'ecanxoñej sc'ol eb' yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichañ eb' choñab' ayoch ajc'olal d'a eb', axo viñaj Aarón chi' maj scachoch vaan jab'oc eb' viñ. 26 Yuj val chi' ix och tec'tec' viñaj Moisés chi' d'a sti' campamento chi', ix yalan viñ:

—A ticnaic a mach syal sc'ol syac'och sb'a d'a yol sc'ab' Jehová, cotocab' d'a in tz'ey tic, xchi viñ.

Masanil eb' yetlevitail viñ, ix snitz-cot sb'a eb' d'a stz'ey viñ.

27 Ix lajvi chi', ix yalanpax viñ d'a eb':

—Ix schec Jehová co Diosal val d'ayex to junjun ex tzeyic'b'at eyespada, tzex b'at d'a campamento, tzex ec' d'a caltac mantiado, tze milan-cham eb' eyuc'tac, eb' eyamigo yed' eb' cajan d'a e lac'anil, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

28 Ix sc'anab'ajej checnab'il eb' viñ levita ix yac' viñ. Yuj chi', ay am oxec mil anima ix smilcham eb'.

29 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Moisés chi':

—A ticnaic ix eyac'och e b'a d'a yol sc'ab' Jehová, ina to a ex ix e milcham eyuninal yed' eyuc'tac. Yuj val chi', ol yac' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, xchi viñ d'a eb'.

30 Axo d'a junxo c'u, ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' anima:

—Te nivan e mul ix ochi. A ticnaic tic tzin b'atxi d'a jolom vitz b'aj ayec' Jehová. Ata' ol in lolon yed'oc, talaj ol yac' lajvoc e mul chi' d'a eyib'añ, xchi viñ.

31 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a jolom vitz b'aj ayec' Jehová chi'. Ix yalan viñ:

—Val yel Mamin, te nivan smul jun choñab' tic ix och d'a ichañ, ix sb'o jun sdiosal eb' oro yic syaquem sb'a eb' d'ay. **32** Yuj val chi' tzin tevi d'ayach to tzac' lajvoc smul eb' chi'. Tato max ac' nivanc'olal smul eb' chi' jun, tza sucsat in b'i d'a yol ch'añ libro b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' to icxo yaji, xchi viñ d'a Jehová.

33 Axo ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:

—A eb' tz'och smul d'ayin, aton eb' chi' tzin sucsat sb'i d'a yol ch'añ libro chi'. **34** Yuj chi' ixic, tzic'anb'at eb' choñab' chi' d'a jun lugar ix val d'ayach. A jun vängel ol b'ab'laj eyuuj, palta ol c'och sc'ual yic ol vac'anoch syaelal eb' anima tic yuj smul, xchi.

35 Ix lajvi chi', a Jehová ix ac'ancot jun nivan ilya to smilvaj d'a yib'añ eb' choñab' israel chi', yujto ix yac'och sb'a eb' sb'oan jun yechel vacax, aton jun ix sb'o viñaj Aarón chi'.

Ix te cus eb' choñab'

33 ¹ Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A ticnaic elañ d'a tic yed' eb' choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, tzic'anb'at eb' d'a sat lum luum valnac d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob to ol vac' d'a yiñtilal eb' viñ. ² A in ol in chec b'ab'laj jun vängel d'a eyichañ. A' ol ex cuchb'anb'atoc. A juntzañ choñab'il anima, aton eb' cananeo, eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, ol viq'uel eb' d'a sat luum chi'. ³ Ixiquec d'a jun lum te yax sat chi', palta mañ ol in b'atlaj d'a e cal, yujto te pit ex, ay smay tzex in satel d'a voltac b'e, xchi Jehová.

⁴ Ayic ix yab'an eb' anima jun lolonel cuseltac yalji chi', ix och eb' d'a ilc'olal, mañxalaj mach ix yac'och yuchiquin yed' stoñ. ⁵ Yujto a Jehová ix alan d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a eb' etisraelal tic: A ex tic te pit ex. Tato tzin c'och d'a e cal junoc rato, ay smay tzex in sateli. A ticnaic iq'uequel eyuchiquin chi' yed' e toñ d'a e jaj chi', ol vilani tas ol ex vutoc, xa chi, xchi d'a viñ.

⁶ Yuj val chi', atax ix el eb' d'a yich vitz Horeb, mañxo junoc eb' ix yac'och stoñ yed' yuchiquin.

A b'aj sch'ox sb'a Jehová

⁷ Ix yac' b'ochajq'ue jun mantiado viñaj Moisés d'a stib'at campamento. Ix yac'an viñ scuch jun mantiado chi': D'a B'aj Sch'ox Sb'a Jehová. Tato ay junoc mach sb'at sc'anb'ej junoc tas d'a Jehová, yovalil sb'at d'a jun mantiado chi'. ⁸ Ayic sb'at viñaj Moisés d'a mantiado chi', tz'elta liñan eb' anima smasanil d'a stitac smantiado,

sb'at q'uelan eb' d'a viñ masanto tz'ochcan viñ d'a yol mantiado chi'.
9 Ayic tz'och viñ, tz'emul moynaj jun asun d'a sti' mantiado chi' yacb'an slolon Jehová yed' viñ. **10** A syilan eb' anima chi' yemul moynaj jun asun chi', tz'em ñojan eb' smasanil ejmelal d'a Jehová.

11 Q'uelc'umb'a val tz'aj Jehová slolon yed' viñaj Moisés chi', icha val tz'aj co lolon yed' junoc co vach'-c'ool. Slajvi slolon viñ yed' Jehová chi', sjax viñ d'a campamento. Palta axo viñ scolvaj yed' viñaj Moisés chi', aton viñaj Josué quelem vinac, yuninal viñaj Nun, scanñej viñ d'a yol mantiado chi'.

Ol b'atñej Jehová yed' eb' schoñab'

12 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a Jehová:

—Mamin Jehová, a ach ix al d'ayin to a in tzin cuchb'ej jun a choñab' tic, palta maj al-laj d'ayin mach ol a chec colvaj ved'oc. Ix alani to ojtac in to ay a tzalajc'olal ved'oc alani. **13** Yuj chi', tato yel icha chi', ac' vojtaquejeli tas nab'il uuj, yic cham tzach vojtaquejeli, ol vac'anñej tzalajb'oc a c'ool. Ojtac val to a jun choñab' tzac'canoch d'a yol in c'ab' tic to a choñab' yaji, xchi viñ.

14 —A in val lac'an ol in b'at ed'oc, ol ex vac' cajnaj d'a junc'olal d'a lum luum chi', xchi Jehová d'a viñ.

15 Yuj val chi', ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Yel val Mamin, tato max ach b'at qued'oc, vach' to max oñ iq'uel d'a tic. **16** Tato max ach b'at qued' ticnaic, ¿tas val tz'aj yojtacajeli, tato ay a tzalajc'olal ved'oc yed' d'a eb' a choñab' tic? Tato ayachñejoch

qued'oc jun, ol checlajeloc to a choñab' ton caji, sic'b'il oñ el uuj d'a scal masanil choñab', xchi viñ.

17 —A juntzañ lolonel tzal tic ol in c'ulej, yujto te ay in tzalajc'olal ed'oc, vojta val a pensar sic'lab'il, xchi Jehová d'a viñ.

18 —Mamin, tzin tevi val d'ayach to tza ch'ox snivanil elc'och d'ayin, xchi viñ.

19 Ix tac'vi Jehová d'a viñ:

—Masanil in vach'c'olal ol in ch'ox d'ayach. A val d'a ichañ ol valel in vach'il to a in ton Jehová in, ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj syal in c'ol svac'a', ol oc' in c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool. **20** Palta sval d'ayach to mañ ol yal-laj och q'uelan d'a in sat, yujto malaj junoc mach syal yilan in sat. Tato tz'och q'uelan junoc mach d'ayin, elañ-chamel schami. **21** Ina d'a in lac'anil ay jun lugar b'aj ol yal a q'uecan liñan d'a yib'añ jun nivan q'ueen. **22** Ayic ol ec'b'at in tziquiquial ta', ol ach vac'anocho d'a yol spojelal q'uen q'ueen chi', ol ach in mac-chancanoch yed' in c'ab' yacb'an tzin ec'canb'ati. **23** Ayic ol lajvoc vec'cani, ol vic'anel in c'ab', axoñej in patic ol yal ilani, axo in sat mañ val jab'oc ol yal ilani, xchi Jehová.

A sq'uexul chab' pachañ q'uen q'ueen
(Dt 10.1-5)

34 ¹ Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A ticnaic a achxo ol a tzey chab'oc q'uen q'ueen, icha val q'uen ix vac' d'ayach d'a sb'ab'elal, aton q'uen ix a mac'pojoc. Ol in tz'ib'anxi-och d'a q'ueen, icha val tas ix in tz'ib'ejoch d'a q'uen b'ab'el chi'.

2 Tza b'oan a b'a d'a q'uiñib'alil

q'uic'an, tzach javi d'a vichañ d'a jolom vitz tic. **3** Malaj junoc mach syal sq'ueta ed'oc, malaj junoc mach syal yec' d'a spatictac lum vitz tic. Max yalpaxlaj yec' noc' calnel yed' noc' vacax vael d'a yichtac luum, xchi d'a viñ.

4 Ix lajvi chi, ix stzeyan chab' q'uen q'ueen viñ icha q'uen ix scha' d'a sb'ab'elal d'a Jehová. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix yic'anb'at q'uen viñ, ix b'at viñ d'a jolom vitz Sinaí, icha val ix yutej Jehová yalan d'a viñ. **5** Ix lajvi chi', ix emul Jehová d'a stz'ey viñ d'a scal asun d'a jolom vitz chi', ix yalan sb'i d'a viñ. **6** Ix ec'-b'at Jehová d'a yichañ viñ, te chaañ ix yal icha tic:

—A in ton Jehová in. Jehová in b'i. Te vach' in c'ool, tz'oc' in c'ol d'a anima. Mañ elañchameloc scot voval. Te nivan tzin xajanej eb' anima, svac'ñejelc'och tas svala'. **7** A tas vach' valnaccan d'a eb' e mam eyicham, ol vac'ñejelc'och d'ayex a ex yiñtilexcan eb' tic d'a masanil tiempo. Svac'an nivanc'olal e chucal e mul yed' e pital. Palta max ec'-b'atlaj vac'an syaelal junoc mach yuj smul b'aj junelñej pit syutej sb'a d'ayin, svac'ñejcan yaenal d'a yib'añ yuninal yed' yixchiquin, masanto d'a schañil macañ yiñtilal, xchi Jehová.

8 D'a elañchamel ix em ñojan viñaj Moisés chi', ix emc'och snañal sat viñ d'a sat luum d'a yichañ Jehová chi', ix yalan viñ icha tic:

9 —Mamin Vajalil, tato yel tzach tzalaj ved'oc, tzach b'atñej qued'oc, vach'chom a jun choñab' tic te pit, palta ac' nivanc'olal co chucal tz'och d'a ichañ, tzoñ a chaancan a choñab'oc, xchi viñ.

Sb'oxi strato Jehová yed' eb' israel (Dt 7.1-5)

10 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Chaab' tas ol vala': A ticnaic, tzin b'ocan jun in trato tic d'a yichañ masanil eb' etchoñab'. Ol in b'o tas-tac te satub'tac to mantalaj b'aj tzuji d'a junocxo nación d'a yolyib'añ-q'uinal tic. Ol yil masanil eb' etchoñab' eb' ajun tic ed'oc tastac ol in c'ulej eyuuj, to satub'tac yilji.

11 C'anab'ajejec masanil tas svalcan tic d'ayex. A in ol viq'uel eb' amorre, eb' cananeo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo d'a eyichañ. **12** Ayic ol ex c'och d'a sat lum luum chi', malajocab' b'aq'uiñ tze b'o junoc e trato yed' eb' anima ta'. Tato scan eb' d'a e cal, yel ol ex yixtejel eb'. **13** A val tas ol e c'ulej to ol e mac'poj yaltar eb' yed' yechel sdiosal eb'. Tze ch'acanel te te' yechel sdiosal eb' scuchan Asera. **14** Mañ ex lesalvoc d'a junoc comon dios, yujto a in Jehová in, yelxo val te ov in d'a juntzañ chi'. Yelxo val ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junoc ch'oc diosal. **15** Mañ e b'olaj junoc e trato yed' eb' anima ayec' d'a sat lum chi'. Tato tze b'o e trato chi' yed' eb' axo yic tz'och eb' ejmelal d'a sdiosal chi', syac'an silab' eb' d'ay, tzex yavtej eb', tze vaan tas syac' eb' silab'oc chi'. **16** Talaj syic'laj sb'a yisil eb' yed' eb' eyuninal, axo yic tz'em ñojan eb' ix d'a sdiosal chi', scuchb'ajem ñojan eb' eyuninal chi' yuj eb' ix d'a juntzañ comon dios chi'. Tato icha chi' mañxalaj tz'aj vel-c'och d'a yol sat eb' eyuninal chi'.

17 Mañ e b'o junoc e diosal yed' q'uen q'ueen sb'ochaj d'a molde.

Q'uiñ tz'ec' d'a junjun ab'il

(Ex 23.14-19; Dt 16.1-17)

18 Tze yac'och q'uiñ yic ixim pan malaj yich. Uque' c'ual tze va jun pan chi', icha val ix aj vac'an e c'ayb'ej. A stiempoal, chequel yajcani, aton uj Abib, yujto a d'a jun uj chi' elnaquex-cot d'a Egipto.

19 Masanil eb' b'ab'el vinac unin, vic yaj eb'. Vicpax sb'ab'el yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel yed' yune' noc' e chiva tato vinac. **20** Axo pax sb'ab'el yune' noc' e b'uru, syal yac'ji junoc yune' calnel sq'uexuloc noc'. Tato malaj junoc sq'uexul noc' tzeyac'a', yovalil smac'ji q'uichaj sjaj noc'. Añeja' pax yuj e b'ab'el vinac unin, yovalil tzeyac' junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc. Malaj junoc mach sja d'ayin d'a q'uiñ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.

21 D'a vaque' c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip, vach'chom stiempoal munlajel, ma stiempoal smolchajq'ue sat eyavb'en, yovalil tzeyic' eyip.

22 Tzeyac'och q'uiñ yic sb'ab'el sat ixim e trigo sc'anb'i, aton q'uiñ Pentecostés. Tzeyac'anpaxoch junxo q'uiñ yic slajviq'ue ixim yic lajvub' ab'il.

23 Masanil eb' vinac, yovalil oxel sjavi eb' d'a vichañ d'a yol junjun ab'il d'a juntzañ q'uiñ tic, a in Jehová e Diosal in tic svala'.

24 Ol viq'uel masanil juntzañxo nación d'a eyichañ, ol vac' levab'oc e luum. Malaj mach syal yic'anec' lum e luum chi', yacb'an ayec' eb' vinac d'a vichañ oxel d'a yol ab'il.

25 Ayic tzeyac'an e silab' d'ayin, mañ eyac' schiq'uil noc' noc' yed' ixim pan ayb'at yich d'a scal. A noc'

silab' yic jun q'uiñ yic tze naancoti ayic ex vic'annaquelta d'a Egipto, tato ayto noc' scani, mañ e sic'can-b'at d'a junxo c'u.

26 A sb'ab'el sat eyavb'en yovalil tzeyic'cot d'a in cajnub'.

Mañ e tz'añ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun, xchi Jehová.

27 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': Tz'ib'ej masanil juntzañ lolonel tic, yujto a ayoch yichb'aniloc in trato ix vac' ed'oc yed' pax eb' etchoñab', xchi.

28 A viñaj Moisés chi', 40 c'ual yed' 40 ac'val ix ec' viñ yed' Jehová d'a jolom vitz Sinaí. Malaj val jab'oc tas ix sva viñ, malaj pax jab'oc tas ix yuq'uej viñ d'a jun tiempool chi'. Ix stz'ib'anocho slolonelal strato Jehová yed' eb' choñab' israel d'a q'uen q'ueen, aton lajuñe' checnab'il.

Sveei yilji sat viñaj Moisés

29 Ix lajvi chi, ix emixta viñaj Moisés chi' d'a jolom vitz Sinaí chi', yed'nacxopax chab' pachañ q'uen q'ueen viñ, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il chi'. Mañ yojtacoc viñ tato toxoñej sveei yilji sat, yujto ix lolon viñ yed' Jehová.

30 Axo ix yilan viñaj Aarón yed' masanil eb' yetchoñab' to toxoñej sveei yilji sat viñ, ix te xivq'ue eb' smasanil sc'och d'a stz'ey viñ. **31** Ix yavtancot eb' anima chi' viñ, ichato chi' ix snitzanoch sb'a viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' d'a stz'ey viñ, ix lolon viñ d'a eb'.

32 Ix lajvi chi', ix snitzancot sb'a masanil eb' choñab', ix och ijan viñ yalan masanil checnab'il ix yac' Jehová d'a viñ, aton juntzañ ix b'at schaemta viñ d'a jolom vitz Sinaí chi'. **33** A ix lajvi slolon viñ d'a eb'

anima chi', ix smacan sat viñ d'a jun c'apac. **34** Axo yic tz'och viñ yic slolon yed' Jehová, syiq'uel jun c'apac chi' viñ. Axo tz'elxul viñ, syalanxi viñ d'a eb' choñab' tas checnab'ilal schec Jehová chi' yal d'a eb'. **35** Ayic van slolon viñ d'a eb' chi', syilan eb' to veei yilji sat viñ. Slajvi yalan schecnab'il Jehová viñ d'a eb', smacanxi sat viñ d'a jun c'apac chi'. Ato yic tz'och viñ lolonel d'a yichañ Jehová, syic'anxiel viñ.

Sleyal c'ual ic'oj ip

(Ex 31.12-17)

35 ¹ Ix smolb'ancot masanil eb' choñab' israel viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Ix yac' juntzañ checnab'il tic Jehová d'ayin, to ol e c'anab'ajej. ² Vaque' c'ual tzex munlaji, axo yuquil c'ual, yicxo Jehová yaji. E masanil d'a jun c'u chi' tzeyic' eyip, tzeyic'anchaañ Jehová. A mach smunlaj d'a jun c'u chi' yovalil schami. ³ Vach'chom e c'ac', max yal-laj eyac'anoch d'a jun c'ual chi' yaliñej b'aj cajan ex, xchi viñ.

Ofrenda yic scajnub' Dios

(Ex 25.1-9)

⁴ Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a masanil eb' choñab' israel icha tic: A juntzañ tic ix yal Jehová: ⁵ Tzeyac' junoc ofrenda d'ay. A mach tz'el val d'a sc'ol yac'ani, syal yic'ancot q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce, ⁶ añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ yax-maquinac, añ chac ch'al, añ lino te vach' yed' xil noc' chiva b'ayb'il. ⁷ Syalpax eyic'ancot stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, noc' tz'uuum te lab'ab'i yed' pax te' acacia. ⁸ Tzeyic'paxcot yaceiteal sat

te' olivo tz'em d'a yol candil, perfume sb'at d'a scal aceite tz'ac'jioch d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová, sb'atpax d'a scal incienso suc'uq'ui sjab'. ⁹ Tzeyic'paxcot q'uen cornalina yed' juntzañ q'uen q'ueen yelxo val vach' yilji tz'och yelvanub'oc schaleca viñ sat sacerdote, tz'ochpax yelvanub' jun smacul sñi' sc'ool viñ.

A slistail tastac ix b'ochaji

(Ex 39.32-43)

¹⁰ Masanil eb' viñ vinac jelan sb'oan tastac vach' yilji, cotocab' eb' viñ, yic sb'oan tas eb' viñ ix schec Jehová sb'oi: ¹¹ Aton mantiado scajnub' Jehová yed' pax juntzañ tz'och d'a yib'añ yed' pax sganchoal, smarcoal, sreglail, yoyal yed' sb'achnub'al yich. ¹² Sb'opax te' scaxail trato, sreglail tz'och sb'achlab'iloc, smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, junoc cortina tz'och smaculoc, ¹³ te' mexa yed' regla tz'och sb'achlab'iloc yed' pax syamec'ab'il, ixim pan tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová. ¹⁴ Sb'opax sb'achnub'al candil yed' masanil syamec'ab'il yed' pax uque' candil yed' aceite tz'em d'a yol juntzañ candil chi'. ¹⁵ Sb'ojipax altar yic incienso, regla tz'och sb'achlab'iloc, aceite sc'anchaji yic tz'och d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová, incienso suc'uq'ui sjab', c'apac cortina yic smacul sti' scajnub' Jehová. ¹⁶ Sb'opax junoc altar b'aj stz'a silab', smallail jun altar chi' nab'a bronce yed' sreglail yed' masanil syamec'ab'il. Sb'o jun palangana yed' sb'achnub'al. ¹⁷ Sb'opax c'apac cortina tz'ec' oyan d'a spatic yamaq'uul scajnub' Jehová chi' yed' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich yed' c'apac cortina tz'och smaculoc sti' amac' chi'. ¹⁸ Sb'o

yestacail yed' sch'añal syamanem d'a spatictac jun scajnub' Jehová chi' yed' d'a yamaqu'il. **19** Sb'opax c'apac pichul jalb'il syac'och eb' sacerdote d'a yol scajnub' Jehová. Aton pichul syac'och viñaj sacerdote Aarón to yic'ñej yopisio viñ yaji yed' pax spichul eb' yuninal viñ, aton syac'och eb' a tz'och eb' d'a yopisio, xchi viñaj Moisés chi'.

A yofrenda eb' choñab'

20 Ix lajvi yalan masanil juntzañ chi' viñaj Moisés chi', ix b'at eb' smasanil d'a voltac smantiado. **21** A eb' ix el val d'a sc'ool, ix laj yac' silab' eb' yic sb'o'ji scajnub' Jehová, aton b'aj sch'ox sb'a yed' masanil tas tz'och yopisio yed' c'apac pichul yic yopisio eb' sacerdote. **22** Ix laj javi eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yed' silab' d'a Jehová, ato syala' jantac ix el d'a sc'ol eb' yac'ani, ix ul yac'an eb' d'a viñaj Moisés chi'. Ix yic'ancot q'uen yelvanub' pichul eb', q'uen colc'ab', q'uen toñ, q'uen uchiquin yed' juntzañocxo nab'a oro. Ix yac'an eb' d'a Jehová. **23** Masanil eb' ay ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, ch'al yax-maquinac, chac ch'al, lino te vach', xil noc' chiva b'ayb'il, stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac yed' pax noc' tz'uum te lab'ab'i, ix laj yic'cot eb' d'a Jehová. **24** Ay pax mach ix el d'a sc'ool yic'ancot q'uen plata yed' q'uen bronce yofrendaoc d'a Jehová. A eb' ay te' acacia d'ay, ix yic'paxcot te' eb', yic sc'anchaj te' d'a scajnub' Dios. **25** Axo eb' ix ix syal sb'oan añ ch'al, ix yic'cot ch'al q'uic'mutz'inac eb' ix, ch'al yax-maquinac, chac ch'al yed' lino te vach'. **26** Ay eb' ix ix jelan ix el val d'a sc'ool, ix och ijan eb' ix sb'oan xil

noc' chiva d'a ch'alil. **27** Axo eb' yichamtac vinaquil choñab', ix yic'cot q'uen cornalina eb' yed' pax juntzañox q'uen q'ueen te vach' yic tz'och yelvanub'oc schaleca viñ sat sacerdote yed' yochpax yelvanub'oc jun smacul sñi' sc'ool viñ. **28** Ix yic'paxcot perfume eb', aceite sc'anchaj d'a candil, aceite sc'anchaj d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová yed' incienso suc'luq'ui sjab'.

29 Masanil eb' choñab' israel, eb' viñ vinac yed' eb' ix ix to ix el val d'a sc'ool, ix yac' scolval eb' d'a masanil jun munlajel ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Eb' ix b'oan scajnub' Dios

(Ex 31.1-11)

30 Ix yal viñaj Moisés d'a masanil eb' yetchoñab': A Jehová toxo ix sic'anel viñaj Bezaleel, yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur, d'a yiñtilal Judá. **31** Ix yac'anoch Yespíritu Dios chi' d'a viñ yic syac'an sjelanil spensar viñ yed' yojtacanel viñ yic syal-pax snachajel yuj viñ **32** sb'oan yechel tas sb'o'o, icha d'a q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce. **33** Ix ac'jipax sjelanil viñ yic sb'oanpax q'uen q'ueen yelxo val vach', yic sb'oanpaxem yechel te te' yelxo val vach' tz'aji yed' yoch yelvanub' te'. **34** Ix yac'an sjelanil Jehová d'a viñ yed' d'a viñaj Aholiab, yuninal viñaj Ahisamac, d'a yiñtilal Dan, yic sc'ay-b'an juntzañox eb' scolvaj yed' eb'. **35** Ix ac'ji sjelanil eb' yuj Jehová, yic sb'oan masanil tastac eb' to yelxo val vach' yilji: Yic sb'oan yechel, yic sb'oanoch yelvanub' yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yax-maquinac, añ chac ch'al yed' lino ch'al te vach'. Ix ac'ji sjelanil eb'

sb'oan junoc tas vach' yed' sch'oxan yechel junocxo yalñej tas munlajelal.

36 ¹ Yuj chi' a viñaj Bezaleel, viñaj Aholiab yed' pax jun-tzañxo eb' viñ vinac ix ac'ji sjelanil yuj Jehová sb'oan tastac vach' yilji, a eb' viñ ol b'oan masanil tas tz'och yopisio d'a scajnub' Jehová icha ix aj yalani, xchi viñaj Moisés.

**Mañ jantacoc ofrenda
ix yic'cot eb' anima**

² Axo viñaj Moisés ix avtancot viñaj Bezaleel yed' viñaj Aholiab chi' yed' pax masanil eb' viñ ix ac'ji sjelanil spensar yuj Jehová yic sb'oan yalñej tastac vach' yilji, aton eb' tz'el d'a sc'ol scolvaj d'a jun munlajel chi'. ³ A eb' viñ chi' ix chaan masanil ofrenda ix yic'cot eb' choñab' israel d'a viñaj Moisés, yic tz'el yich munlajel yuj sb'o scajnub' Dios. Axo eb' tz'el val d'a sc'ol yac'an yofrenda, junjun q'uiñib'al syic'ancot yofrenda eb' chi'. ⁴ Axo eb' viñ munlajvum chi', ix yac-tejcan smunlajel eb' viñ, ix b'at eb' viñ yal d'a viñaj Moisés chi'. ⁵ Toxo ix ec' yib'añ yic'ancot yofrenda eb' anima, mañ ol lajvoclej masanil tas ix yic'cot eb' tic d'a munlajel ix yal Jehová to sb'oi, xchi eb' viñ.

⁶ Ayic ix yab'an viñaj Moisés to icha chi', ix yalanel viñ d'a scal anima d'a campamento to maxtzac yic'cotlaj yofrenda eb' yuj sb'o scaj-nub' Dios. Icha chi' ix aj svanaj yic'ancot yofrenda eb' chi', ⁷ yujto toxo ix tz'acvi jantac tas ol och d'a scajnub' Dios, ayttopax tas olto canoc.

Ix b'ochajq'ue scajnub' Dios
(Ex 26.1-37)

⁸ A d'a scal eb' munlajvum chi', ata' ay eb' jelan spensar sb'oanq'ue

scajnub' Dios. Lajuñe' jeñan c'apac lino b'ayb'il sch'alil ix sb'o eb'. D'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yax-maquinac yed' pax añ chac ch'al ix sb'o'och yechel querubín eb' d'a jun-jun jeñan lino chi'. ⁹ A junjun jeñan chi', 12 metro steel yed' nañalxo, chab' metro sat. Lajanñej ix aj yechel smasanil. ¹⁰ Oye' jeñan c'apac ix tz'ischaj yam sb'a yic junxoñej jeñan tz'aji. Añeja' icha chi' ix aj stz'ischaj syam sb'a oyexo jeñan. ¹¹ Ix lajvi chi', ix tz'ischajoch xoyjab' añ q'uic'-mutz'inac ch'al d'a sti' c'apac b'ab'el jeñan chi' yic syamnub'aloc. Añeja' icha chi' ix aj yochpax d'a sti' junxo schab'il jeñan chi'. ¹² Ix och xoyjab' 50 q'uic'mutz'inac ch'al d'a jun pac'añ sti', junjun jeñan c'apac lajan-ñej ix aj schalan sb'a c'apac. ¹³ Ix b'opax 50 q'uen syamnub'al nab'a oro yic syal yil-lan sb'a c'apac chab' jeñan chi' yic vach' junxoñej tz'ajcan c'apac. ¹⁴ Ix b'oxi uxluhe' jeñan xil noc' chiva, yic a tz'och d'a yib'añ scajnub' Dios. ¹⁵ Ay 13 metro steel yed' nañalxo yed' chab' metro sat. Lajanñej ix aj yechel smasanil. ¹⁶ Ix tz'ischaj yam sb'a oye' jeñan yic jun-xoñej tz'aji. Ix tz'ischajpax syam sb'a vaquexo, yic junxoñej pax jeñan tz'aji. ¹⁷ Ix och xoyjab' 50 syam-nub'al d'a jun pac'añ sti' jun b'ab'el jeñan. Ix ochpax 50 syamnub'al d'a sti' junxo schab'il jeñan chi'. ¹⁸ Ix b'opax 50 syamnub' nab'a bronce, yic syil-laj sb'a chab' jeñan chi', yic jun-xoñej jeñan tz'aji.

¹⁹ Ix b'ojipax stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, yic tz'em d'a yib'añ jun jeñan xil noc' chiva chi' yed' junxo macañ tz'uum te lab'ab'i yic tz'em d'a yib'añ jun jeñan stz'umal noc' ch'ac calnel chi'.

20 Ix sb'opax juntzañ te' marco eb', yic tz'och d'a spatic scajnub' Dios, liñan tz'ajoch junjun te'. Masanil te', a te' acacia b'aj ix el te'. 21 Nañal yoil metro steel junjun te' marco chi', axo slevanil sat te', 70 centímetro. 22 Ix can chab'chab' yoc junjun te' marco chi' yic tz'em liñan. Lajañej ix ajcan scal yoc te' chi'. Icha chi' ix aj te' marco chi' smasanil tz'och d'a spatic scajnub' Dios chi'. 23 Ay 20 te' ix sb'o eb' yic tz'och d'a stojolal sur. 24 Ix b'oji 40 q'uen plata sb'achnub'oc yich te' 20 chi' yuj eb', chab'chab' q'uen d'a yich junjun te', junjun q'uen d'a junjun yoc te'. 25 Añejtona' ix b'oji 20-xo te' marco chi' yic tz'och d'a jun pac'añxo, aton d'a stojolal norte. 26 Añeja' 40 q'uen plata ix b'o sb'achnub'oc yich te', yic chab'chab' q'uen tz'och d'a yich junjun te'. 27 Axo yic jun pac'añ yol schiquin d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' marco chi' ix b'oji. 28 Ix sb'opax chab' te' marco chi' eb' yic tz'och te' d'a junjun yesquinail jun pac'añ chi'. 29 A chab' te' marco chi', nub'ub'i ix aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a yuj junoc argolla, aton te' chi' ix och d'a chab' yesquinail. 30 Vajxaque' te' marco ix b'oi yic tz'och d'a jun schiquin chi' yed' 16 sb'achnub'al yich nab'a plata, chab'chab' sb'achnub'al yich junjun te'. 31 Ix sb'oanpax oye' te' regla eb' d'a te' acacia, te' tz'och d'a spatic te' marco d'a junoc pac'añ cajnub' chi'. 32 Oye' pax te' yic tz'och d'a junxo pac'añ yed' oye' pax te' yic tz'och d'a junxo pac'añ d'a yol schiquin d'a spatic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 33 A te' regla tz'och chi', a d'a snañal te' marco chi' tz'ec' junoc te' masanto

sc'axpajec'c'och te' d'a junxo schiquin. 34 Ix och q'uen oro d'a spatitac te' marco chi'. Ix b'opax q'uen argolla nab'a oro b'aj tz'ec' te' regla chi'. Ix ochpax q'uen oro d'a spatitac te' regla chi'.

35 Ix sb'opax jun c'apac cortina eb' yed' añ lino. Ix b'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ ch'al q'uic'-mutz'inac, añ yaxmaquinac yed' añ chac ch'al ix b'ojioch yechel querubín chi'. 36 Ix sb'oan chañe' te oy eb' d'a te' acacia, ix yac'och q'uen oro eb' d'a spatic te'. Ix b'opax chañe' sb'achnub'al yich te', nab'a plata ix aji. Ix yac'anoch q'uen gancho nab'a oro eb' d'a schon te' yic sq'ue locan c'apac cortina chi'.

37 Ix sb'oanpax jun c'apac cortina eb' yic tz'och smaculoc mantiado chi'. A jun c'apac cortina chi' d'a añ lino ch'al ix sb'o eb'. Yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac yed' añ chac ch'al, ix b'ochajoch stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani. 38 Ix b'ojipax oye' te' oy, ix em q'uen oro d'a schon te' yed' pax sganchaal. Ix b'opax oye' sb'achnub'al yich te', nab'a bronce ix aji.

Ix b'ochaj te' scaxail trato (Ex 25.10-22)

37 1 Ix sb'oan te' scaxail strato Dios viñaj Bezaleel. A te' acacia ix och d'ay. Jun metro yed' 10 centímetro ix aj sc'atul, 70 centímetro ix aj sat. Añeja' 70 centímetro ix ajpax schaañil. 2 Ix och q'uen oro d'a yool yed' d'a spatic yed' d'a stitac tzalanq'uei. 3 Ix b'opax chañe' argolla nab'a oro tz'och d'a yoc schaañil, chab'chab' d'a junjun pac'añ. 4 Ix b'opax juntzañ te

sb'achlab'il d'a te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te'. **5** Ix lajvi chi', ix ecchajec' te' d'a yol q'uen argolla chi', yic vach' syal sb'achchaj te'.

6 Ix b'opax jun smacul nab'a oro b'aj tz'ac'ji tup mul, jun metro yed' 10 centímetro sc'atul, 70 centímetro sat. **7** Ay chab' yechel querubín nab'a oro tenb'il d'a q'uen martillo ix och d'a yib'añ jun smacul chi'. **8** Junñej ix aj jun smacul chi' yed' chab' yechel querubín chi', junjun ix can d'a stitac jun smacul chi', **9** d'añd'umb'a ix aji. Ix em q'uelan juntzañ querubín chi' d'a yib'añ smacul te' scaxail trato chi', axo sc'axil, syil-laj sb'a sñi' d'a yib'añ, ichato yeñul yaji.

Ix b'ochaj smexail ixim pan

(Ex 25.23-30)

10 Ix sb'opax jun te' mexa viñaj Bezaleel chi'. Añeja' te' acacia ix och d'a te'. 90 centímetro ix aj sc'atul, 45 centímetro ix aj sat, 70 ix ajq'ue steel. **11** Ix och q'uen oro d'a te', ix b'opax jun tz'ec' oyan d'a spatic yoc te' schañil, nab'a oro ix aji. **12** Ix b'opax q'ue stitac ix ec' oyan d'a yib'añ, uque' centímetro ix ajq'uei, ix och oro d'ay. **13** Ix b'opax chañe' argolla nab'a oro, ix och d'a te' yoc schañil d'a yesquinail. **14** Ix och juntzañ argolla chi' d'a slac'anil b'aj ayem stitac chi'. A d'a yol juntzañ chi' ix ec' te' sb'achlab'il yic syal yic'-chajb'at te' mexa chi'. **15** A te' sb'achlab'il chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te'. **16** Ix b'ochajpax syamc'ab'il nab'a oro sc'anchaj d'a jun mexa chi', aton juntzañ tic: Q'uen plato, nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji.

Ix b'ochaj sb'achnub' candil

(Ex 25.31-40)

17 Ix sb'opax jun sb'achnub' candil viñaj Bezaleel chi', nab'a oro ix aji, ix tenchaj d'a q'uen martillo. A sc'oj-nub' b'aj tz'em b'achan, ste'al yed' scopail icha sfloral, junñej yaman ix aji. **18** Oxox sc'ab' ix elta d'a stz'ey-tac. **19** Junjun juntzañ sc'ab' ayelta d'a ste'al chi', ay oxo' sfloral icha yic te' almendro. **20** A jun ste'al chi', ay pax chañe' sfloral icha yic te' almen-dro chi'. **21** A d'a yalañ b'aj ayelta chab'chab' sc'ab' chi', ay junjun sfloral. **22** A juntzañ sfloral yed' sc'ab' chi', junñej ix aj yed' sb'ach-nub'al chi'. A jun chi', nab'a oro ix aji, tenb'il d'a q'uen martillo. **23** Ix b'opax uque' candil, añejtona' ix b'opax q'uen q'ueen tz'ic'anel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' splatoal. Nab'a oro ix aj smasanil. **24** A jantac q'uen oro ix och d'a jun b'achnub' candil chi' yed' syam-c'ab'il, oxo' arroba ix ochi.

Ix b'ochaj jun altar yic incienso

(Ex 30.1-5)

25 Ix sb'oanpax jun altar yic incienso viñaj Bezaleel chi' d'a te' acacia. Lajanñej ix aj d'a schañil pac'añ, 45 centímetro ix aji, axo pax steel, 90 centímetro ix ajq'uei. Ix b'opax juntzañ sch'aac d'a junjun yesquinail, yaman ix aj yed' jun altar chi'. **26** Ix och q'uen oro yelxo val vach' d'a yib'añ yed' d'a spatictac schañil pac'añ yed' d'a sch'aac chi'. Ix q'uepax tzalan q'uen oro chi' d'a yib'añ stitac. **27** A d'a yalañ stitac chi', ata' ix och chab'chab' argolla nab'a oro d'a schab'il pac'añ. Ix ec' te' sb'achlab'il d'a yool yic syal

sb'achchaji. **28** A te' sb'achlab'il ix och chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a te'.

A tas tz'aj sb'o aceite sc'anchaji
(Ex 30.22-38)

29 Ix b'ojipax aceite sc'anchaji yic sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc Dios. Ix b'opax incienso te vach', icha tz'aj sb'oan eb' b'oum perfume.

Ix b'ochaj jun altar nab'a bronce
(Ex 27.1-8)

38 ¹ Ix sb'oanpax jun altar viñaj Bezaleel chi', aton jun b'aj stz'a silab'. D'a te' acacia ix sb'o viñ. Lajaniñej ix aj yechel schañil pac'añ, chab' metro yed' 25 centímetro jun-jun pac'añ. Jun metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue schaañil. ² Ix b'ojipaxq'ue chañe' sch'aac d'a schiquintac schañil, yaman ix aj yed' jun altar chi'. Ix pichchaj te' d'a q'uen bronce. ³ Masanil syamc'ab'il jun altar chi', nab'a bronce ix aji: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel q'uen taañ, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' yed'tal te' tzac'ac'. ⁴ Ix b'ojipax jun q'uen malla nab'a bronce, ix ac'jioch q'uen d'a yalañ sti' d'a yool. D'a snañal jun altar chi' ix och q'ueen. ⁵ Ix b'opax chañe' argolla nab'a bronce, ix och d'a junjun yes-quínail q'uen malla chi'. Ix elc'och q'uen d'a spatic jun altar chi', a d'a yol q'uen tz'ec' te' sb'achlab'il. ⁶ Ix b'opax sb'achlab'il jun altar chi' d'a te' acacia, ix ochpax q'uen bronce d'a spatictac te'. ⁷ Ix ecchajec' te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a stz'eytac jun altar chi' yic syal sb'achchaji. A jun altar chi', chemte' ix och d'ay, ix can yolaniñ d'a yool.

Ix b'oji jun nivan palangana nab'a bronce
(Ex 30.18)

8 A yed' q'uen nen nab'a bronce sc'an eb' ix ix ayoch yilumaloc sti' c'apac mantiado, a yed' q'uen ix sb'o jun nivan palangana viñaj Bezaleel yed' sb'achnub'al yich.

Ix b'oji yamaq'uul scajnub' Dios
(Ex 27.9-19)

9 Ix sb'opax c'apac cortina viñaj Bezaleel yic tz'och smaculoc spatictac amac' d'a scajnub' Dios. A d'a stojolal sur, ix och 45 metro c'apac cortina chi', aton ch'al lino b'ayb'il ayoch d'a c'apac. **10** Ix b'opax 20 yoyal yed' 20 pax sb'achnub'al yich nab'a bronce. Axo d'a schon te' ix em juntzañ q'uen q'ueen nab'a plata yed' yargollail. **11** Ix b'opax c'apac cortina yic stojolal norte, 45 metro c'apac yed' 20 oy yed' pax sb'achnub'al yich nab'a bronce yed' q'uen ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed' yargollail. **12** Ix b'opax c'apac cortina yic stojolal b'aj tz'em c'u, 22 metro yed' nañalxo sat c'apac yed' lajuñe' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich yed' q'uen ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed' yargollail. **13** Añejtona' d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, 22 metro yed' nañalxo sat, ix b'opax c'apac cortina yic tz'och d'ay. **14** A d'a jun pac'añ b'aj tzoñ ochi, ay uque' metro c'apac cortina ayochi yed' ox'e' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich. **15** Axo pax d'a junxo pac'añ, ay pax uque' metro c'apac yed' ox'e' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich. **16** Masanil juntzañ c'apac cortina chi', ch'al lino b'ayb'il ayoch d'a c'apac. **17** Masanil pax sb'achnub'al yich oy chi', nab'a

bronze ix aji. Axo q'uen ayem d'a schon oy chi' nab'a plata yed' yargollail. **18** A c'apac cortina ix och smaculoc sti' amac' chi', nañal sb'aluiñil metro sat c'apac, axo steel c'apac, chab' metro yed' 25 centímetro. B'ob'ilpaxoch yelvanub' c'apac, jalb'il d'a añ ch'al q'uic'-mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed' pax lino ch'al b'ayb'il. Lajaniñej yed' masanil c'apac ayoch d'a amac'. **19** Ay chañe' yoyal yed' chañe' sb'achnub'al yich nab'a bronze, axo q'uen ayem d'a schon yoyal, nab'a plata yed' yargollail. **20** Masanil yestacail scajnub' Dios chi' yed' yic c'apac cortina ayoch d'a spatictac amac', nab'a bronze.

A q'uen q'ueen ix c'anchaj d'a scajnub' Dios

21 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' to sb'o slistail jantac q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronze ix och d'a scajnub' Jehová, aton b'aj sic'chaj scaxail trato. A eb' levita ix b'oan slistail chi'. A viñaj Itamar yuninal viñaj Aarón ix cuchb'an eb'. **22** A viñaj Bezaleel, yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur, yiñtilal Judá ix b'oan masanil tastac ix yal Jehová d'a viñaj Moisés to sb'oi. **23** Axo viñaj Aholiab yuninal viñaj Ahisamac, yiñtilal Dan ix colvaj yed' viñaj Bezaleel chi'. A viñaj Aholiab chi' tenum q'ueen viñ, jalum c'apac viñ, syalpax sb'oanoch yelvanub' yed' añ ch'al q'uic'-mutz'inac viñ, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed' añ lino ch'al te vach'.

24 Masanil q'uen oro ix c'anchaji yic ix b'o scajnub' Dios, d'a ofrendail ix aj smoljiem q'ueen. A q'uen oro chi', 21 quintal yed' 95 libraxo

q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios.

25 Axo q'uen plata ix molchajemi, a ix ic'chajq'ue vaan sb'isul eb' anima, 75 quintal yed' chab'xo arroba q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios.

26 Masanil eb' vinac ix tz'ib'chaji, eb' 20 ab'ilxo sq'uinal, 603 mil yed' 550 eb' d'a smasanil. Junjun eb' chi' nañal siclo plata ix yac' eb', icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios. **27** A q'uen plata ix och d'a sb'achnub'al yich smarcoal yed' sb'achnub'oc yoyal b'aj tz'och c'apac cortina, 75 quintal q'ueen d'a smasanil. Masanil juntzañ q'uen plata chi' ix och d'a cien sb'achnub'al chi', syalelc'ochi 75 libra ix och d'a junjun. **28** A yed' chab'xo arroba plata chi' ix sb'o q'uen gancho viñaj Bezaleel ix och d'a te' oy yed' smacul sjolom oy chi' yed' q'uen argolla.

29 Masanil q'uen bronze ix ac'chaj ofrendail d'a Jehová, ay am 53 quintal yed' lajuñexo libra q'ueen. **30** A d'a q'uen bronze chi' ix b'o sb'achnub'al yich yoyal b'aj ix can sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. Añejtona' d'a q'uen ix b'o jun altar nab'a bronze yed' pax smallail. Nab'a bronze smasanil syamc'ab'il jun altar chi', **31** yed' pax sb'achnub'al yich yoyal smacul spatictac amac' yed' yestacail oyanoch d'a scajnub' Dios yed' yestacail spatictac yamaq'uil cajnub' chi'.

Ix b'o spichul eb' viñ sacerdote (Ex 28.1-43)

39 ¹ A spichul eb' viñ sacerdote sc'an d'a yopisio d'a scajnub' Dios, jalb'il d'a lana ch'al q'uic'-mutz'inac, d'a ch'al yaxmaquinac

yed' d'a chac ch'al. 1x b'opax spichul viñaj Aarón yicñej yopisio yaji, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

2 Ayic ix b'o schaleca viñaj Aarón chi', ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' añ lino ch'al b'ayb'il. 3 Ix sten q'uen oro eb', te jay ix aji. Ix lajvi chi' ix scotac polan q'uen eb', icha añ ch'al ix aj q'ueen yic syal sjalanb'at eb' d'a scal juntzañxo ch'al chi', aton sb'oji yuj eb' vach' sb'oani. 4 Ix sb'oan c'apac tz'ec' b'ac'an eb' d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic schalaj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. 5 Ix sb'oanoch jun tze'ul eb' d'a jun chaleca chi', añej-paxa' ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac yed' pax añ lino ch'al b'ayb'il, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

6 Ix yac'anocho q'uen cornalina eb' d'a syamnub'al nab'a oro. Ayoch sb'i eb' yuninal viñaj Israel d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello. 7 Ix yac'anocho q'uen viñaj Bezaleel d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic snajicot eb' yuninal viñaj Israel chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

8 Axo pax c'apac smacul sñi' sc'ol viñ, ix b'ojioch stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani, icha yic c'apac chaleca: Ayoch oro ch'al d'ay yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' pax lino ch'al b'ayb'il. 9 Cha pacañ ix aji, lajanñej ix aj stitac schañil ayic pacb'ilxo. 22 centímetro junjun stitac chi'. 10 A jun chi', chañ tzol ix aj yoch q'uen q'ueen te vach' yilji d'ay. A d'a jun b'ab'el tzol, ayoch q'uen rubí, q'uen crisólito yed'

q'uen esmeralda. 11 Axo d'a schab'il tzol, ayoch q'uen granate, q'uen zafiro yed' q'uen jade. 12 Axo d'a yoxil tzol, ayoch q'uen jacinto, q'uen ágata yed' q'uen amatista. 13 Axo d'a schañil tzol, ayoch q'uen topacio, q'uen cornalina yed' q'uen jaspe. Axo q'uen oro ayoch syamlab'iloc juntzañ q'ueen chi'. 14 Lajchave' q'ueen, aton lajchave' sb'i eb' yuninal viñaj Israel. Junjun sb'i eb' lajchavañ chi' ayoch d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello.

15 A d'a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' ix b'ojioch juntzañ cadena nab'a oro pach'uch'ab'il. 16 Ix b'ojipax chab' syamlab'il d'a q'uen oro yed' chab' argolla nab'a oro. Ix och chab' argolla chi' d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. 17 Ix ochpax chab' cadena oro d'a chab' argolla chi'. 18 A sñi' chab' cadena chi' ix och d'a chab' syamlab'il nab'a oro, ix och d'a chab' sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. 19 Ix b'opax chab'xo argolla nab'a oro, ix och d'a yol chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ, junñej ix aj yed' c'apac chaleca. 20 Ix b'oji chab'xo argolla nab'a oro, ix och d'a sñitac c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, tz'emc'och d'a yichañ. Junñej ix can yed' b'aj tz'emc'och stz'isul yed' d'a yib'añq'ueta b'aj tz'ec' stzec'ul c'apac chaleca chi'. 21 Ix lajvi chi', junxoñej ix ajem q'uen argolla ayoch d'a c'apac yed' q'uen ayoch d'a c'apac smacul sñi' sc'ol chi'. Ix tze'chaj syam sb'a q'uen d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac, yic vach' a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' scan d'a yib'añq'ue jun tze'ul ayoch d'a c'apac chaleca chi', yic vach' max yactej sb'a c'apac. Ix b'o icha ix aj

yalan Jehová d'a viñaj Moisés. **22** A jun c'apac pichul jucan ayoch d'a yol c'apac chaleca chi', ix jalchaj b'o c'apac yed' ch'al q'uic'mutz'inac.

23 Ix can yolanił sjaj c'apac d'a snañal, ix och stz'ulil sti' d'a sjaj chi' yic max ñic'chaji. **24** Ix och yelvanub' c'apac d'a stitac d'a yoctac, icha yechel sat te' granado, ix b'oji yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yax-maquinac, chacchac yed' pax lino ch'al b'ayb'il. **25** Ix b'ochajpax yunetac campana, nab'a oro ix aji. Ix och d'a scal yechel sat te' granado ayoch d'a yoctac c'apac pichul chi', **26** syalelc'ochi, jun yechel sat te' granado chi', jun yune' campana, d'a stz'olal ix ajochi, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. Aton c'apac pichul jucan chi' sc'an viñaj Aarón ayic tz'och viñ d'a yopisio. **27** A c'apac spichul viñaj Aarón yelxo val te jucan c'apac yed' c'apac yic eb' yuninal viñ, nab'a lino ch'al jalb'il yuj junoc jalum c'apac, a ix och d'ay. **28** Añeja' ix b'ojipax c'apac c'ox sb'ac'chaji yed' pax juntzañxo sc'oxal yed' c'apac yolvex. Lino ch'al b'ayb'il ix och d'a juntzañ chi' smasanil. **29** Añeja' d'a jun tzec'ul, lino ch'al b'ayb'il ix och d'ay, ix b'ojioch yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. D'a añ lana ch'al q'uic'mutz'inac, yax-maquinac yed' chacchac ix b'ojioch yelvanub' chi', icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

30 Ix sb'oanpax jun yelvanub' nab'a oro eb', sch'oxnab'il yopisio d'a sat sacerdoteal, ix och juntzañ lolonel tic d'ay icha sello: Yicñej Jehová yaji, xchi. **31** Ix lajvi chi', ix och jun lana ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, yic syal stzec'jioch jun yelvanub' chi' d'a snañal sat c'apac c'ox sb'ac'chajochi,

icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

Ix lajvi sb'ael scajnub' Dios

(Ex 35.10-19)

32 Icha chi' ix aj sb'ochajq'ue scajnub' Dios b'aj sch'ox sb'a. Icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi', icha val chi' ix aj sb'oan eb' israel chi'. **33** Masanil syamc'ab'il scajnub' Dios ix yic'cot eb' d'a viñaj Moisés chi', aton tic: Syamnub'al, smarcoal, sreglail, yoyal yed' pax sb'achlab'il yich. **34** C'apac c'apac tz'och d'a yib'añ, noc' tz'umal calnel uc'nac d'a chacchac, noc' tz'uum te lab'ab'i yed' pax jun c'apac cortina tz'och smaculoc te' scaxail trato. **35** Ix yic'anpaxcot te' caxa chi' eb' yed' te' regla tz'och sb'achlab'iloc yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, **36** te' mexa yed' syamc'ab'il yed' ixim pan tz'och d'a yichañ Jehová. **37** Ix yic'anpaxcot jun sb'achnub' candil nab'a oro eb' yed' pax candil ayoch d'a yib'añ d'a stz'olal yed' masanil syamc'ab'il yed' aceite yic tz'och sc'ac'al candil chi'. **38** Ix yic'anpaxcot jun altar nab'a oro eb' yed' pax aceite sc'anchaji ayic sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc Dios yed' incienso suc'uqu'ui sjab', jun c'apac cortina yic smacul sti' mantia-do, **39** jun altar bronce yed' smallail to bronce paxi, sreglail tz'och sb'achlab'iloc, syamc'ab'il, jun palangana yed' pax sb'achnub' yich. **40** Ix yic'anpaxcot c'apac cortina eb', aton c'apac tz'och d'a spatictac amac' yed' yoyal yed' pax sb'achnub' yich, c'apac cortina tz'och d'a sti' amac' yed' pax sch'añal, yestacail d'a spatictac amac' chi' yed' masanil yamc'ab' sc'anchaj d'a scajnub'

Jehová b'aj sch'ox sb'a. **41** Ix yic'an-paxcot c'apac pichul eb', aton c'apac sc'an eb' sacerdote d'a yopisio d'a yol scajnub' Dios, aton pichul yic yopisio viñaj sacerdote Aarón yed' spichul eb' yuninal viñ syac'och d'a yopisio chi'. **42** Masanil ix sb'o eb' israel icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. **43** Ayic ix yilan viñaj Moisés chi' to icha chi' ix aj sb'oel yuj eb', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'.

A tas ix aj sb'oq'ue scajnub' Dios

40 ¹ Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan d'a viñ icha tic:

² D'a b'ab'el c'ual yic b'ab'el uj, ata' sb'oq'ue in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. ³ Slajvi chi', tz'ac'chajoch te' scaxail trato d'a yool chi', tz'ac'chajoch c'apac cortina smaculoc.

⁴ Tz'ac'chajpaxoch te' mexa yed' tas tz'em d'a yib'añ yed' sb'achnub' candil, tz'ochpax sc'ac'al candil chi'. ⁵ A d'a yichañ scaxail trato tz'och altar oro b'aj stz'a incienso, sloch'ajq'ue c'apac cortina d'a sti' mantiado chi'.

⁶ Sb'ochajpaxem jun altar b'aj stz'a silab' d'a yichañelta sti' mantiado chi'. ⁷ Tz'ac'chajem jun nivan palangana d'a scal mantiado yed' altar, tz'ac'ji b'ud'joc yed' a a'. ⁸ Slajvi chi', sb'ochajoch c'apac cortina smaculoc spatictac yamaq'uul, axo c'apac tz'och d'a sti' yamaq'uul chi' sq'uepax locan c'apac.

⁹ Tzic'ancot aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach, ma junoc tas. Tza secanem d'a yib'añ in cajnub' yed' d'a masanil tastac ayoch d'a yool. Icha chi' tz'aj yochcan masanil syamc'ab'il d'a yopisio, yic vach' vicxo tz'ajcani. ¹⁰ Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ altar b'aj stz'a

silab' yed' masanil syamc'ab'il. Icha chi' tz'aj yochcan d'a yopisio, yuj chi' a jun altar chi' vicxo tz'ajcani. ¹¹ Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ jun nivan palangana yed' sb'achnub'al yich yic vach' vicxo tz'ajcani.

¹² Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sti' mantiado chi', tza checan sb'ic sb'a eb' ta'. ¹³ Slajvi chi', tzac'anoch spichul viñaj Aarón chi' yic yopisio. Tzac'anoch aceite d'a viñ yic tz'ochcan yopisio viñ d'a sacerdoteal d'ayin. ¹⁴ Sjaxap eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb'.

¹⁵ Tzac'anpaxoch aceite d'a eb' icha tzutej viñaj Aarón chi', yic vach' tz'ochcan eb' sacerdoteal d'ayin. Tz'ac'jioch aceite chi' d'a eb' yic scan jun opisio chi' d'a yol sc'ab' eb', ol b'eyñejb'at d'a yiñtilal eb' d'a masanil tiempo, xchi Jehová.

¹⁶ Icha ix aj yalan Jehová, icha val chi' ix aj sb'oan viñaj Moisés chi'.

¹⁷ Ayic ix schaanel yich yic schab'il ab'il yelta eb' d'a Egipto, d'a val sb'ab'el c'ual yic b'ab'el uj ix b'ojiq'ue scajnub' Dios. ¹⁸ Ix yalan viñaj Moisés chi' to tz'ac'jiem q'uen sb'achnub'al yich, ix ac'jiem te' marco d'a yib'añ q'ueen, ix ac'-jipaxoch sreglail, ix ic'jiq'ue vaan te' oy d'a yib'añ sb'achnub'al ayxoem chi'. ¹⁹ Ix ac'jib'at jeñan c'apac mantiado d'a yib'añ scajnub' Dios chi', ix ac'jib'at juntzañxo d'a yib'añ mantia-do icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

²⁰ Ix lajvi chi, ix yac'anem chab' pachañ q'uen q'ueen viñaj Moisés chi' d'a yol scaxail trato, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch lajuñe' checnab'il. Ix yac'anoch te' sb'achlab'il te' caxa chi' viñ, ix yac'anpaxem smacul te'

viñ, aton b'aj tz'ac'ji tup mul. **21** Ix lajvi chi', ix ic'jib'at te' d'a yol scaj-nub' Dios, ix ac'jioch c'apac cortina d'a snañal yol scajnub' chi', yic tz'och smaculoc te' caxa chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñ. **22** Ix ac'-jipaxoch te' mexa d'a co vach' d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. **23** Vach' ix aj yac'jiem ixim pan d'a sat te' mexa d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'.

24 Ix ac'jipaxoch q'uen sb'achnub' candil d'a co quexañ d'a yichañ mexa d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. **25** Ix ac'jioch sc'ac'al can-dil d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'. **26** Ix ac'-jipaxoch altar oro d'a yichañelta c'apac cortina chi'. **27** Ix sñusantz'a incienso viñaj Moisés chi' d'a yib'añ altar chi', icha ix aj yalan Jehová.

28 Ix lajvi chi', ix ac'chajoch c'apac cortina smaculoc b'aj tz'och eb' sacerdote d'a yol cajnub' chi'. **29** Ix ac'chajem altar b'aj sñusjitz'a silab' d'a yichañelta sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix lajvi chi' ix sñusantz'a noc' silab' viñaj Moisés chi' yed' ixim harina icha ix aj yalan Jehová.

30 Ix ac'jioch q'uen nivan palan-gana d'a scal mantiado yed' altar. Ix ac'ji b'ud'joc q'uen d'a a a' yic sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc. **31** A d'a a a' chi' ix sb'ic sc'ab' viñaj Moisés chi' yed'

yoc. Añeja' pax viñaj Aarón yed' eb' yuninal sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc, **32** ayic tz'och eb' d'a yol mantiado. Sb'icpax sc'ab' eb' yed' yoc chi' ayic tz'och eb' d'a altar, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

33 D'a slajvub'alxo ix b'ochajoch yamaq'uil spatic yichañ scajnub' Dios yed' altar. Ix lajvi chi' ix ac'chajoch c'apac c'apac smaculoc d'a sti' amac' chi'. Icha val chi' ix aj sb'ocanel masanil tas ix alchaj d'a viñaj Moisés chi' yuj Jehová.

**Ix och stziquiquial Jehová
d'a yib'añ scajnub'
(Nm 9.15-23)**

34 Ayic ix lajvi sb'oel smasanil, ix emul asun d'a yib'añ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, ix em stziquiquial d'a yib'añ scajnub' chi' yed' d'a yool.

35 Yuj chi' maj yal-laj yoch viñaj Moisés d'a yool chi', yujto ayec' jun asun chi' d'a yib'añ, macb'il yool chi' yuj stziquiquial Jehová. **36** Ayic sq'ue vaan asun chi' d'a yib'añ scajnub' Jehová chi' syic'anq'ue vaan smantia-do eb' israel, sb'eyb'at eb'. **37** Tato max q'ue vaan asun chi' jun, max yic'-q'uelaj vaan scampamento eb', ato sq'ue vaan ichato chi' sb'at eb'. **38** Yal-ñej b'ajtil ayec' eb' israel d'a yol b'e, syil val jun asun chi' eb' d'a yib'añ scajnub' Jehová d'a c'ualil, axo d'ac'-valil ayoch sc'ac'al asun chi' syil eb'.